

บรรณานุกรม

- กนกทอง มหาวงศ์นันท์. (2550). การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมวิชาการ. (2542). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านการเรียน. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.
- _____. (2544). คู่มือหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2545). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านทักษะการคิด. รายงานการวิจัยทางการศึกษา อันดับที่ 231/2542. กรุงเทพฯ.
- _____. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2549). สานฝัน.....ด้วยการคิด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สมาธรรม.
- กาญจนา วัฒายุ. (2547). การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. นครปฐม : สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- _____. (2544). เอกสารประกอบการอบรมครู. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- กาญจนา ศิริมุสิกะ. (2544). สังคมศึกษา : การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสังคม. โครงการสนับสนุนการผลิตตำรา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ชนาธิป พรกุล. (2551). การออกแบบการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2552). องค์ความรู้หลักสูตรและการสอนสังคมศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัฐวดี กิจรุ่งเรือง และคณะ. (2545). ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ของครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : บริษัทสถาพรบุ๊คส์ จำกัด.

- ดวงกมล สิ้นเพ็ง. (2553). การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้: การจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.
กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิเรก พรสีมา. (2543). ปฏิรูปการศึกษาไทยอย่างไร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งทิพย์ ออฟเซ็ท.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2546). นวัตกรรมการศึกษาชุดการเขียนแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนา
ผู้เรียนและการจัดทำผลงานทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี่.
- ทิสนา เขมมณี. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปเม้นท์เนจเม้นท์.
- ทิสนา เขมมณี และคณะ. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป
แมนเนจเม้นท์ จำกัด.
- _____. (2548). เมฆจันต์ดี แผนการจัดการเรียนรู้คัดสรร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาวิชาการ.
- ทศยาภรณ์ ภูมิดอนมิ่ง. (2551). ความรู้ความเข้าใจในวิธีการทางประวัติศาสตร์และความคิดเห็น
เกี่ยวกับการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครู
สังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 3 ถึง 4) ในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์
ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.
- ธัญสิตา อินตา. (2545). การพัฒนาแบบวัดความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6. ศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธีรพัฒน์ ฤทธิทอง. (2545). รูปแบบการจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- นันทิกา นาคฉายา. (2546). การประยุกต์เทคนิคการประเมินชั้นเรียนตามแนวคิดของแองเจโล
และครูสเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิจารณ์. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บงกชกร ทับเที่ยง. (2546). การใช้ชุดฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ประชากรกับ
สภาพแวดล้อมในท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโป่งน้อย
อำเภอเมือง เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2545). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : บริษัทบุ๊คพอนท์
จำกัด.

ประพันธ์ศิริ สุเลารัจ. (2551). การพัฒนาการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรินต์ติ้ง.

_____. (2553). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรินต์ติ้ง.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7.

กรุงเทพฯ : ฟริเกอร์ปริ้นแอนด์มีเดีย.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2545). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : เฮาส์ ออฟเคอร์มิสท์.

พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์. (2544). เมตาคอกนิชัน (Metacognition) “วิทยาการด้านการคิด”. กรุงเทพฯ :

เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.

เพ็ญพิศุทธิ์ เนกมานุรักษ์. (2536). การพัฒนารูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับ

นักศึกษาคณะ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (เอกสารอัดสำเนา).

แพรวพรรณ สมทรัพย์. (2545). การสร้างแผนการสอนที่ใช้เกมประกอบการสอนคณิตศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ไพศาล เรียนทัพ. (2544). ผลของการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนรู้ เรื่อง การตั้งถิ่นฐานที่มั่นคงของอาณาจักรไทยในรายวิชา สอ๒๘ ของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ภัทรา โสภาศรี. (2546). ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความรู้ในการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เข้าร่วมกิจกรรม

วิทยาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภิรนนท์ กล้าหาญ. (2548). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการคิด เชิงวิพากษ์ นักเรียน

ช่วงชั้นที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ขงบุษก กั้นไชยศักดิ์. (2545). การสร้างแผนการสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง วงกลมตามรูปแบบ

เอส ที เอ ดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ขรรยง ขรรยงเมธ. (2543). เอกสารการสอนวัดผลและการประเมินผลการศึกษาหลักสูตร

ประกาศนียบัตรทางการสอน. กรุงเทพฯ : เอ็กเพรสมีเดีย.

ราชบัณฑิตยสถาน.(2546).พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คส์.

รุจิร ภู่อาระ. (2545). การเขียนแผนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ภูเก็ตพรอยท์.

ลักขณา สรวิวัฒน์. (2549). การคิด. กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค

วิชาการและสำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ. (2533). นิยามศัพท์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (2553). แนวทางการนำจุดเน้นพัฒนาผู้เรียนสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (2553). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2549). การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน. เอกสารอัดสำเนา.

สงบ ลักษณะ. (2544). แนวการทำแผนการสอน. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

สนธญา พลีสดี. (2548). ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 2 เรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวิธี เอส คิว โพร อาร์. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมนึก ภูทิตยชนี. (2544). การวัดผลการศึกษา. กภาพสินธุ์ : ประสารการพิมพ์.

สมบูรณ์ คนขยัน. (2553). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิด

วิจารณ์ถาวร เรื่อง ประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรมของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการเรียนบนเว็บด้วยวิธีการทาง

ประวัติศาสตร์ และวิธีการเรียนแบบปกติ. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี

ทางการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ. (2544). การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง.

เชียงใหม่. The Knowledge Center.

สมโชค อ่องสกุล. (2540). ประวัติศาสตร์การศึกษาในสังคมไทย. เชียงใหม่ : ภาควิชาพื้นฐาน

ทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (เอกสารอัดสำเนา).

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : บริษัทไทยร่วมเกล้า.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2540). **ทฤษฎีเพื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไอดีเอสแควร์.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). **พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). **เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (2553). **CURRICULUM ISSUES 2010. เอกสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). **ยุทธศาสตร์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2544). **การเขียนแผนการสอนแนวปฏิรูปการศึกษา ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ**. นครสวรรค์ : ริมปิงการพิมพ์.

สุคนธ์ สิ้นพานนท์. (2550). **สุดยอดวิธีสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่**. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

สุดา แก้วสุณีย์. (2552). **ศึกษาผลการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ส่งเสริมการคิด อย่างมีวิจารณญาณการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคณะกรรมการราษฎรบำรุงจังหวัด ยะลา**. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (อัดสำเนา).

สุพล วังสินธ์. (2543). **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่โครงการ**. วารสารวิชาการ. 3(9) : 11-15.

สุมนทิพย์ บุญสมบัติ. (2533). **ความหมายและความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาเอกสารการสอน ชุดวิชาการสอนสังคมศึกษา หน่วยที่ 1-7**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.

ลำลี รักสุทธิ. (2544). **เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนและเขียนแผนการสอน โดยยึดผู้เรียน เป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาการศึกษา.

สำลี รักสุทธี. (2546). **ทางก้าวสู่ครุมีอาชีพ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.

สุวิทย์ มูลคำ. (2549). **การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
 ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

_____. (2550). **กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
 ภาพพิมพ์.

สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. (2549). **การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
 กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

_____. (2551). **การเขียนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน
 จำกัดภาพพิมพ์.

อัจฉรา ต้นบรรจง. (2546). **ผลการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโป่งน้อย อำเภอเมือง เชียงใหม่**.

ปริญญาานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อ้อยทิพย์ ทองดี. (2544). **เอกสารการจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. เชียงใหม่ :
 โรงพิมพ์พร้าวพิทยาคม. เอกสารอัดสำเนา.

อารียา ศิโรดม. (2545). **ผลของการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการเรียนการสอนสังคมศึกษา
 ที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิต
 สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน
 สังคมศึกษาสาคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2545). **กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา : แนวคิดสู่ปฏิบัติ**.
 กรุงเทพฯ : บুদ্ধพอยท์.

อุษณีย์ โพธิ์สุข. (2544). **สร้างสรรค์นักคิด**. กรุงเทพฯ : ศูนย์แห่งชาติเพื่อพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษ
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

อุษณีย์ โพธิ์สุข. (2545). **ฝึกเด็กให้คิดเป็น**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

**รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้
และแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้**

1. นายจีระ	ยาณสาร	ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงใหม่ เขต 4
2. นางสาวอุไร	เรื่อนโจง	ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงใหม่ เขต 4
3. นายมานิตย์	พุทธโยธา	ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงใหม่ เขต 4

รายนามผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพเครื่องมือ

1. นายศฤงคาร	แป้นกลาง	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสามหลัง
วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงใหม่ เขต 4
2. นางสาวนิภาพร	อุปวรรณ	ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนบ้านร่องน้ำ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงใหม่ เขต 4
3. นางวาสนา	ปฤษณภานุรังษี	ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนบ้านทุ่งเสี้ยว (นวรรัฐ)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงใหม่ เขต 4
4. นางราตรี	ถ่านวล	ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนบ้านหัวริน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงใหม่ เขต 4
5. นางสาวนุศาวรรณ	ตาอินทร์	ตำแหน่งครู ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ
โรงเรียนบ้านแม่จูด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงใหม่ เขต 4

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ 6393(15)12/190

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

20 มีนาคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4

ด้วย นางนงลักษณ์ ธาตุอินทร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านสาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าแบบอิสระซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในหัวข้อเรื่อง การจัดการเรียนรู้ เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน โดยวิธีทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาการคิดวิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโรงวัว จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา

นักศึกษามีความประสงค์จะขอเชิญ ศึกษานิเทศก์ จีระ ยานสาร ศึกษานิเทศก์ อูไร เรือนใจ และศึกษานิเทศก์ มานิตย์ พุทธโยธา เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและให้ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย

คณะกรรมการที่ปรึกษาได้พิจารณาเห็นว่า ศึกษานิเทศก์ทั้งสามท่าน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์เหมาะสมที่จะให้ข้อเสนอแนะ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ประจำสาขาวิชาการศึกษาสังคมศึกษา

สาขาวิชาการศึกษาสังคมศึกษา

โทรศัพท์ 0 5394 4223

โทรสาร 0 5322 1283

ที่ศร 6393(15)12/190

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

20 มีนาคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดสามหลัง

ด้วย นางนงลักษณ์ ธาตุอินทร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาखाวิชา การสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าแบบอิสระซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในหัวข้อเรื่อง การจัดการเรียนรู้ เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากานโดยวิธีทางประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาการคิดวิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโรงวัว จังหวัดเชียงใหม่โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง เป็นคณะอาจารย์ที่ปรึกษา

นักศึกษามีความประสงค์จะขอเชิญ ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือวิจัยที่นักศึกษาสร้างขึ้นคณะอาจารย์ที่ปรึกษาได้พิจารณาเห็นว่า ท่าน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เหมาะสมที่จะเป็นผู้ประเมินเครื่องมือวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์รับเป็นผู้ประเมินเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ด้วยจักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

โทรศัพท์ 0 5394 4223

โทรสาร 0 5322 1283

ที่ ศธ 6393(15)12/190

คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

20 มีนาคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านร่องน้ำ

ด้วย นางนงลักษณ์ ธาตุอินทร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านสาขาวิชา การสอนสังคมศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าแบบอิสระซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในหัวข้อเรื่อง การจัดการเรียนรู้ เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากานโดยวิธีทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาการคิดวิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโรงวัว จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง เป็นคณะอาจารย์ที่ปรึกษา

นักศึกษามีความประสงค์จะขอเชิญ อาจารย์นิภาพร อุปวรรณ เป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือวิจัย ที่นักศึกษาสร้างขึ้น

คณะอาจารย์ที่ปรึกษาได้พิจารณาเห็นว่า อาจารย์นิภาพร อุปวรรณ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เหมาะสม ที่จะเป็นผู้ประเมินเครื่องมือวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์รับเป็นผู้ประเมินเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ด้วยจักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

โทรศัพท์ 0 5394 4223

โทรสาร 0 5322 1283

ที่ ศธ 6393(15)12/190

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

20 มีนาคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านทุ่งเสี้ยว (นวรรัฐ)

ด้วย นางนงลักษณ์ ธาตุอินทร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาखाวิชา การสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าแบบอิสระซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในหัวข้อเรื่อง การจัดการเรียนรู้ เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากานโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาการคิดวิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโรงวัว จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา

นักศึกษามีความประสงค์จะขอเชิญ อาจารย์ว่าสนา ปฤษณภานุรังษี เป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือวิจัยที่นักศึกษาร่างขึ้น

คณะกรรมการที่ปรึกษาได้พิจารณาเห็นว่า อาจารย์ว่าสนา ปฤษณภานุรังษี เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เหมาะสม ที่จะเป็นผู้ประเมินเครื่องมือวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์รับเป็นผู้ประเมินเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ ด้วยจกเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

โทรศัพท์ 0 5394 4223

โทรสาร 0 5322 1283

ที่ ศธ 6393(15)12/190

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

20 มีนาคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหัวริน

ด้วย นางนงลักษณ์ ธาตุอินทร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาखाวิชา การสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าแบบอิสระซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในหัวข้อเรื่อง การจัดการเรียนรู้ เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน โดยวิธีทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาการคิดวิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนวัดโรงวัว จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง เป็นคณะอาจารย์ที่ปรึกษา

นักศึกษามีความประสงค์จะขอเชิญ อาจารย์รัตรี ถ่านวล เป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือวิจัยที่นักศึกษาร่างขึ้น

คณะอาจารย์ที่ปรึกษาได้พิจารณาเห็นว่า อาจารย์รัตรี ถ่านวล เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์เหมาะสม ที่จะเป็นผู้ประเมินเครื่องมือวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์รับเป็นผู้ประเมินเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ ด้วยจักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

โทรศัพท์ 0 5394 4223

โทรสาร 0 5322 1283

ที่ ศธ 6393(15)12/190

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

20 มีนาคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านแม่จูด

ด้วย นางนงลักษณ์ ธาตุอินทร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาखाวิชา การสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าแบบอิสระซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในหัวข้อเรื่อง การจัดการเรียนรู้ เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน โดยวิธีทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาการคิดวิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโรงวัว จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง เป็นคณะอาจารย์ที่ปรึกษา

นักศึกษามีความประสงค์จะขอเชิญ อาจารย์นุดาวรรณ ตาอินทร์ เป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินเครื่องมือวิจัยที่นักศึกษาสร้างขึ้น

คณะอาจารย์ที่ปรึกษาได้พิจารณาเห็นว่า อาจารย์นุดาวรรณ ตาอินทร์ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เหมาะสมที่จะเป็นผู้ประเมินเครื่องมือวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์รับเป็น ผู้ประเมินเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ ด้วยจกเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

โทรศัพท์ 0 5394 4223

โทรสาร 0 5322 1283

ภาคผนวก ค

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องโบราณสถานเวียงท่ากาน โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
เพื่อพัฒนาการคิดวิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนวัดโรงวัว จังหวัดเชียงใหม่

แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน	จำนวน 10 ชั่วโมง
แผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ตามรอย เวียงท่ากาน	จำนวน 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญ ของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆอย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด

ส 4.1 ม. 1/3 นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

นำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ศึกษาเรื่องราวของประวัติศาสตร์ไทยที่มีอยู่ในท้องถิ่นตนเองในสมัยใดก็ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายประวัติความเป็นมาของเวียงท่ากานได้
2. วิเคราะห์สาเหตุของการสร้างเวียงท่ากานได้
3. ระบุความสำคัญของการสร้างเวียงท่ากาน

สาระสำคัญ

โบราณสถานเวียงท่ากาน เป็นเมืองประวัติศาสตร์ มีหลักฐานที่เป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุที่ชัดเจนเราสามารถศึกษาหาความรู้ได้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (แม้จะขาดหลักฐานทางศิลาจารึกบอกถึงเรื่องราวการสร้างเมืองแต่หลักฐาน ตำนานต่างๆ ได้กล่าวไว้เป็นเรื่องราว จากตำนานมูลศาสนา ตำนานจามเทวีวงศ์ ตำนานล้านนา ตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่)

สาระการเรียนรู้

ความรู้ความสามารถ

1. ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาความสำคัญของ โบราณสถาน เวียงท่ากาน
2. อภิปราย ซักถาม เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาความสำคัญของการสร้างเวียงท่ากาน
3. สรุปข้อมูลความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาความสำคัญของ โบราณสถาน เวียงท่ากาน

ทักษะกระบวนการ

การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ศึกษาเรื่องราวเรื่อง โบราณสถาน เวียงท่ากาน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน
3. มีวินัย

ภาระงาน/ชิ้นงาน

ใบงาน ที่ 1 เรื่อง ตามรอยเวียงท่ากาน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1.1 กระตุ้นความสนใจให้นักเรียน เข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐาน เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน โดยใช้สื่อวิดิทัศน์ ละครประวัติศาสตร์เรื่อง เวียงท่ากาน ครูสนทนากับนักเรียนว่าใครรู้จัก โบราณสถาน เวียงท่ากานบ้างว่าตั้งอยู่ที่ไหนใครเคยไปแล้วบ้างให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อ โยงเข้าสู่บทเรียน

1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และเรื่องที่จะเรียน

2. ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ โบราณสถานเวียงท่ากาน โดยครูใช้คำถาม กระตุ้นความคิด ดังนี้

1. เมื่อนักเรียนเห็นซากปรักหักพังของโบราณสถานเวียงท่ากานแล้วมีความรู้สึกอย่างไร

2. ถ้าเรามีความสนใจ ประวัติศาสตร์ เรื่องเกี่ยวกับ โบราณสถานเวียงท่ากาน เราจะมีวิธีการอย่างไรในการศึกษาเรียนรู้ ครูแนะนำเกี่ยวกับ เรื่องการศึกษาประวัติศาสตร์ โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีซึ่งมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดหัวข้อประเด็น

นักเรียนรวมกลุ่มๆ ละ 5 คน เพื่อศึกษาเกี่ยวกับโบราณสถานเวียงท่ากาน เพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะศึกษา โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตั้งประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษา เพราะอะไรถึงตั้งประเด็นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแต่ละกลุ่มตั้งไว้ดังนี้

1. เพราะเหตุใดจึงตั้งชื่อว่าเวียงท่ากาน ชื่อนี้มาจากไหน
2. สาเหตุการสร้างเวียงท่ากานขึ้นมีวัตถุประสงค์อะไรและมีความสำคัญอย่างไร

แจกใบงานที่ 1 ให้แต่ละกลุ่มค้นคว้าตามประเด็นปัญหาในใบงานที่ 1 จะมีประเด็นคำถามและกิจกรรมให้ปฏิบัติ โดยนักเรียนแบ่งงานกันทำ

ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมข้อมูล

1. ครูซักถามนักเรียนในการค้นคว้าหาข้อมูลที่เราต้องการตอบประเด็นคำถามนั้น จำเป็นต้องสืบเสาะหาข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ได้นั้นนักเรียนจะมีวิธีการอย่างไรเพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นความจริง ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่าการค้นคว้าหาข้อมูลมีหลายวิธี จากหลายๆ แหล่ง เช่น ห้องสมุด โรงเรียน วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุ ชุมชน ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต สอบถามผู้รู้ในท้องถิ่น แหล่งข้อมูลภายนอกโรงเรียน เช่น แหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์โบราณสถานเวียงท่ากาน

2. ครูแนะนำเอกสาร หนังสือที่นักเรียนในการค้นคว้าครั้งนี้ เช่น

1. หนังสือตำนานเมือง เวียงท่ากาน
2. หนังสือประวัติการตั้งถิ่นฐานของเวียงท่ากาน
3. หนังสือ นครประวัติศาสตร์เวียงท่ากาน
4. ใบความรู้ เรื่อง ประวัติเวียงท่ากาน

3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล ตามประเด็นที่เลือก ครูสอบถามข้อมูลที่นักเรียนร่วมกันสรุปนั้น ว่ามีข้อมูลใดที่น่าเชื่อถือมากกว่ากันระหว่างข้อมูลที่ผู้เรียนร่วมสมัยหรือมีประสบการณ์ตรงกับข้อมูลที่นักเรียน เรียบเรียงหรือเขียนขึ้นภายหลัง แล้วร่วมกันสรุปว่าข้อมูลใดน่าเชื่อถือบ้าง ให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ประเมินคุณค่า

นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ค้นคว้าหาข้อมูลแล้ว ครูนำนักเรียนอภิปรายถึงเกณฑ์ในการวัดความน่าเชื่อถือของข้อมูลมีอะไรบ้าง

1. ดูจากแหล่งที่มาของข้อมูลว่ามาจากแหล่งใด น่าเชื่อถือหรือไม่
2. ข้อมูลบางชนิดอาจมีข้อเท็จจริง และการตีความหมายของผู้เรียนผสมกัน

ดังนั้นต้องพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบ ว่ามีความน่าเชื่อถือได้โดยพิจารณาข้อมูลจากหลาย ๆ ข้อมูล จากหลาย ๆ แหล่ง สรุปตรงกันหรือขัดแย้งกันอย่างไร

3. ครูและนักเรียนเสนอข้อคิดเห็น เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา มีความน่าเชื่อถือเพียงใด โดยครูตั้งประเด็นคำถามดังนี้

1. ข้อมูลที่นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้ามาจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ แหล่งหรือไม่
 2. ข้อมูลที่ร่วมกันสรุปนั้นได้ตรงกันหรือมีความขัดแย้งกันหรือไม่ อย่างไร
 3. นักเรียนจะทราบได้อย่างไรว่าข้อมูลนั้นมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด
 4. สมาชิกในกลุ่มได้มีการปรึกษาความคิดเห็นสรุปถึงข้อมูลที่ค้นคว้าได้หรือไม่
- ขั้นที่ 4 ขั้นตีความสังเคราะห์**

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตรวจสอบ วิเคราะห์ประเมินคุณค่าของหลักฐานว่า ข้อมูลที่ได้มาสนับสนุนประเด็นที่ตั้งไว้หรือไม่ ข้อมูลหลักฐานมีความขัดแย้งกันไม่สอดคล้องให้นักเรียนตัดสินใจว่าจะเลือกสิ่งใด ด้วยเหตุผลอะไร

ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน

เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มได้สรุปข้อมูลแล้วให้สรุปเป็นความรู้ ทำเป็นรายงาน แล้วให้ส่งตัวแทนแต่ละกลุ่ม ออกมารายงานหน้าชั้น

3. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทวน เรื่อง ประวัติความเป็นมาของ โบราณสถานเวียงท่ากาน โดยการสนทนาซักถาม นักเรียนบันทึกลงในสมุด

4. ขั้นวัดผล

ครูสอบถามนักเรียนเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความสำคัญของ โบราณสถานเวียงท่ากาน หลังจากนั้นแจกแบบฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ครั้งที่ 1 ทำเป็นการบ้านส่งในชั่วโมงต่อไป

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. วิดิทัศน์ ละครประวัติศาสตร์ เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน
2. หนังสือตำนานเมือง เวียงท่ากาน
3. หนังสือประวัติการตั้งถิ่นฐานของเวียงท่ากาน
4. หนังสือนครประวัติศาสตร์เวียงท่ากาน
5. ใบความรู้เรื่องประวัติ โบราณสถานเวียงท่ากาน
6. วารสารเรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน
7. ข้อมูลเรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากานทางอินเทอร์เน็ต
8. แบบวัดการคิดวิจารณญาณชุดที่ 1

แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. อินเทอร์เน็ต

การวัดผลประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. ตรวจสอบภาระชิ้นงาน	1. ใบงานที่ 1 เรื่อง ตามรอย เวียงท่ากาน	1. ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
2. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้	2. แบบการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้	2. ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
3. สังเกตกระบวนการการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	3. แบบสังเกตกระบวนการการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	3. ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
4. ประเมินการคิดวิจารณ์	4. แบบประเมินการคิดวิจารณ์	4. ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
5. ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	5. แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	5. ระดับคุณภาพ 1 ผ่านเกณฑ์

ใบงาน ที่ 1

เรื่อง ตามรอย เวียงท่ากาน

คำชี้แจง นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรม ต่อไปนี้

1. ค้นคว้าจากหนังสือ ตำนานเมืองเวียงท่ากาน ซึ่งอธิบายความเป็นมาการตั้งถิ่นฐานของเวียงท่ากาน โดยสรุปประเด็นคำถาม ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ทำไมถึงได้ชื่อว่า เวียงท่ากาน ชื่อนี้มาจากไหน

ประเด็นที่ 2 สาเหตุการสร้างเวียงท่ากานขึ้นมีวัตถุประสงค์อะไร

และมีความสำคัญอย่างไร

2. ทำรายงานจากการค้นคว้า เรื่อง ตามรอยเวียงท่ากาน โดยค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความสำคัญ การตั้งถิ่นฐาน

3. วาดภาพประทับใจประกอบการทำรายงาน และเขียนแผนผังประกอบรายงานเรื่อง เมื่อกล่าวถึงโบราณสถานเวียงท่ากาน นักเรียนนึกถึงเรื่องอะไร

แบบวัดการคิดวิจารณ์ ครั้งที่ 1

คำชี้แจง

ให้นักเรียนอ่านข้อความดังต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

การเกิดเมืองหริภุญไชย

หลักฐานที่ใช้ในการศึกษาการเกิดของเมืองหริภุญไชย มีหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นหลักฐานทางด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม หลักฐานศิลาจารึกและหลักฐานตำนาน โดยหลักฐานจากตำนานหริภุญไชย ระบุพุทธศักราช 1070 หลักฐานชินกาลมาลีปกรณ์ระบุพุทธศักราช 1204 ซึ่งหลักฐานจากตำนานที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ได้ระบุเวลาที่เก่าแก่กว่าหลักฐานประเภทอื่นมาก อีกทั้งระบุศักราชไม่ตรงกัน ตำนานพระธาตุหริภุญไชยระบุเป็นพุทธศตวรรษที่ 11 ซึ่งเก่ามาก ส่วนชินกาลมาลีปกรณ์ และตำนานเมืองลำพูนเป็นต้นพุทธศตวรรษที่ 13 และต้นพุทธศตวรรษที่ 14 ห่างกันประมาณ 100 ปี ประเสริฐ ณ นคร วิเคราะห์แล้วควรเป็นพุทธศักราช 1310 -1311 ตามความของยอร์ช เซเดส์ โดยใช้หลักฐานตำนานเมืองลำพูน ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า ศตวรรษที่สร้างเมืองหริภุญไชย ควรเป็นต้นพุทธศตวรรษที่ 14 หรือราวพุทธศตวรรษที่ 13-14 การเลือกทำเล สร้างเวียงหริภุญไชย มีการสำรวจพื้นที่อย่างละเอียดตามเทคนิควิทยาโบราณ คือพิจารณาความสูงต่ำของพื้นที่ โดยให้พื้นที่ในเวียงเป็นที่สูงกว่าด้านนอกเวียง (เพื่อป้องกันน้ำท่วม) และพื้นที่ในเวียงเองจะมีลักษณะเป็นพื้นที่หลังเต่า คือ บริเวณกลางเวียงจะสูงและค่อยๆ ลาดเทลงไปสู่ด้านคูเมือง พร้อมกับคูแหล่งน้ำของเมืองและขุดตรวจสอบคูดิน เพื่อดูความสมบูรณ์ในบริเวณที่จะสร้างเวียงดังความตอนหนึ่งในจามเทววิงศ์กล่าวว่า ฤๅษีกกทันต์ชวนให้ฤๅษิวาสเทพ ตรวจสอบคูดินว่า “ดูราสหาย ถ้ากระนั้นก็เราทั้งหลาย พากันขุดลงไปในที่นี้ตรวจคูนิมิตก่อนเถิด...พระสุกกทันต์มหาฤๅษี ก็ขุดคูนิมิตนั้น..แล้วก็พลิกหยาก่อนดินขึ้นพิจารณา ดู ในดินก้อนหนึ่งได้เห็นแก้ว 7 ประการ ในก้อนดินก้อนหนึ่ง ได้เห็นถ่านเขียวในก้อนหนึ่ง ได้เห็นข้าวสารแลข้าวเปลือก...”

ปัจจัยการเกิดเมืองหริภุญไชย จากปัจจัยกายภาพท้องถิ่น ประการแรก การมีพื้นที่ราบลุ่มกว้างใหญ่สภาพภูมิประเทศแอ่งที่ราบเชิงใหม่ลำพูน เป็นที่ราบระหว่างหุบเขาที่อุดมสมบูรณ์ ประการที่สอง ในแอ่งเชิงใหม่-ลำพูนมีแม่น้ำปิงเป็นสายหลักน้ำแม่ปิงมีสาขามากเช่น น้ำแม่แตง น้ำแม่จัด น้ำแม่กวง น้ำแม่ทา น้ำแม่ขาน น้ำแม่แจ่ม ประการที่สาม ลักษณะการตั้งถิ่นฐานในแอ่งเชิงใหม่-ลำพูนจะตั้งตามแม่น้ำปิงมีลักษณะเป็นแนวยาวตามลำน้ำจากเหนือลงใต้และอาศัยลุ่มน้ำปิงเป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อกับเมืองต่างๆทางตอนใต้ ปัจจัยการรับวัฒนธรรมภายนอกเมื่อแรกเมืองหริภุญไชยจะรับอิทธิพลวัฒนธรรมทวารวดี ต่อมาได้รับวัฒนธรรมจากแหล่งอื่นๆ เช่น ศิลปะพม่า ศิลปะอินเดียสมัยปาละ พร้อมกับการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นจนเป็นเอกลักษณ์ของตนเองก่อรูปศิลปะหริภุญไชย

ที่มา : เอกสารเผยแพร่แผ่นพับเส้นทางย้อนอดีตหริภุญไชย-ล้านนา (เวียงกุมกาม-เวียงท่ากาน)

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างรอบคอบมีวิจารณ์ญาณในการคิดและ
ตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. จากข้อมูลที่ปรากฏอะไรเป็นประเด็นปัญหาสำคัญ

.....

.....

.....

2. มีเหตุผลอะไรสนับสนุนความน่าเชื่อถือของข้อมูล

.....

.....

.....

3. จากการจัดระบบข้อมูลนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

.....

.....

.....

4. จากการสรุปข้อมูลนักเรียนคิดว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

5. นักเรียนสรุปประเด็น โดยประเมินจากข้อมูลได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

แนวคำตอบ
แบบวัดการคิดวิจารณ์ญาณ ครั้งที่ 1

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างรอบคอบมีวิจารณ์ญาณในการคิด และตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. จากข้อมูลที่ปรากฏอะไรเป็นประเด็นปัญหาสำคัญ
การเลือกทำเล ก่อตั้งเมืองหริภุญไชย
2. มีเหตุผลอะไรสนับสนุนความน่าเชื่อถือของข้อมูล
หลักฐานจากสถาปัตยกรรม ประติมากรรม หลักฐานศิลาจารึก
3. จากการจัดระบบข้อมูลนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร
การสืบค้นหาข้อมูลจากหลักฐานที่ปรากฏอยู่
4. จากการสรุปข้อมูลนักเรียนคิดว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด
น่าเชื่อถือเพราะมีหลักฐานปรากฏชัดเจน
5. นักเรียนสรุปประเด็นโดยประเมินจากข้อมูลได้อย่างไรบ้าง
การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลและข้อเท็จจริงของประวัติศาสตร์ ต้องศึกษาจากข้อมูล
จากหลายๆ ทาง

“เจ้าพญาเม็งรายก็เอาคำปูน 500 ผากพระเถรเจ้าไปบูชามหาโพธิ์เจ้าในเมืองลังกาหั้นแล มหาเจ้า ทั้งสี่ก็รับคำ ทั้ง 500 กลับคืนเมืองลังกา แล้วบูชามหาโพธิ์ว่า มหาเถรทั้งสี่ตน อธิษฐานว่า ผู้ข้า ทั้งหลายจะเอาศาสนาพุทธเข้าเมืองคลในล้านนา คิว่าจักก้านกุ่มรุ่งเรืองแท้ ขอหื้อลูกมหาโพธิ์ตกลง เหนือจิวรแห่งคูข้า แค่ว่าอันลูกมหาโพธิ์ตกลงมาเหนือผ้าจิวรแห่งข้าเจ้าและตนและลูก มหาเถร ทั้งสี่ก็เอามาหาโพธิ์ใส่บาตรแห่งตน ลูกมหาโพธิ์ก็งอกออกทั้งสี่ต้น ก็เอามาหื้อแก่พญาเม็งรายเอา ไปปลูกที่ทุ่งยาง เมืองฝางต้นหนึ่ง เอาไปปลูกยังรั้วนางต้นหนึ่ง เอาไปปลูกยังพันทาการต้นหนึ่ง พญาเม็งรายก็หื้อ ราชมารดาแห่งตนชื่อว่าเทพคำข้ายและนางปายโคเอาไปปลูกแทนที่ไม้เคือเกลี้ยง วัดกานโถมต้นหนึ่งหั้นแล”

เวียงท่ากานเป็นเมืองที่มีเจ้าเมืองปกครองในสถานภาพภายใต้การปกครองของเมือง เชียงใหม่ เป็นแหล่งสะสมเสบียงอาหารเพราะเป็นถิ่นที่อุดมสมบูรณ์ ชื่อของเวียงท่ากานปรากฏอยู่ในเอกสารโบราณเกี่ยวกับเมืองเชียงใหม่ ในสมัยพระเจ้าติโลกราช (พ.ศ.1984 – 2030) กล่าวว่า พระองค์ได้ยกทัพไปตีเมืองเจ็วและได้นำเชลยเมืองเจ็วไปอยู่ที่พันทาการ คงจะหมายความว่า ในช่วงนี้เวียงพันทาการเป็นเมืองขึ้นเมืองหนึ่งของเชียงใหม่ เพราะคำว่า “พันทา” ภาษาไทย เหนือหมายถึง “ตำบล” หลังจากที่พม่าเข้ามาตีเมืองเชียงใหม่ได้ในสมัยพระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง ในปี พ.ศ.2101 เวียงท่ากานก็ตกอยู่ในอำนาจของพม่าเช่นกันต่อมาเมืองเชียงใหม่ได้ต่อสู้กับพม่า จนเมืองเชียงใหม่ได้ร้างไปประมาณ 20 ปีเศษ คือในช่วงระหว่าง พ.ศ.2318–2339 เวียงท่ากาน ก็คงจะร้างไปด้วย จนถึงช่วงปี พ.ศ. 2339 พระยาภาววิละตีเมืองเชียงใหม่คืนจากพม่าได้ จึงกวาดต้อน พวกไทยของเข้ามาอยู่ตราบจนทุกวันนี้

อนึ่ง คำว่า “ท่ากาน” ชาวบ้านเล่าว่ามาจากคำว่า “ตะกั่ว” ในตำนานเล่าว่า เมื่อก่อนหน้านี้มี
 กาเผือกตัวใหญ่จะบินมาลงที่นี่ ชาวบ้านกลัวว่าถ้าบินลงมาแล้วจะทำให้เกิดความเดือดร้อนใน
 หมู่บ้าน จึงพากันไล่กาหรือตะกั่วไม่ให้ลงมา ก็เลยเรียกกันต่อมาว่าบ้านตะกั่ว ต่อมาเมื่อประมาณ
 พ.ศ. 2450 เจ้าอาวาสวัดท่ากาน ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “บ้านท่ากาน” เนื่องจากคำว่าตะกั่ว ไม่เป็น
 ภาษาเขียน

ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง พบเวียงโบราณสมัยหริภุญไชยหลายแห่ง เช่น เวียงมโน
 เวียงเถาะ และเวียงท่ากานถ้านำไปเปรียบเทียบกับตำนานของเมืองหริภุญไชยแล้ว เวียงท่ากาน
 จะกำหนดอายุลงไปได้ถึงประมาณพุทธศตวรรษที่ 13

สรุปตำนานของโบราณสถานเวียงท่ากาน ดังนี้

ตำนานมุลศาสนา

เมืองตระกาน ตำนานมุลศานากล่าวถึงว่า พระพุทธเจ้าเคยเสด็จมาที่เมืองหริภุญไชย และเมืองตระการ พร้อมทั้งทำนายว่าเมืองหริภุญไชยจะกลายเป็นเมืองใหญ่และเป็นที่ยอมรับของพระพุทธรเจ้า เวียงท่ากานจึงมีชื่อว่าเมืองตระกาน

ตำนานจามเทวีวงศ์

กล่าวถึงฤๅษีวาสุเทพพร้อมมือกับพระสุกทันตคาบส สร้างเมืองหริภุญไชยแล้วอันเชิญ พระนางจามเทวีจากเมืองละโว้ (ลพบุรี) เสด็จมาครองราชย์ในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 13 ได้สร้าง เมืองหน้าด่านไว้ทางทิศตะวันตกของเมืองหริภุญไชย นามว่าเวียงตระกาน (เวียงท่ากาน) ทรงให้ พี่เลี้ยงประทุมวดีและเกตุวดี ครองเมืองหน้าด่านนี้พร้อมได้สร้างเจดีย์วัดวาอาราม เพื่อส่งเสริม ศาสนาให้รุ่งเรือง มีการบันทึกเอาไว้อย่างชัดเจน กล่าวถึงกษัตริย์ที่ปกครองเมืองหริภุญไชยมีทั้งสิ้น 50 องค์ มีระยะเวลายาวนานถึง 631 ปี หลักฐานทางเอกสารระบุไว้ว่า มีความสัมพันธ์กับละโว้ ทั้งการเมือง ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ต่อมาในราวพุทธศตวรรษที่ 16-17 เมืองหริภุญไชยต้อง เผชิญกับการรุกรานของเขมรในสมัยพระเจ้าอภัยทศราช หลังจากนั้นหริภุญไชยก็สงบสุขมานาน จนถูกพญามังรายตีได้ในปี พ.ศ. 1824 ถึงแม้ในตำนานจะมีอายุลงไปถึงพุทธศตวรรษที่ 13 แต่ไม่มี หลักฐานทางโบราณคดีชิ้นใดที่เก่าไปถึงพุทธศตวรรษที่ 15 - 16 เลย ในตำนานอีกเรื่องเล่าว่า ในสมัยพระเจ้าอภัยทศราชได้รับสั่งให้สร้างปราสาทบรรจุพระบรมสารีริกธาตุในบริเวณพระบรม ธาตุหริภุญไชยได้มีกาเผือกตัวหนึ่งบิน โฉบพระเศียร จึงรับสั่งให้ไล่จับกามาจนถึงเวียงตระการ เรียกหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านตะก่า” ซึ่งถ้าต้องตามตำนานเวียงท่ากาน คงเริ่มสร้างในสมัยพระเจ้า อภัยทศราช ประมาณพุทธศตวรรษที่ 17

ตำนานล้านนา

พระยามังรายมหาราชได้ยกทัพมาตีเมืองหริภุญไชยได้สำเร็จ เวียงท่ากานก็ตกอยู่ภายใต้ การปกครองของล้านนาโดยกษัตริย์มังรายมหาราช เวียงท่ากานมีหลักฐานในสมัยล้านนาว่า เวียงพันนาทะกาน ในตำนานเมืองเหนือเล่าว่าพระเจ้ามังรายมหาราชได้ส่งเสริมเผยแพร่ศาสนาพุทธ ให้รุ่งเรืองในดินแดนล้านนาโดยให้ พระเจ้าเถระเจ้าจากลังกา นำคันศรัมหาโพธิ์มาปลูกไว้ที่ เวียงท่ากาน

จากตำนานมุลศาสนา พงศวดารจามเทวี ตำนานล้านนา ตำนานพื้นเมืองเหนือได้กล่าวไว้ อย่างชัดเจนว่าเมืองเวียงท่ากาน เมืองตระกาน เวียงตะก่า พันนาทะกาน

ที่มา : เอกสารเผยแพร่ความรู้ด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี โบราณสถานในชุมชนโบราณล้านนา

เวียงท่ากานมากกว่าเมืองโบราณ

การศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์-โบราณคดีล้านนานั้นสิ่งสำคัญ คือ ข้อมูลหลักฐานที่ใช้ในการอ้างอิงด้านเนื้อหาที่เป็นรายละเอียดในส่วนต่าง ๆ ของชุมชน/บ้านเมืองว่ามีการตั้งลักษณะของการตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยและมีพัฒนาการอยู่ในพื้นที่อย่างไร โดยเฉพาะในเรื่องของ คน ระยะเวลา และสถานที่ ซึ่งในกรณีของรัฐล้านนานั้น ความเข้าใจพื้นฐานต่อการอธิบายการเกิดขึ้นเป็นบ้านเมืองหรือรัฐล้านนา จากการศึกษาพบว่าได้มีพัฒนาการการเคลื่อนไหวของคน ทั้งที่เป็นคนพื้นเมืองในพื้นที่ (ลัวะ) และคนที่มาจากแหล่งวัฒนธรรม หรือความเจริญนอกพื้นที่ โดยเฉพาะคนในสายวัฒนธรรมไท (กรณีเขตพื้นที่แอ่งเชียงราย-เชียงแสน-พะเยา) และมอญ (แอ่งเชียงใหม่-ลำพูน) ที่ได้มีการผสมผสานระบบความเชื่อวิถีการผลิตให้เข้ากับกระแสอารยธรรมอินเดียและจีน (ที่เป็นแนวคิดในศาสนาพุทธและพราหมณ์ระบบส่งส่วยบรรณาการและทางการค้าขายทางเศรษฐกิจ) ตั้งแต่สมัยก่อนการเกิดขึ้นของรัฐล้านนาที่มีเมืองเชียงใหม่เป็นเมืองหลวงศูนย์กลางราชธานีในระยะก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 ขึ้นไป และหลังจากที่ล้านนาเสียเอกราชให้แก่พม่าและให้สยามในสมัยหลังมาจนกระทั่งได้ผนวกรวมเข้ากับราชอาณาจักรไทย สมัยรัชกาลที่ 5 และมีพัฒนาการต่อมาเป็นจังหวัดต่าง ๆ ในเขตภาคเหนือตอนบน กรณีเวียงท่ากานที่จักร่องรอยหลักฐานทางด้านโบราณสถาน

1. โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุต่าง ๆ กับหลักฐานทางด้านเอกสารบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่เป็นตำนาน

2. พงศาวดารต่าง ๆ พบว่า เป็นเมือง หรือเวียงหรือ พันนา (แล้วแต่สถานภาพในแต่ละช่วงเวลา) ในสมัยตั้งรัฐหริภุญชัย (ลำพูน) เจริญรุ่งเรืองในเมืองที่ราบลุ่มน้ำแม่ปิงและแม่น้ำสายสาขาต่าง ๆ รวมถึงเขตพื้นที่สูงที่เป็นเชิงเขาและบนดอยน้อยใหญ่

ในช่วงเวลาระหว่างพุทธศตวรรษที่ 13-18 จนมาถึงสมัยรัฐล้านนาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานภาพของเวียงท่ากานในปัจจุบัน ที่มีหน่วยการปกครองเป็นเพียงชุมชนในหมู่บ้านแห่งหนึ่งของตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เช่นเดียวกับเมือง/เวียง/พันนาอื่น ๆ ของล้านนาที่มีประวัติความเป็นมาไม่ต่างกัน ความสำคัญอย่างน้อย 2 ประการ (นอกเหนือไปจากหลักฐานอื่น ๆ ที่ปรากฏในพื้นที่ ทั้งที่เป็นกำแพงเวียง/คูเวียงวัดร้างรวมถึงโบราณวัตถุเกี่ยวเนื่องประเภทต่างๆ ที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน) คือ การกล่าวถึงเอกสารที่บันทึกทางประวัติศาสตร์กรณีพญามังราย ทรงนำดิน โปธิที่ได้จากลังกา มาปลูกไว้ที่เวียงกุมกาม และเวียงท่ากาน (พันนาทะกาน) ดันหนึ่งเช่นเดียวกับได้นำไปปลูกไว้ที่เวียงกุมกามและเวียงฝาง แสดงนัยว่าในระยะสมัยแรกเริ่มของรัฐล้านนานั้นเวียงท่ากานเป็นเมืองหรือเวียงบริวารที่สำคัญ มองได้ถึงว่าเป็นเมืองที่มีพระพุทธรูปศาสนาเจริญรุ่งเรืองเป็นชุมชนใหญ่ มีขอบเขตกำแพงเมืองคันดิน คูน้ำล้อมรอบ มีวัดวาอารามทั้งในเขตและนอกเมือง/เวียงที่ปัจจุบันสำรวจพบแล้วกว่า 20 แห่ง

อันสามารถวินิจฉัยเวลาซ้อนหลังการตั้งถิ่นฐานและอยู่อาศัยในชุมชนขึ้นไปถึงในสมัยรัฐทริภุญชัย
ได้ว่าเวียงท่ากานก็น่าจะเป็นเมือง/เวียงหรือบริวารที่สำคัญของรัฐทริภุญไชยมาก่อนหน้าแล้วด้วย
เช่นเดียวกัน

ความสำคัญของเวียงท่ากานอีกประการหนึ่ง คือ การได้ขุดพบไหมีฝาหลายครามของจีนที่มี
การวิเคราะห์กันมาได้ผลิตกันเพียง 9 ใบในสมัยราชวงศ์หยวน (พ.ศ.1823-1910) นั้นแสดงนัยสำคัญ
ว่าผู้ปกครองหรือขุนนางหรือพ่อค้าวานิชของเวียงท่ากานในสมัยนั้นมีความเกี่ยวข้องกับราชสำนัก
ของราชวงศ์หยวน ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งของตอบแทนบรรณาการ (กรณีที่เราไป
ติดต่อค้าขายแล้วส่งบรรณาการให้จีน)หรือจะเป็นของที่กษัตริย์ล้านนามอบให้เจ้าเมือง/เวียงท่ากาน
ในอดีตหรืออาจจะเป็นสินค้าหรือของที่พ่อค้าวานิชย์ที่ได้ซื้อมาถวายเป็นผู้ปกครองก็อาจเป็นไปได้
แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ก็ล้วนแสดงถึงความสำคัญของเวียงท่ากานในอดีตได้เป็นอย่างดี หากจะ
วิเคราะห์ให้เป็นบุคคลผู้เป็นเจ้าของไหหลายครามใบนี้ที่ชาวบ้านได้ขุดพบในเขตวัดร้างกลางเวียง
ในระยะเวลาาร่วม 50 ปี ที่ผ่านมามีประกอบกับโบราณวัตถุ-ศิลปวัตถุที่เป็นพระพุทธรูปดินเผาขนาด
เล็กลักษณะทรงเครื่อง ประทับนั่งขัดสมาธิเพชรปางมารวิชัยขลุ่ยแผ่นทองคำพร้อมตกแต่งลวดลาย
แบบทริภุญไชย ที่มีอิทธิพลศิลปะพม่าเมืองพุกาม จากการสวมมงกุฎ ทรงเทริด แยกแฉกสามเหลี่ยม
ด้วยแล้วแสดงถึงความเก่าแก่ที่มียุคสมัยสืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยทริภุญไชย ถึงสมัยต้นล้านนาบุคคล
ผู้เป็นเจ้าของควรเป็นเจ้าหรือเชื้อพระวงศ์ที่อยู่ในราชสำนักและผูกพันกับวัดกลางเวียงอาจจะเป็น
ฐานะผู้อุปถัมภ์วัด ซึ่งวัดกลางเวียงนี้พิจารณาว่าน่าจะเป็นวัดหลวงประจำราชสำนัก หรือวัดหลวง
กลางเวียงลักษณะเดียวกับวัดสะคือเมือง (อินทขิล) ของเมืองเชียงใหม่หรือวัดเจดีย์ 7 แถวเมือง
ศรีสัชชนาลัย หรือวัดมหาธาตุ เมืองสุโขทัย

ภาพไหสมัยราชวงศ์เยวี่ยน (หยวน)

แบบประเมินรายงาน เรื่อง ตามรอย เวียงท่ากาน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
1	ประวัติของ โบราณสถานเวียงท่ากาน				
2	ลักษณะแหล่งสืบค้น/ หลักฐาน				
3	หลักฐานชั้นต้น/หลักฐานชั้นรอง				
4	ความน่าเชื่อถือ				
5	คุณค่าที่มีต่อชุมชน/ท้องถิ่น				
รวม					

เกณฑ์การให้คะแนน

การศึกษาและสืบค้นสมบูรณ์ชัดเจน	ได้	4	คะแนน
การศึกษาและสืบค้นยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ได้	3	คะแนน
การศึกษาและสืบค้นยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ได้	2	คะแนน
การศึกษาและสืบค้นไม่ชัดเจน	ได้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11- 15	3 หมายถึง ดี
6- 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การตัดสิน ได้ระดับคุณภาพ ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินแผนผังความคิด

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน			
	4	3	2	1
1. การลงข้อมูล				
2. การเลือกใช้ผังความคิด				
3. ความเชื่อมโยง				
4. นำเสนอผลงาน				
รวม				

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11 - 15	3 หมายถึง ดี
6 - 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์การประเมินแผนผังความคิด

ประเด็นประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี (3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง (1)
1. การลงข้อมูล	ข้อมูลครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนดและถูกต้อง	ข้อมูลครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนดและถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	ข้อมูลไม่ครบตามประเด็นที่กำหนดแต่ถูกต้อง	ข้อมูลไม่ครบและไม่ตรงตามประเด็นที่กำหนด
2. การเลือกใช้ผังความคิด	รูปแบบเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระน่าสนใจ	รูปแบบเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	รูปแบบเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระเป็นส่วนใหญ่	รูปแบบไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ
3. ความเชื่อมโยง	มีการใช้สัญลักษณ์ (เส้น รูปภาพ เครื่องหมาย ลูกศร) ที่ช่วยให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของเนื้อหา ข้อความ ได้ชัดเจน ดูแล้วเข้าใจง่าย	มีการใช้สัญลักษณ์ (เส้น รูปภาพ เครื่องหมาย ลูกศร) ที่ช่วยให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของเนื้อหา ข้อความ ได้ชัดเจน	มีการใช้สัญลักษณ์ (เส้น รูปภาพ เครื่องหมาย ลูกศร) ที่ช่วยให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของเนื้อหา ข้อความ ได้บางส่วน	มีการใช้สัญลักษณ์ (เส้น รูปภาพ เครื่องหมาย ลูกศร) ที่ช่วยให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของเนื้อหา ข้อความ ไม่ได้
4. การนำเสนอ	ครบถ้วนตามประเด็นและตรงตามเวลาที่กำหนดกำหนด	ครบถ้วนตามประเด็นและไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด	ไม่ครบถ้วนตามประเด็นแต่ตรงตามเวลาที่กำหนด	ไม่ครบถ้วนไม่ตรงตามประเด็น

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

เรื่อง ตามรอยเวียงท่ากาน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมนักเรียน และบันทึก เครื่องหมาย \checkmark ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	พฤติกรรมการเรียนรู้							ผ่าน / ไม่ผ่าน
		1. การมีส่วนร่วมในการทำงาน	2. การสืบค้นข้อมูล	3. การแสดงความคิดเห็น	4. การจัดทำรายงาน	5. การนำเสนอผลงาน	รวม	ระดับ	
		4	4	4	4	4	20	4	
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11 - 15	3 หมายถึง ดี
6 - 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การมีส่วนร่วม ในการทำงาน	สมาชิกในกลุ่ม ทุกคนร่วมมือ ทำงาน	ร่วมมือใน การทำงาน เป็นส่วนใหญ่	ร่วมมือใน การทำงาน บางส่วน	ขาดความร่วมมือ ในการทำงาน
2. การสืบค้นข้อมูล	ข้อมูลจากหลาย แหล่งถูกต้อง ชัดเจนตรง ประเด็น	ข้อมูลถูกต้อง ชัดเจนตรง ประเด็น	ข้อมูลถูกต้อง ชัดเจน เป็น บางส่วน	ข้อมูลไม่ตรง ประเด็น
3. การแสดงความคิดเห็น	มีการแสดง ความคิดเห็นใน ทุกประเด็นงาน ต่างๆ กระจายให้ สมาชิกทุกคนมี ความรับผิดชอบ	มีการแสดง ความคิดเห็น แต่งงานส่วนใหญ่ ยังอยู่ที่ผู้นำหรือ สมาชิกบางคน	มีการแสดง ความคิดเห็น บางประเด็น แต่งงานส่วน ใหญ่ยังอยู่ ที่ผู้นำหรือ สมาชิกบางคน	ไม่มีการแสดง ความคิดเห็น แต่งงานทั้งหมด อยู่ที่ผู้นำหรือ สมาชิกบางคน
4. การจัดทำ รายงาน	มีความคิด สร้างสรรค์ ตกแต่งสวยงาม สะอาด	มีความคิด สร้างสรรค์ ตกแต่งสวยงาม	ตกแต่งสวยงาม เป็นสะอาด	ไม่สร้างสรรค์ ตกแต่งไม่ สวยงาม
5. การนำเสนอ ผลงาน	รูปแบบนำเสนอ ตรงประเด็น และน่าสนใจ	รูปแบบนำเสนอ น่าสนใจตรง ประเด็นเป็น ส่วนใหญ่	รูปแบบไม่ น่าสนใจ แต่ตรงประเด็น	รูปแบบไม่ น่าสนใจและ ไม่ตรงประเด็น

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เรื่อง ตามรอยเวียงท่ากาน วันที่เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย \checkmark ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	พฤติกรรมการเรียนรู้						
		ใฝ่เรียนรู้ 1. ตั้งใจเพื่อพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรม	2. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ	มุ่งมั่นในการทำงาน 1. ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน	2 ทำงานด้วยความขยันอดทน	มีวินัย ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ	รวม	ผ่าน / ไม่ผ่าน
		4	4	4	4	4	20	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	3 หมายถึง ดีเยี่ยม
11 - 15	2 หมายถึง ดี
6 - 10	1 หมายถึง ผ่าน
1 - 5	0 หมายถึง ไม่ผ่าน

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน (0)
1. ใฝ่เรียนรู้ 1.1 ตั้งใจเพียร พยายามใน การเรียนรู้และ เข้าร่วมกิจกรรม	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และ มีความเพียร พยายามใน การเรียนรู้ มีส่วนร่วมใน การเรียนรู้และ เข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน เป็นประจำ	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และ มีความเพียร พยายามใน การเรียนรู้ มีส่วนร่วมใน การเรียนรู้และ เข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้ต่างๆ บ่อยครั้ง	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจใส่ใจใน การเรียนรู้ มีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ และเข้าร่วม กิจกรรมการ เรียนรู้ต่างๆ เป็นบางครั้ง	ไม่ตั้งใจเรียน
1.2. แสวงหา ความรู้จากแหล่ง เรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้ สื่ออย่าง เหมาะสม สรุปเป็นองค์ ความรู้ สามารถ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	ศึกษาค้นคว้า ความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน เลือกใช้สื่อได้อย่าง เหมาะสม มีการ บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นองค์	ศึกษาค้นคว้า ความรู้จาก หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและ ภายนอก โรงเรียน เลือกใช้สื่อได้ อย่างเหมาะสม มีการบันทึก	ศึกษาค้นคว้า ความรู้จาก หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและ ภายนอก โรงเรียน เลือกใช้สื่อได้ อย่างเหมาะสม มีการบันทึก	ไม่ศึกษาค้นคว้า หาความรู้

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน (0)
	ความรู้ และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย และ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	ความรู้ วิเคราะห์ ข้อมูล สรุปเป็น องค์ความรู้ และ แลกเปลี่ยน เรียนรู้กับผู้อื่นได้	ความรู้	
2. มุ่งมั่นใน การทำงาน 2.1 ตั้งใจและ รับผิดชอบใน หน้าที่การงาน	ตั้งใจและ รับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จ มีการ ปรับปรุงและ พัฒนาการทำงาน ให้ดีขึ้นด้วยตนเอง	ตั้งใจและ รับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับ มอบหมายให้ สำเร็จ มีการ ปรับปรุงและ พัฒนาการ ทำงานให้ดีขึ้น	รับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับ มอบหมายให้ สำเร็จ มีการ ปรับปรุงการ ทำงานให้ดีขึ้น	ไม่ตั้งใจปฏิบัติ หน้าที่การงาน
2.2 ทำงานด้วย ความขยันอดทน และพยายามให้ งานสำเร็จตาม เป้าหมายภายใน เวลาที่กำหนดไม่ ย่อท้อต่อปัญหา แก้ปัญหา อุปสรรคในการ ทำงาน และชื่น ชมผลงานด้วย ความภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความ ขยันอดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตาม เป้าหมายภายใน เวลาที่กำหนดไม่ ย่อท้อต่อปัญหา แก้ปัญหาอุปสรรค ในการทำงาน และ ชื่นชมผลงานด้วย ความภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความ ขยันอดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตาม เป้าหมายไม่ย่อ ท้อต่อปัญหาใน การทำงาน และ ชื่นชมผลงาน ด้วยความ ภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความ ขยันอดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตาม เป้าหมาย และ ชื่นชมผลงาน ด้วยความ ภาคภูมิใจ	ไม่ขยัน อดทน ในการทำงาน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน (0)
3. มีวินัย 3.1 ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียน และ สังคม	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ของครอบครัวและ โรงเรียน และ สังคม ไม่ละเมิด สิทธิของผู้อื่น ตรงต่อเวลาใน การปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ในชีวิต ประจำวัน และ รับผิดชอบใน การทำงาน	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียน และ สังคม ตรงต่อ เวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ใน ชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบ ในการทำงาน	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียน ตรงต่อ เวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ใน ชีวิตประจำวัน	ไม่ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัว และโรงเรียน

เกณฑ์การประเมินการวาดภาพประทับใจ

ระดับคุณภาพ	คำอธิบาย
4 ดีมาก	วาดภาพที่ประทับใจได้สวยงาม เขียนชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับภาพ และเขียนข้อความประทับใจของตนเองได้ชัดเจน
3 ดี	วาดภาพที่ประทับใจได้สวยงาม เขียนชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับภาพ และเขียนข้อความประทับใจของตนเองได้
2 พอใช้	วาดภาพที่ประทับใจได้ เขียนชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับภาพและเขียน ข้อความประทับใจของตนเองไม่ชัดเจน
1 ปรับปรุง	วาดภาพที่ประทับใจได้ เขียนชื่อเรื่องที่ไม่สอดคล้องกับภาพและเขียน ข้อความประทับใจของตนเอง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย \checkmark ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	รายการประเมิน							
		1. ชี้กำหนดหัวข้อประเด็น	2. ชี้รวบรวมข้อมูล	3. ชี้วิเคราะห์ ประเมินคุณค่า	4. ชี้ตีความ สังเคราะห์	5. ชี้นำเสนอผลงาน	รวม	ระดับ	ผ่าน / ไม่ผ่าน
		4	4	4	4	4	20	4	
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

เกณฑ์การประเมิน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การตัดสิน
คะแนนรวม 16 – 20	ระดับคุณภาพ = 4	พฤติกรรมอยู่ในระดับ ดีมาก
คะแนนรวม 11 – 15	ระดับคุณภาพ = 3	พฤติกรรมอยู่ในระดับ ดี
คะแนนรวม 6 – 10	ระดับคุณภาพ = 2	พฤติกรรมอยู่ในระดับ พอใช้
คะแนนรวม 1 – 5	ระดับคุณภาพ = 1	พฤติกรรมอยู่ในระดับ ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

เกณฑ์การประเมิน การเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
1. ขึ้นกำหนดหัวข้อประเด็น				
1.1 ระบุหรือกำหนดประเด็นปัญหาข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือได้ชัดเจน	ปฏิบัติ ได้ครบ	ปฏิบัติ ได้	ปฏิบัติ ได้	ไม่ได้ ปฏิบัติ
1.2 จำแนกแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาที่มีความซับซ้อนออกเป็นส่วนย่อยที่สามารถเข้าใจ	ทุกข้อ	3 ข้อ	2 ข้อ	
1.3 จัดองค์ประกอบของประเด็นปัญหาให้เป็นลำดับขั้นตอน				
1.4 กำหนดสมมติฐานต่าง ๆ โดยอาศัยข้อมูลและข้อตกลงเบื้องต้น				
1.5 ตั้งสมมติฐานโดยการกำหนดสมมติฐานจากความสัมพันธ์เชิงเหตุผล				
2. ขึ้นรวบรวมข้อมูล				
2.1 เลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาข้อโต้แย้ง	ปฏิบัติ ได้ครบ	ปฏิบัติ ได้	ปฏิบัติ ได้	ไม่ได้ ปฏิบัติ
2.2 จัดระบบข้อมูลโดยการแสวงหาที่มาของแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง	ทุกข้อ	3 ข้อ	2 ข้อ	
2.3 พิจารณาและตัดสินความขัดแย้งของข้อความและเสนอข้อมูล				
2.4 รวบรวมข้อมูลของปัญหาในประเด็นที่ขัดแย้งกัน				
2.5 จำแนกความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ชัดเจนกับข้อมูลที่คลุมเครือ				
3. ขึ้นวิเคราะห์ ประเมินคุณค่า				
3.1 เลือกตัวอย่างของข้อมูลที่มีความเพียงพอและเชื่อถือได้ตลอดจนการจัดข้อมูลเป็นระบบระเบียบ				

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
3.2 การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล	ปฏิบัติได้ ครบทุกข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
3.3 จำแนกแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้กับ แหล่งข้อมูล ที่เชื่อถือไม่ได้				
3.4 พิจารณาตัดสินความสมเหตุสมผลของ กระบวนการที่นำไปสู่ข้อสรุป				
3.5 วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือและข้อเท็จจริงของ แหล่งข้อมูล				
4. ชั้นดีความสังเคราะห์	ปฏิบัติได้ ครบทุกข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
4.1 สรุปจากข้อมูลที่ให้ไว้อย่างถูกต้องสม เหตุผล				
4.2 คิดอย่างมีเหตุผลจากข้อสรุปที่มีอยู่แล้ว และสรุปเป็นประเด็นหรือกฎเกณฑ์ได้				
4.3 จำแนกข้อสรุปที่สัมพันธ์กับสถานการณ์ และข้อสรุปที่เป็นคุณลักษณะหรือคุณสมบัติ ทั่วไปของสถานการณ์				
4.4 สรุปปัญหาข้อโต้แย้งจากข้อมูลโดยใช้เหตุผล				
4.5 อธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของ ปัญหาหรือข้อโต้แย้งและสรุปเป็นเกณฑ์ได้				
5. ชื่นนำเสนอผลงาน	ปฏิบัติได้ ครบทุกข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
5.1 นำเสนอผลงานการค้นคว้าได้อย่างชัดเจน				
5.2 วิเคราะห์ผลการค้นคว้าได้ตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้				
5.3 อธิบายผลการค้นคว้าประกอบสื่อการเรียนรู้				
5.4 เสนอผลการค้นคว้าได้ตามลำดับขั้นตอน				
5.5 ผลงานสำเร็จและถูกต้องตามระยะเวลาที่ กำหนดไว้				

แบบวัดการคิดวิจารณ์

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย \checkmark ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	รายการประเมิน							
		1. การระบุประเด็นปัญหา	2. การรวบรวมข้อมูล	3. การวิเคราะห์ข้อมูล	4. การพิจารณาทางเลือก	5. การลงความเห็น/ตัดสินใจ	รวม	ระดับ	ผ่าน / ไม่ผ่าน
		4	4	4	4	4	20		
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11 - 15	3 หมายถึง ดี
6 - 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

เกณฑ์การประเมินการคิดวิจารณ์

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
1. การระบุประเด็นปัญหา	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ ทุกข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ 3 ข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ 2 ข้อ	คำตอบไม่ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์
1.1 กำหนดหรือ ระบุ ประเด็น สาระสำคัญ				
1.2 ทำความเข้าใจความหมายของ สาระสำคัญได้				
1.3 การนิยามความหมายของ สาระสำคัญได้				
1.4 วิเคราะห์ประเด็นที่สำคัญได้				
1.5 สรุปสาระสำคัญได้				
2. การรวบรวมข้อมูล	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ ทุกข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ 3 ข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ 2 ข้อ	คำตอบไม่ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์
2.1 เลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ประเด็นปัญหาข้อโต้แย้ง				
2.2 การแสวงหาที่มาของ แหล่งข้อมูลที่ต้องการ และชัดเจน				
2.3 การแยกแยะข้อมูลด้วยการจัด หมวดหมู่ข้อมูล				
2.4 แสวงหาความรู้ที่ทันสมัย				
2.5 ระบุรายละเอียดของข้อมูลได้				
3. การวิเคราะห์ข้อมูล	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ ทุกข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ 3 ข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ 2 ข้อ	คำตอบไม่ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์
3.1 วิจัยถึงความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูล				
3.2 พิจารณาความเพียงพอของ ข้อมูล				
3.3 จำแนกความแตกต่างระหว่าง ข้อมูลที่ชัดเจนกับข้อมูลที่คลุมเครือ				

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
3.4 จำแนกข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น				
3.5 พิจารณาและตัดสินความขัดแย้งของข้อมูล				
4. การพิจารณาทางเลือก				
4.1 จัดระบบของข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผล	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณญาณ ทุกข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณญาณ 3 ข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณญาณ 2 ข้อ	คำตอบไม่ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณญาณ
4.2 การพิจารณาทางเลือกหลายๆทางในการแก้ปัญหา				
4.3 ประเมินข้อมูลได้เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ				
5. การลงความเห็นตัดสินใจ				
5.1 ตัดสินใจสรุปปัญหาหรือข้อโต้แย้งเมื่อมี เหตุผลเพียงพอ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณญาณ ทุกข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณญาณ 3 ข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณญาณ 2 ข้อ	คำตอบไม่ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณญาณ
5.2 สรุปประเด็นจากข้อมูลเมื่อมีเหตุผลเพียงพอ				
5.3 อธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัญหาหรือข้อโต้แย้งและสรุปเป็นเกณฑ์				
5.4 พิจารณาเพิ่มเติมข้อมูลหรือเหตุผลใหม่ ถ้าสมมติเดิมไม่มีเหตุผล				
5.5 พิจารณาและตัดสินการนำข้อสรุปและหลักการไปประยุกต์ใช้				

แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน	จำนวน 10 ชั่วโมง
แผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง อารยธรรมเวียงท่ากาน	จำนวน 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

ส.4.3 เข้าใจความเป็นมา ของชนชาติไทย วัฒนธรรมไทย กฎมณเฑาะฏ มีความรัก ความภาคภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

ส.4.3 ม.1/1 อธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทยโดยสังเขป

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

นำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ศึกษาเรื่องราวของประวัติศาสตร์ไทยที่มีอยู่ในท้องถิ่นตนเองในสมัยใดก็ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายสภาพสังคม วิถีชีวิตการดำเนินชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ของเวียงท่ากานในสมัยหริภุญไชยและในสมัยล้านนาได้
2. เปรียบเทียบลักษณะเด่นของ โบราณสถานเวียงท่ากานในสมัยหริภุญไชยและสมัยล้านนาได้
3. สรุปข้อมูลความรู้เกี่ยวกับ สภาพสังคม วัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิต ศิลปวัฒนธรรมของเวียงท่ากานในสมัยในสมัยหริภุญไชยและในสมัยล้านนาได้

สาระสำคัญ

เวียงท่ากานในสมัย หริภุญไชยถึงสมัยล้านนา มีความเจริญรุ่งเรืองและเสื่อมควบคู่ไป ในฐานะของเมืองหน้าด่าน เมืองบริวาร หรือเมืองอู่ข้าวอู่น้ำ เมื่อพญาเม็งรายตีเมืองหริภุญไชยได้ เวียงท่ากานก็ตกไปเป็นเมืองขึ้นของล้านนาคด้วยเช่นกัน

สาระการเรียนรู้

ความรู้ความสามารถ

1. สภาพสังคม วัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตศิลปวัฒนธรรมของเวียงท่ากาน
ในสมัยทริภุญไชยและสมัยล้านนา

ทักษะ/กระบวนการ/กระบวนการคิด

1. การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ศึกษาเรื่องราวเรื่องโบราณสถานเวียงท่ากาน
2. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน
3. มีวินัย

ภาระงาน/ชิ้นงาน

ใบงานที่ 1 รายงาน เรื่อง อารยธรรมเวียงท่ากาน สมัยทริภุญไชยและสมัยล้านนา

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1.1 ใช้สื่อ Power Point นำเสนอภาพสภาพวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในสมัย
ทริภุญไชยและสมัยล้านนาถึงการเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุค แล้วสนทนากับนักเรียนว่าเป็นรูปภาพ
เกี่ยวกับอะไร มีนักเรียนคนไหนรู้จักหรือไม่ แล้วมีความเกี่ยวข้องกับเวียงท่ากานอย่างไรบ้าง
เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียน

1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดหัวข้อประเด็น

นักเรียนรวมกลุ่มๆ ละ 5 คนครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับประเด็น เรื่อง
เวียงทริภุญไชย โดยเล่าประวัติความเป็นมาของเวียงทริภุญไชยให้นักเรียนฟังพอสังเขป เพื่อร่วมกัน
กำหนดประเด็นที่จะศึกษาส่วนที่เกี่ยวข้องกับเวียงท่ากาน โดยให้นักเรียนบันทึกกลงสมุดในประเด็น
ดังนี้

1. เพราะเหตุใดโบราณสถานเวียงท่ากานจึงได้รับอารยธรรมทั้งสองสมัย
ทริภุญไชย และสมัยล้านนา รวมอยู่ด้วยกัน
2. สาเหตุของการพังทลาย สูญหายของเวียงท่ากานมีสาเหตุมาจากอะไร เพราะอะไร

ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมข้อมูล

1. ครูซักถามนักเรียนในการค้นคว้าหาข้อมูลนั้นจำเป็นต้องสืบเสาะหาข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ นักเรียนจะมีวิธีการอย่างไร ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปดังนี้

1. ห้องสมุด โรงเรียน
2. ห้องคอมพิวเตอร์
3. อินเทอร์เน็ต
4. สอบถามผู้รู้ในชุมชน

2. ครูสอบถาม ข้อมูลที่นักเรียนร่วมกันสรุปนั้น ว่ามีข้อมูลใดที่น่าเชื่อถือมากกว่ากันระหว่างข้อมูลที่นักเรียน ร่วมสมัยหรือมีประสบการณ์ตรงกับข้อมูลที่นักเรียน เรียบเรียงหรือเขียนขึ้นภายหลัง แล้วร่วมกันสรุปว่าข้อมูลใดน่าเชื่อถือบ้าง ให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

3. ครูเตรียมหนังสือหนังสือที่นักเรียนจะต้องใช้ในการค้นคว้าครั้งนี้ เช่น

1. หนังสือตำนานเมือง เวียงท่ากาน
2. หนังสือประวัติการตั้งถิ่นฐานของเวียงท่ากาน
3. หนังสือนครประวัติศาสตร์เวียงท่ากาน
4. หนังสือตำนานมูลศาสนา
5. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง เวียงท่ากานในสมัยทริภุญไชยและเวียงท่ากาน

ในสมัยล้านนา

4. แจกใบงานที่ 1 ให้แต่ละกลุ่มค้นคว้าตามประเด็นปัญหาใบงานจะมีประเด็น

คำถามและกิจกรรมให้ปฏิบัติ โดยนักเรียนแบ่งงานกันทำ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ประเมินคุณค่า

หลังจากนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ค้นคว้าหาข้อมูลแล้ว ครูนำนักเรียนอภิปรายถึงเกณฑ์ในการวัดความน่าเชื่อถือของข้อมูลมีอะไรบ้าง

1. ดูจากแหล่งที่มาของข้อมูลว่ามาจากแหล่งใด น่าเชื่อถือหรือไม่
2. ข้อมูลบางชนิดอาจมีข้อเท็จจริง และการตีความหมายของผู้เขียนผสมกัน

ดังนั้นต้องพิจารณาให้ละเอียดรอบครอบ ว่ามีความน่าเชื่อถือได้โดยพิจารณาข้อมูลจากหลาย ๆ

ข้อมูล จากหลาย ๆ แหล่ง สรุปตรงกันหรือขัดแย้งกันอย่างไร ข้อมูลบางชนิดที่มีการค้นพบ

ขึ้นมาใหม่ น่าจะเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือกว่า เพราะแสดงว่า ได้มีการแก้ไขข้อมูลเป็นปัจจุบัน

และทันสมัยมากยิ่งขึ้น

3. ครูให้นักเรียน เสนอข้อคิดเห็น เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อ่าน มีความน่าเชื่อถือ

เพียงใด โดยครูตั้งประเด็นคำถามดังนี้

- 3.1 ข้อมูลที่นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้ามาจากแหล่งข้อมูลหลายๆ แหล่งหรือไม่
- 3.2 ข้อมูลที่ร่วมกันสรุปนั้น ได้ตรงกันหรือมีความขัดแย้งกันหรือไม่ อย่างไร
- 3.3 นักเรียนจะทราบได้อย่างไรว่าข้อมูลนั้นมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด
- 3.4 สมาชิกในกลุ่มได้มีการปรึกษาความคิดเห็นสรุปถึงข้อมูลที่ค้นคว้าได้หรือไม่

ขั้นที่ 4 ขั้นตีความ/สังเคราะห์

ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตรวจสอบ วิเคราะห์ประเมินคุณค่าของหลักฐานว่า ข้อมูลที่ได้มาสนับสนุนประเด็นที่ตั้งไว้หรือไม่ เพราะเหตุใดต้องมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลหลักฐานมีความขัดแย้งกัน ไม่สอดคล้องให้นักเรียนตัดสินใจว่าจะเลือกสิ่งใด ด้วยเหตุผลอะไร ครูนำการอภิปรายสรุปดังนี้

1. เพื่อแยกแยะข้อมูลทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงและความเห็นออกจากกัน
2. เพื่อรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงและความเห็นให้เป็นหมวดหมู่
3. เพื่อหาความหมายของข้อมูล
4. เพื่อสรุปความเข้าใจของตนเอง

ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน

เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มได้สรุปข้อมูลแล้วให้สรุปเป็นความรู้ แล้วทำใบงานที่ 2 แล้วให้ส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

3. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมสรุป เรื่อง เวียงท่ากานสมัยทริภุญไชยจนถึงสมัยล้านนา โดยการสอนทฤษฎีถาม แล้วให้นักเรียนบันทึกลงในสมุดดังนี้

1. ความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศาสนา
2. คติความเชื่อ ค่านิยม
3. วิธีการสร้างอำนาจของเวียงท่ากาน
4. สภาพสังคม วิธีการดำเนินชีวิตของคนเวียงท่ากานในสมัยทริภุญไชยและ

สมัยล้านนา

4. ขั้นวัดผล

ครูสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับ เรื่อง เวียงท่ากาน ในสมัยทริภุญไชยจนถึงสมัยล้านนา แล้วแจกแบบฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ครั้งที่ 2 ไปทำเป็นการบ้าน ส่งในชั่วโมงต่อไป

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. Power Point รูปภาพเกี่ยวกับวิถีชีวิตสมัยหรือยุคไทยและสมัยล้านนา
2. หนังสือตำนานเมือง เวียงท่ากาน
3. หนังสือประวัติการตั้งถิ่นฐานของเวียงท่ากาน
4. หนังสือนครประวัติศาสตร์เวียงท่ากาน
5. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง เวียงท่ากานสมัยหรือยุคไทยสมัยล้านนา
6. คอมพิวเตอร์
7. แบบวัดการคิดวิจารณ์ฯ ครั้งที่ 2

แหล่งเรียนรู้

1. โบราณสถานเวียงท่ากาน กลุ่มโบราณสถานเวียงท่ากาน
2. ห้องสมุด
3. ห้องคอมพิวเตอร์
4. อินเทอร์เน็ต

การวัดผลประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. ตรวจสอบภาระชิ้นงาน	1. ใบงานที่ 1 เรื่อง อารยธรรม เวียงท่ากาน	1. ระดับคุณภาพ 2
2. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้	2. แบบการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้	ผ่านเกณฑ์
3. สังเกตกระบวนการการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	3. แบบสังเกตกระบวนการการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	2. ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
4. ประเมินการคิดวิจารณ์	4. แบบประเมินการคิดวิจารณ์	3. ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
5. ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	5. แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4. ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
		5. ระดับคุณภาพ 1 ผ่านเกณฑ์

ใบงานที่ 1

เรื่อง อารยธรรม เวียงท่ากาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ค้นคว้าจากหนังสือ ตำนานเมืองเวียงท่ากาน ประวัติการตั้งถิ่นฐานของเวียงท่ากาน ในสมัยทริภุญไชย และสมัยล้านนา โดยสรุปประเด็นคำถาม ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เพราะเหตุใด โบราณสถานเวียงท่ากานจึงได้รับอารยธรรม ทั้งสมัยทริภุญไชยและสมัยล้านนารวมอยู่ด้วยกัน

ประเด็นที่ 2 สาเหตุความรุ่งเรืองและการพังทลาย สูญหายของเวียงท่ากาน มีสาเหตุมาจากอะไรเพราะอะไร

2. ทำรายงานจากการค้นคว้า เรื่อง อารยธรรม เวียงท่ากาน สมัยทริภุญไชยและสมัยล้านนา

3. เขียน เส้นเวลา (Time line) แสดงพัฒนาการของเวียงท่ากานในสมัย ทริภุญไชยถึง สมัยล้านนา ประกอบรายงาน

แบบวัดการคิดวิจารณ์ญาณ ครั้งที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความดังต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

เมืองหริภุญไชย (ลำพูน) เป็นจุดเริ่มต้นของการตั้งถิ่นฐานบ้านเมือง (Urbanization) ในแอ่งที่ราบเชียงใหม่-ลำพูน พบการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์และต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนาน เมืองหริภุญไชย จึงเป็นเมืองที่เก่าแก่ที่สุดของพื้นที่ภาคเหนือ การกำเนิดเมืองหริภุญไชยนับเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมครั้งใหญ่ ที่นำความเจริญรุ่งเรืองให้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ในดินแดนภาคเหนือ มีฐานะเป็นราชธานี แห่งแรกของภาคเหนือ เป็นศูนย์กลางความเจริญ และเป็นศูนย์รวมอารยธรรมอันสูงส่งหลายด้าน ทั้งในด้านศาสนา การเมืองและศิลปวัฒนธรรม โดยเป็นรากฐานที่สำคัญของวัฒนธรรมล้านนา กลุ่มบ้านเมืองในเขตภาคเหนือตอนบน และกลายเป็นแม่แบบที่มีการสืบทอดต่อกันมาสู่ดินแดนล้านนา พระนางจามเทวี เป็นธิดากษัตริย์เมืองละโว้ (ลพบุรี) ได้เสด็จจากเมืองละโว้ขึ้นมาปกครองเมืองหริภุญไชย (ลำพูน) พระนางมีความสำคัญต่อการวางรากฐานทางวัฒนธรรมของหริภุญไชยและบริเวณใกล้เคียง เนื่องจากได้นำเอาผู้เชี่ยวชาญในศิลปะวิทยาการจากละโว้มาสร้างเมืองที่หริภุญไชยนับว่าเป็นการขยายตัวทางวัฒนธรรม ทวารวดีจากเมืองละโว้มายัง หริภุญไชย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญทางพระพุทธศาสนา นิภายเถรวาท ทำให้แคว้นหริภุญไชย กลายเป็นศูนย์กลางสำคัญของศาสนานิกายเถรวาทสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ตำแหน่งที่ตั้งเมืองหริภุญไชยเป็นจุดที่สะดวกต่อการคมนาคมซึ่งสามารถควบคุมเส้นทางการค้าได้ดี เมืองหริภุญไชยจึงเป็นศูนย์กลางการค้าของป่าตอนในภาคพื้นทวีป โดยทำหน้าที่รับสินค้าต่างๆ จากชุมชนรายรอบแล้วส่งลงเมืองตอนล่าง นอกจากนั้นตำแหน่งที่ตั้งเมืองหริภุญไชยอยู่ก่อนไปทางตอนใต้ของแอ่งเชียงใหม่ลำพูน เป็นจุดที่มีแม่น้ำบริบูรณ์มาก เนื่องจากเป็นบริเวณที่น้ำหลายสายไหลลงมาแม่น้ำปิง และในบริเวณนี้มีพื้นที่ราบลุ่มกว้างขวางเหมาะสมกับการทำการเกษตรซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของรัฐ

ด้วยปัจจัยที่ตั้งอันเหมาะสม ทำให้เมืองหริภุญไชยสามารถพัฒนาความเจริญขึ้นมาจนมีฐานะเป็นราชธานีตั้งแต่ต้นพุทธศตวรรษที่ 14 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 19 เป็นเวลา 5 ศตวรรษระหว่างนั้นแม้จะมีภัยพิบัติร้ายแรง เช่น อหิวาตกโรค จนทิ้งเมืองไป แต่ก็กลับมาฟื้นฟูใหม่หรือมีการรุกรานจากกษัตริย์ “มัลลกะ” แต่ก็ไม่ได้ทำให้เมืองหริภุญไชยเปลี่ยนสถานะ

ที่มา : เอกสารแผ่นพับเส้นทางย้อนอดีตหริภุญไชย-ล้านนา (เวียงกุมกาม-เวียงท่ากาน)

คำชี้แจง

นักเรียนพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างรอบคอบมีวิจารณญาณในการคิดและ
ตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. จากข้อมูลที่ปรากฏอะไรเป็นประเด็นปัญหาสำคัญ

.....

.....

.....

2. มีเหตุผลอะไรสนับสนุนความน่าเชื่อถือของข้อมูล

.....

.....

.....

3. จากการจัดระบบข้อมูลนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

.....

.....

.....

4. จากการสรุปข้อมูลนักเรียนคิดว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

5. นักเรียนสรุปประเด็นโดยประเมินจากข้อมูลได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

แนวคำตอบ
แบบวัดการคิดวิจารณ์ญาณ ครั้งที่ 2

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างรอบคอบมีวิจารณ์ญาณในการคิด และตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. จากข้อมูลที่ปรากฏอะไรเป็นประเด็นปัญหาสำคัญ
การก่อตั้งเมืองหริภุญไชย
2. มีเหตุผลอะไรสนับสนุนความน่าเชื่อถือของข้อมูล
พระพุทธศาสนา นิกายเถรวาท ที่ยังสืบทอดมาจนทุกวันนี้
3. จากการจัดระบบข้อมูลนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร
การก่อตั้ง ในสมัยโบราณอาศัยแม่น้ำเป็นสำคัญ
4. จากการสรุปข้อมูลนักเรียนคิดว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด
น่าเชื่อถือ เพราะมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ยังหลงเหลืออยู่
5. นักเรียนสรุปประเด็น โดยประเมินจากข้อมูลได้อย่างไรบ้าง
การเลือกทำเล ที่ตั้งเมืองหริภุญไชย ที่ให้ความสำคัญต่อแม่น้ำ ในการก่อตั้งเมืองโบราณ

ใบความรู้ ที่ 1

เรื่อง เวียงท่ากานสมัยหริภุญไชย

จากหลักฐานทางด้านเอกสารและตำนานหลายฉบับ เช่น ตำนานมูลศาสนา พงสาวดาร โยนก และตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ สามารถกล่าวโดยรวมได้ว่า แคว้นหริภุญไชย เป็นศูนย์กลางความเจริญแห่งหนึ่ง ประกอบด้วยกลุ่มเมืองที่กระจายอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงตอนบน ในเขตจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน และบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำวังในเขตอำเภอเมืองและอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยมีเมืองลำพูนหรือหริภุญไชยเป็นศูนย์กลาง

จากตำนานจามเทวีกล่าวว่า ฤๅษีवासเทพสร้างเมืองหริภุญไชยประมาณ ปี พ.ศ.1310-1311 (ในพงสาวดารโยนกกล่าวว่าพระนางจามเทวีครองเมืองหริภุญไชยในปี พ.ศ. 1206) โดยทูลเชิญพระนางจามเทวี รัชดาษัตริย์ละโว้ (ลพบุรี) มาเสวยราชย์ หลังจากเมืองหริภุญไชยมีความเจริญมั่นคงแล้ว จึงขยายอำนาจออกไปโดยสร้างเมืองเขลางค์ขึ้น ที่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำวังในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง พบเมืองโบราณสมัยหริภุญไชยหลายแห่ง เช่น เวียงมโน ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่, เวียงเกาะ บ้านสองแคว อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และเวียงท่ากาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เวียงท่ากานมีประวัติความเป็นมาเฉพาะในตำนานเท่านั้น จึงสามารถกำหนดระยะเวลาได้อย่าง

แน่นอน หากนำไปเปรียบเทียบกับตำนานของเมืองหริภุญไชยแล้ว เวียงท่ากานสามารถกำหนดอายุลงไปได้ถึงประมาณ พุทธศตวรรษที่ 13 นาย ศรีศักร วัลลิโกดม ได้ทำการวิเคราะห์ตำนานของหริภุญไชย ออกเป็น 2 ช่วง คือ

1. สมัยนิยาย แต่งจากนิยายพื้นบ้านของพระสงฆ์ ในสมัยล้านนามีอยู่ 2 เรื่อง เรื่องแรกกล่าวถึงว่า พระพุทธเจ้าเคยเสด็จมาที่เมืองหริภุญไชยและเมืองตระการ พร้อมทั้งทำนายว่าเมืองหริภุญไชยจะกลายเป็นเมืองใหญ่และเป็นที่ยอมรับของชาติของพระพุทธเจ้า เรื่องที่สองกล่าวถึงฤาษีวาสุเทพร่วมมือกับพระสุกทันตดาบส สร้างเมืองหริภุญไชยแล้วอันเชิญพระนางจามเทวีจากเมืองละโว้ มาครองราชย์ในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 13

2. สมัยประวัติศาสตร์ มีการบันทึกเอาไว้อย่างชัดเจน กล่าวถึงกษัตริย์ที่ปกครองเมืองหริภุญไชยมีทั้งสิ้น 50 องค์ มีระยะเวลายาวนานถึง 631 ปี หลักฐานทางเอกสารระบุไว้ว่ามีความสัมพันธ์กับละโว้ทั้งการเมือง ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ต่อมาในราวพุทธศตวรรษที่ 16-17 เมืองหริภุญไชยต้องเผชิญกับการรุกรานของเขมรในสมัยพระเจ้าอาทิตยราช หลังจากนั้นหริภุญไชยก็สงบสุขมานานจนถูกพญามังรายตีได้ในปี พ.ศ. 1824 ถึงแม้ในตำนานจะมีอายุลงไปถึงพุทธศตวรรษที่ 13 แต่ไม่มีหลักฐานทางโบราณคดีชิ้นใดที่เก่าไปถึงพุทธศตวรรษที่ 15-16 เลยในตำนานอีกเรื่องเล่าว่า ในสมัยพระเจ้าอาทิตยราชได้รับสั่งให้สร้างปราสาทบรรจุพระบรมสารีริกธาตุใน บริเวณพระบรมธาตุหริภุญไชยได้มีกาเผือกตัวหนึ่งบิน โฉบพระเศียร จึงรับสั่งให้ไล่จับมาจนถึงเวียงตระการ เรียกหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านตะก่า” ซึ่งถ้าต้องตามตำนานเวียงท่ากาน คงเริ่มสร้างในสมัยพระเจ้าอาทิตยราช ประมาณพุทธศตวรรษที่ 17

ที่มา : เอกสารเผยแพร่ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี โบราณสถานในชุมชนโบราณล้านนา

เวียงท่ากานสมัยล้านนา (พุทธศตวรรษที่ 19 - 21)

เวียงท่ากานมีความเจริญและความเสื่อมควบคู่กับหริภุญไชยในฐานะเมืองหน้าด่าน เมื่อพญามังรายตีเมืองหริภุญไชยได้เวียงท่ากานก็ตกเป็นเมืองขึ้นของล้านนา ด้วยเช่นกัน ช่วงก่อนตั้งเมืองเชียงใหม่ ได้ปรากฏชื่อในตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ว่า เวียงพันนาทะเลการ คงจะเป็นเมืองที่มีความสำคัญเมืองหนึ่ง เพราะพญามังรายโปรดให้นำดินโพธิ์ที่นำมาจากลังกาทวีปต้นหนึ่งในจำนวน 4 ต้น มาปลูกที่เวียงพันนาทะเลการ ดังปรากฏในตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ ความว่า

“เจ้า พญามังรายก็เอาคำปูน 500 ผากมหาเถรเจ้าไปบูชามหาโพธิ์เจ้าในเมืองลังกาหั้นแล มหาเถรเจ้าทั้งสี่ก็รับคำทั้ง 500 กลับคืนเมืองลังกา แล้วบูชามหาโพธิ์ในลังกา มหาเถรทั้งสี่ตน อธิษฐานว่า ผู้ข้าทั้งหลายจักเอาศาสนาพุทธเจ้าเมื่อคลในล้านนาผิวจักก้านกึ่ง รุ่งเรืองแท้ ขอให้อูกลมมหาโพธิ์ตกลงเหนือจิวรแห่งดูข้า แคว้อันลูกมหาโพธิ์ตกลงมาเหนือผ้าจิวรแห่งข้าเจ้าตนและลูก มหาเถรทั้งสี่ ก็เอามาโพธิ์ใส่ในบาตรแห่งตน ลูกมหาโพธิ์ก็งอกออกทั้งสี่ต้น ก็เอามาให้อพญาเม็งรายเอาไปปลูกที่ทุ่งยาง เมืองฝางต้นหนึ่ง เอาไปปลูกยังรั้วนางต้นหนึ่ง เอาไปปลูกยังพันนาทะเลการต้นหนึ่ง พญาเม็งรายก็ให้อราชมารดาแห่งตนชื่อว่าเทพคำข้าย และกับนางปาย โคะเอาไปปลูกแทนที่ไม่เคื้อเกลี้ยง วัดกาน โคมต้นหนึ่งแล”

เวียงท่ากานเป็นเมืองที่มีเจ้าเมืองปกครองภายใต้การปกครองของเมืองเชียงใหม่ เป็นแหล่งสะสมเสบียงอาหารเพราะเป็นดินอุดมสมบูรณ์ ชื่อของเวียงท่ากานปรากฏในเอกสาร โบราณสถานเกี่ยวกับเมืองเชียงใหม่สมัยพระเจ้าติโลกราช (พ.ศ. 1984-2030) กล่าวว่า พระองค์ได้ยกทัพไปตีเมืองเจ็ยวและได้นำเชลยชาวเจ็ยวไปอยู่ที่เวียงพันนาทะเล การ คงจะหมายความว่าในช่วงนี้เวียงพันนาทะเลการ มีฐานะเป็นเมืองขึ้นเมืองหนึ่งของเชียงใหม่ เพราะคำว่า “พันนา” ภาษาไทยเหนือ หมายถึง ตำบล ดังปรากฏในตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ ความว่า

สมัยพระเมืองแก้ว (พ.ศ.2038 – 2068) ในตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ได้กล่าวถึงพระเมืองแก้วโปรดให้นำไพร่ที่เจ้าเมืองนายนำมาถวายไปอยู่ที่พันทะการ ความว่า

“ปีระวายไจ้ศักราช 878 (พ.ศ.2059) ชาวเชียงใหม่ ชาวต่างเมือง ปันดินจ๊กก่อเมกเวียงเชียงใหม่ ในปีเมิงเป้า ศักราช 879 ตัว พระยาแก้วหื้อหมื่นปิงยี่รังก่อเวียงเชียงใหม่ปีเดียวนั้น เดือน 11 ออก 7 คำ เมิงวัน 6 เจ้าเมืองเชียงทอง พระยาภายกับเจ้าเมืองนายเอาไพร่ไทย ช้างม้าออกเป็นข้าพระเป็นเจ้าพระยาแก้วทั้งหญิง ชายใหญ่น้อยที่ 23,220 คน เจ้าพระยาแก้วหื้อหมื่นปิงยี่หนึ่ง หมื่นด่างเต้าคำหนึ่ง ไปรับเอาคนครัวเมืองนายมา ได้ช้างมาโพ้น 38 ตัว ได้ม้า 250 ตัว พระเป็นเจ้าหื้อเจ้า

สถานการณ์ของความเป็นล้านนานั้นเป็นที่ยอมรับการในวงวิชาการว่าได้เกิดขึ้นภายหลังจากการผนวกรวมรัฐแคว้น 2 แห่ง ในเขตภาคเหนือเข้าไว้ด้วยกัน คือ แคว้นหริภุญนครเงินยางในเขตลุ่มน้ำกกสายและโขงและบริเวณแอ่งที่ราบเชียงราย-เชียงแสนกับแคว้นหริภุญไชย เขตลุ่มแม่น้ำปิงและสาขาบริเวณแอ่งที่ราบเชียงใหม่-ลำพูน โดยมี กษัตริย์ของแคว้นนครเงินยาง คือ พญามังราย โดยยกทัพขยายอำนาจขอบเขตลงมายึดครองเมืองหริภุญไชย ที่เป็นศูนย์กลางของแคว้นหริภุญไชย ไว้ได้ในปี พ.ศ.1824 แล้วต่อมาได้ย้ายมาก่อตั้งสถาปนาเวียงกุมกามในปีพ.ศ.1829 โดยหมายความว่าใช้เป็นศูนย์กลางการปกครองของรัฐหรือแคว้นล้านนาสืบต่อไป แต่เนื่องจากสภาพพื้นที่ของเวียงกุมกามเป็นที่ลุ่มตั้งอยู่ตอนใต้ติดกับแนวโค้งลำน้ำแม่ปิง (สายเดิม) และประสบปัญหาเรื่องน้ำท่วมขังในฤดูหลากหลายเสมอ ๆ จึงย้ายไปสร้างเมืองหลวงศูนย์กลางแห่งใหม่คือ นพบุรีศรีนครพิงค์ - เชียงใหม่ ที่ตั้งอยู่ในเขตที่สูงห่างออกจากลำแม่ปิงซึ่งมีพื้นที่อุดมสมบูรณ์จากการที่มีเส้นทางจากดอยสุเทพไหลผ่านหลายสาย

ความหมายของชื่อ ทำกานนั้น ได้มีผู้นำเสนอกันว่ามาจากคำว่า ตะกาน จากคำบอกเล่าในท้องถิ่นถึงเรื่องในสมัยก่อนว่า มีกาเผือกตัวใหญ่ที่มักจะบินลงมาทำความเสียหายทำลายพืชผลทางเกษตรและอ้างถึงพระพุทธเจ้าว่าเคยเสด็จมาโปรดสัตว์และยกพระหัตถ์ห้ามกาเผือกไม่ให้ลงมา ความความเสียหายในชุมชนจากลักษณะการยกพระหัตถ์ห้ามของพระพุทธองค์ในภาษาท้องถิ่นเรียกว่า ตะกาน อันมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อเวียง / เมืองที่ในสมัยหลังนิยมนำเข้าไปผูกเรื่องสัมพันธ์กับพุทธประวัติดังปรากฏเป็นประวัติของชุมชน/บ้านเมืองในลักษณะต่าง ๆ เช่น เวียงแหง เวียงฮอด เวียงกาหลง ฯลฯ

อย่างไรก็ตามจากหลักฐานด้านเอกสารตำนานที่กล่าวถึงการเรียกชื่อเวียงทำกานว่าเวียงพันทะกานตั้งแต่ในรัชสมัยพญามังรายปฐมกษัตริย์ของรัฐล้านนา ที่ทรง โปรดให้หน่อตัน พระศรีมหาโพธิ์จากเมืองลังกามาปลูกไว้ ณ เวียงแห่งนี้ รวมถึงในสมัยพญาติโลกราช (พ.ศ.1985-2031) ที่ได้เกณฑ์กวาดต้อนผู้คนชาวไทยใหญ่ที่ยกกำลังไปปราบปรามลงมาไว้ที่เวียงพันทะกาน

เวียงท่ากานยุคปลายสมัยล้านนาถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2101 กษัตริย์พม่านามว่า บูเรงนอง ได้ยกทัพตีเมืองเชียงใหม่และยึดครองเมืองเชียงใหม่ เวียงท่ากานก็ตกอยู่ภายใต้การปกครองของพม่า เหมือนกับเมืองเชียงใหม่เช่นเดียวกับเวียงท่ากานคงจะร้างไปถึงปี 2339 พระเจ้ากาวิละพระยาเจ้าบ้าน ได้รับความช่วยเหลือจากพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงตีเมืองเชียงใหม่ล้านนาคืนจากพม่าได้สำเร็จจึงได้รวบรวมคนในแดนล้านนาเข้ามาอยู่ในเมืองเชียงใหม่ ลำพูน ป่าซาง กลุ่มคนไทยที่สร้างบ้านแปงเมือง ได้แก่ ไทลื้อ ไทของ ไทเงิน จากเมืองเชียงรุ่ง เชียงตุง เมืองยู้ เมืองลา เป็นต้น จึงเรียกว่ายุคนี้ว่า “ยุคเก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง” ชาวเวียงท่ากานปัจจุบันคือคนไทลื้อที่เรียกตัวเองว่า คนของ คนเงิน มาจนถึงปัจจุบัน

ที่มา : เอกสารเผยแพร่ความรู้ด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี โบราณสถานในชุมชนโบราณล้านนา

สาเหตุเวียงท่ากาน ร้าง สูญหาย และพังทลาย

เวียงท่ากาน ปรากฏชื่อในเอกสารทางประวัติศาสตร์ครั้งแรกในสมัยพระเจ้าอาทิตย์ราชา แห่งเมืองหริภุญไชย (พุทธศตวรรษที่ 17) เรียกว่าบ้านตะก่า คงเป็นชุมชนที่ขึ้นตรงต่อหริภุญไชย และมีผู้คนอาศัยเรื่อยมา จนถึงสมัยพญามังราย ยุคครองเมืองหริภุญไชยได้ เวียงท่ากานคงตกเป็นเมืองขึ้นของพญามังรายเช่นกันใน พ.ศ. 1833 พญามังรายโปรดให้นำดินสริมหาโพธิ์ที่ได้จากลังกา ทวีปไปปลูกที่เวียงทะกานดินหนึ่ง แสดงให้เห็นว่าสมัยนี้เวียงท่ากานเป็นเมืองสำคัญเมืองหนึ่ง ลักษณะเป็นเมืองหน้าด่าน และมีความสำคัญมาตลอดในสมัยอาณาจักรล้านนา สังกัดจากกษัตริย์ที่ปกครองเมืองเชียงใหม่หลายพระองค์ ได้เคยนำเชลยศึกและไพร่ราษฎรไปไว้ที่เวียงท่ากาน

ในสมัยนี้เวียงท่ากานเป็นแหล่งสะสมกำลังพลและเสบียงอาหาร เมื่อเกิดศึกสงครามคราวใด จึงได้รับผลกระทบโดยตรง โดยถูกเกณฑ์กำลังพลเข้ากองทัพที่เชียงใหม่ หากเมืองเชียงใหม่แพ้สงครามคราวใด เวียงท่ากานก็คงถูกกวาดต้อนราษฎรไปเป็นเชลยศึก ดังเช่นคราวที่พระเจ้าบุเรงนองแห่งเมืองหงสาวดียึดครองเมืองเชียงใหม่ได้ ในสมัยนี้เวียงท่ากานอาจร้างผู้คนอยู่อาศัยไปช่วงหนึ่ง

ในช่วงปี พ.ศ. 2271 เจ้าองค์นก เชื้อสายกษัตริย์ล้านช้างแจ้จ้อต่อพม่า มีการสู้รบกัน บรรดาหัวเมืองต่าง ๆ กลายเป็นเมืองร้างไปชั่วระยะเวลาหนึ่งรวมทั้งเมืองเชียงใหม่ด้วยเช่นกัน จนกระทั่งพระยาภาววิละเข้ามาบูรณะเมืองเชียงใหม่ ได้ยกทัพไปตีเมืองต่าง ๆ แล้วกวาดต้อนคนมาอยู่ตามเมืองเหล่านั้น รวมทั้งท่ากานและลำพูน พระยาภาววิละกวาดต้อนพวกไทยของเจ้ามาตั้งบ้านเรือนใหม่ ทำให้ช่วงนี้เวียงท่ากานมีคนอยู่อีกครั้งจะเห็นได้ว่าเวียงท่ากานมีคนอยู่อาศัยตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 17 ถึงช่วงพม่ายึดครองเมืองเชียงใหม่ได้ (พ.ศ. 2101) หลังจากนั้นไม่ปรากฏเรื่องราวของเวียงท่ากานอีกประมาณ 200 ปี จนถึงสมัยพระยาภาววิละกองทัพเอกราชและขับไล่พม่าออกไปได้ เวียงท่ากานจึงได้มีผู้คนอยู่อาศัยอีกครั้ง

โบราณสถานภายในเขตเวียงท่ากานมีอายุตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 18-22 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่เมืองหริภุญไชยและล้านนาเจริญรุ่งเรืองก่อนที่จะตกเป็นเมืองขึ้นพม่า หลังจากนั้นไม่พบหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ามีการอยู่อาศัยและก่อสร้างโบราณสถานภายในเขตเวียงท่ากานอีกเลย จนกระทั่งถึงสมัยรัตนโกสินทร์จึงมีการบูรณปฏิสังขรณ์และก่อสร้าง ศาสนสถานอีกครั้ง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าเหตุสำคัญที่ทำให้เวียงท่ากานร้างมาจากภัยสงคราม ในสมัยที่อาณาจักรล้านนาเป็นเมืองขึ้นของพม่า จนกระทั่งพระยาภาววิละสามารถขับไล่พม่าออกไปได้และกวาดต้อนพวกของมาอยู่แต่เวียงท่ากานก็ไม่สามารถพัฒนาให้เป็นเมืองสำคัญดังเช่นสมัยล้านนาได้อีกต่อไป และโบราณสถานส่วนใหญ่ถูกทิ้งร้างไม่ได้รับการดูแลจนถึงปัจจุบัน

สาเหตุการพังทลายและเสื่อมสภาพของโบราณสถาน จากการศึกษาโบราณสถานเวียงท่ากานพบว่ามีปัญหาที่มีผลต่อการพังทลายและเสื่อมสภาพของโบราณ แบ่งออกได้ เป็น 2 สาเหตุใหญ่ คือ

1. การพังทลายเนื่องจากสาเหตุทางธรรมชาติ คล้ายคลึงกับโบราณสถานแห่งอื่นๆ คือ ภาคนื้อของไทรที่มีภูมิอากาศแบบฝนเมืองร้อนฤดูฝนจะมีแห้งมากสภาพภูมิอากาศแบบนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โบราณสถานเสื่อมสภาพลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับวัสดุที่ใช้ก่อสร้างส่วนใหญ่ คือ อิฐ ปูน และดินสอ (ดินประสานอิฐ) ซึ่งไม่ถาวรเหมือนวัสดุอื่นๆ เช่น หิน หรือ ศิลาแลง เป็นต้น จะต้องปรับตัวตลอดเวลาทำให้วัสดุเหล่านี้เสื่อมสภาพเร็วกว่าปกติสาเหตุจากนี้ซึ่งเกิดจากฝนตกเช่นเดียวกันทำให้เกิดการชะล้าง และละลายปูนฉาบภายนอกออกเมื่อน้ำสามารถซึมเข้าไปถึง

ชั้นอิฐก็จะชะล้างดินสอ (ดินประสานอิฐ) ทำให้เกิดการพังทลายได้สาเหตุจากธรรมชาติที่ทำให้โบราณสถานพังทลายอย่างรวดเร็ว อย่างรุนแรง เช่นการเกิดพายุ ฟ้าผ่า และแผ่นดินไหว ก็เป็นสาเหตุการพังทลายของโบราณสถานแห่งนี้ด้วย

2. การพังทลายเนื่องจากสิ่งมีชีวิต มีสาเหตุจากสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์และคนดังนี้

2.1 สาเหตุเนื่องมาจากพืช ได้แก่ ต้นไม้ และที่ขึ้นบนโบราณสถานทำให้เกิดการแตกร้าว เมื่อการแตกร้าวมีมากขึ้นจะทำให้เกิดการพังทลายได้

2.2 สาเหตุเนื่องมาจากสัตว์ มีส่วนในการพังทลายของโบราณสถาน เช่นเดียวกัน แต่ไม่รุนแรงนักได้แก่ โพรงสัตว์ รังสัตว์ กิจกรรมของสัตว์ต่างๆ เช่น พวกมดปลวก และแมลงต่างๆ ทำให้โครงสร้างของโบราณสถานพังทลาย

2.3 สาเหตุเนื่องมาจากมนุษย์ นับว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้โบราณสถานพังทลายมากที่สุดคือการลักลอบขุด โบราณวัตถุซึ่งโบราณสถาน เกือบทุกแห่งในภาคเหนือ โดยเฉพาะเจดีย์มักถูกลักลอบ ขุดหาโบราณวัตถุไปแล้วเกือบทุกแห่ง

นอกจากนี้ยังถูกทำลายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ พบว่า โบราณสถานต่างๆ ได้แก่ เจดีย์ วิหาร และแนวคูเมือง-กำแพงเมืองเป็นต้น ถูกไถเกรดเพื่อปรับพื้นที่ก่อสร้างถนน อาคาร และพื้นที่ทำการเกษตร ทำให้โบราณสถานได้รับความเสียหายอย่างมาก สาเหตุเนื่องจากมนุษย์นั้นนับว่ามีผลกระทบต่อโบราณสถานเวียงท่ากานมากที่สุด

แบบประเมินรายงาน เรื่อง อารยธรรม เวียงท่ากาน

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
1	อารยธรรม เวียงท่ากาน				
2	ลักษณะแหล่งสืบค้น/ หลักฐาน				
3	หลักฐานชั้นต้น/หลักฐานชั้นรอง				
4	ความน่าเชื่อถือ				
5	คุณค่าที่มีต่อชุมชน/ท้องถิ่น				
รวม					

เกณฑ์การให้คะแนน

การศึกษาและสืบค้นสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	4	คะแนน
การศึกษาและสืบค้นยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ให้	3	คะแนน
การศึกษาและสืบค้นยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
การศึกษาและสืบค้นมีข้อบกพร่องมาก	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11 - 15	3 หมายถึง ดี
6 - 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

เรื่อง อารยธรรม เวียงท่ากาน วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรม นักเรียน และบันทึก เครื่องหมาย \checkmark ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	พฤติกรรมการเรียนรู้								
		1. การมีส่วนร่วมในการทำงาน	2. การสืบค้นข้อมูล	3. การแสดงความคิดเห็น	4. การจัดทำรายงาน	5. การนำเสนอผลงาน	รวม	ระดับ	ผ่าน / ไม่ผ่าน	
		4	4	4	4	4	20	4		
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11 - 15	3 หมายถึง ดี
6 - 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การมีส่วนร่วม ในการทำงาน	สมาชิกในกลุ่ม ทุกคนร่วมมือ ทำงาน	ร่วมมือในการ ทำงานเป็นส่วน ใหญ่	ร่วมมือในการ ทำงานบางส่วน	ขาดความร่วมมือ ในการทำงาน
2. การสืบค้นข้อมูล	ข้อมูลจากหลาย แหล่งถูกต้อง ชัดเจนตรง ประเด็น	ข้อมูลถูกต้อง ชัดเจนตรง ประเด็น	ข้อมูลถูกต้อง ชัดเจน เป็น บางส่วน	ข้อมูลไม่ตรง ประเด็น
3. การแสดง ความคิดเห็น	มีการแสดง ความคิดเห็นใน ทุกประเด็นงาน ต่างๆ กระจายให้ สมาชิกทุกคน มีความรับผิดชอบ	มีการแสดง ความคิดเห็น ส่วนใหญ่ยังอยู่ที่ ผู้นำหรือสมาชิก บางคน	มีการแสดง ความคิดเห็น บางประเด็นแต่ งานส่วนใหญ่ยัง อยู่ที่ผู้นำหรือ สมาชิกบางคน	ไม่มีการแสดง ความคิดเห็นแต่ งานทั้งหมดอยู่ที่ ผู้นำหรือสมาชิก บางคน
4. การจัดทำ รายงาน	มีความคิด สร้างสรรค์ ตกแต่งสวยงาม สะอาด	มีความคิด สร้างสรรค์ ตกแต่งสวยงาม	ตกแต่งสวยงาม เป็นสะอาด	ไม่สร้างสรรค์ ตกแต่งไม่ สวยงาม
5. การนำเสนอ ผลงาน	รูปแบบนำเสนอ ตรงประเด็นและ น่าสนใจ	รูปแบบนำเสนอ น่าสนใจตรง ประเด็นเป็น ส่วนใหญ่	รูปแบบไม่ น่าสนใจแต่ตรง ประเด็น	รูปแบบไม่ น่าสนใจและไม่ ตรงประเด็น

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เรื่อง อารยธรรมเวียงท่ากาน วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	พฤติกรรมการเรียนรู้						
		ใฝ่เรียนรู้ 1. ตั้งใจเพื่อพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรม	2. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ	มุ่งมั่นในการทำงาน 1. ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน	2. ทำงานด้วยความขยันอดทน	มีวินัย ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ระเบียบ ข้อบังคับ	รวม	ผ่าน / ไม่ผ่าน
		4	4	4	4	4	20	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	3 หมายถึง ดีเยี่ยม
11 - 15	2 หมายถึง ดี
6 - 10	1 หมายถึง ผ่าน
1 - 5	0 หมายถึง ไม่ผ่าน

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 1 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน(0)
1. ใฝ่เรียนรู้ 1.1 ตั้งใจเพียร พยายามในการ เรียนและเข้าร่วม กิจกรรม	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจ ใส่และมีความ เพียร พยายามใน การเรียนรู้ มีส่วน ร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ ต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอก โรงเรียนเป็น ประจำ	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจ ใส่และมีความ เพียร พยายามใน การเรียนรู้ มีส่วน ร่วมในการ เรียนรู้และเข้า ร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ต่างๆ บ่อยครั้ง	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจใส่ใจใน การเรียน มีส่วน ร่วมในการ เรียนรู้และเข้า ร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ต่างๆเป็น บางครั้ง	ไม่ตั้งใจเรียน
1.2. แสวงหา ความรู้จากแหล่ง เรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่อ อย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ ความรู้ สามารถ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	ศึกษาค้นคว้า ความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและ ภายนอก โรงเรียน เลือกใช้สื่อได้อย่าง เหมาะสม มีการ บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นองค์ ความรู้ และ	ศึกษาค้นคว้า ความรู้จาก หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และ สารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและ ภายนอก โรงเรียน เลือกใช้สื่อได้ อย่างเหมาะสม มีการบันทึก ความรู้ วิเคราะห์	ศึกษาค้นคว้า ความรู้จาก หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และ สารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและ ภายนอก โรงเรียน เลือกใช้ สื่อได้อย่าง เหมาะสม มีการบันทึก ความรู้	ไม่ศึกษา ค้นคว้าหา ความรู้

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน(0)
	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย และ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	ข้อมูล สรุปเป็น องค์ความรู้ และ แลกเปลี่ยน เรียนรู้กับผู้อื่นได้		
2. มุ่งมั่นใน การทำงาน 2.1 ตั้งใจและ รับผิดชอบใน หน้าที่การงาน	ตั้งใจและ รับผิดชอบในการ ปฏิบัติหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จ มีการ ปรับปรุงและ พัฒนาการทำงาน ให้ดีขึ้นด้วยตนเอง	ตั้งใจและ รับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับ มอบหมายให้ สำเร็จ มีการ ปรับปรุงและ พัฒนาการ ทำงานให้ดีขึ้น	รับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับ มอบหมายให้ สำเร็จ มีการ ปรับปรุงการ ทำงานให้ดีขึ้น	ไม่ตั้งใจปฏิบัติ หน้าที่การงาน
2.2 ทำงาน ด้วยความขยัน อดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตาม เป้าหมายภายใน เวลาที่กำหนดไม่ ย่อท้อต่อปัญหา แก้ปัญหา อุปสรรคในการ ทำงาน และชื่น ชมผลงานด้วย ความภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความ ขยันอดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตาม เป้าหมายภายใน เวลาที่กำหนดไม่ ย่อท้อต่อปัญหา แก้ปัญหาอุปสรรค ในการทำงาน และ ชื่นชมผลงานด้วย ความภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความ ขยันอดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตาม เป้าหมายไม่ย่อ ท้อต่อปัญหาใน การทำงาน และ ชื่นชมผลงาน ด้วยความ ภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความ ขยันอดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตาม เป้าหมาย และ ชื่นชมผลงาน ด้วยความ ภาคภูมิใจ	ไม่ขยัน อดทน ในการทำงาน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน(0)
3. มีวินัย 3.1 ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียน และ สังคม	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ของครอบครัวและ โรงเรียน และ สังคม ไม่ละเมิด สิทธิของผู้อื่น ตรง ต่อเวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ในชีวิต ประจำวัน และ รับผิดชอบในการ ทำงาน	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียน และ สังคม ตรงต่อ เวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ใน ชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบ ในการทำงาน	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียน ตรงต่อ เวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ใน ชีวิตประจำวัน	ไม่ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียน

แบบสังเกตการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย \checkmark ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	รายการประเมิน							
		ขั้นกำหนดหัวข้อประเด็น	ขั้นรวบรวมข้อมูล	ขั้นวิเคราะห์ประเด็นคุณค่า	ขั้นตีความ/สังเคราะห์	ขั้นนำเสนอผลงาน	รวม	ระดับ	ผ่าน/ไม่ผ่าน
		4	4	4	4	4	20	4	
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

เกณฑ์การประเมิน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การตัดสิน
คะแนนรวม 16 – 20	ระดับคุณภาพ = 4	พฤติกรรมอยู่ในระดับ ดีมาก
คะแนนรวม 11 – 15	ระดับคุณภาพ = 3	พฤติกรรมอยู่ในระดับ ดี
คะแนนรวม 6 – 10	ระดับคุณภาพ = 2	พฤติกรรมอยู่ในระดับ พอใช้
คะแนนรวม 1 – 5	ระดับคุณภาพ = 1	พฤติกรรมอยู่ในระดับ ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

เกณฑ์การประเมิน การเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
1. ขึ้นกำหนดหัวข้อประเด็น				
1.1 ระบุหรือกำหนดประเด็นปัญหาข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือได้ชัดเจน	ปฏิบัติ ได้ครบ	ปฏิบัติ ได้	ปฏิบัติ ได้	ไม่ได้ ปฏิบัติ
1.2 จำแนกแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาที่มีความซับซ้อนออกเป็นส่วนย่อยที่สามารถเข้าใจ	ทุกข้อ	3 ข้อ	2 ข้อ	
1.3 จัดองค์ประกอบของประเด็นปัญหาให้เป็นลำดับขั้นตอน				
1.4 กำหนดสมมติฐานต่าง ๆ โดยอาศัยข้อมูลและข้อตกลงเบื้องต้น				
1.5 ตั้งสมมติฐานโดยการกำหนดสมมติฐานจากความสัมพันธ์เชิงเหตุผล				
2. ขึ้นรวบรวมข้อมูล				
2.1 เลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาข้อโต้แย้ง	ปฏิบัติ ได้ครบ	ปฏิบัติ ได้	ปฏิบัติ ได้	ไม่ได้ ปฏิบัติ
2.2 จัดระบบข้อมูลโดยการแสวงหาที่มาของแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง	ทุกข้อ	3 ข้อ	2 ข้อ	
2.3 พิจารณาและตัดสินความขัดแย้งของข้อความและเสนอข้อมูล				
2.4 รวบรวมข้อมูลของปัญหาในประเด็นที่ขัดแย้งกัน				
2.5 จำแนกความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ชัดเจนกับข้อมูลที่คลุมเครือ				
3. ขึ้นวิเคราะห์ ประเมินคุณค่า				
3.1 เลือกตัวอย่างของข้อมูลที่มีความเพียงพอและเชื่อถือได้ตลอดจนการจัดข้อมูลเป็นระบบระเบียบ				

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
3.2 การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล	ปฏิบัติได้ ครบทุกข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
3.3 จำแนกแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้กับ แหล่งข้อมูล ที่เชื่อถือไม่ได้				
3.4 พิจารณาตัดสินความสมเหตุสมผลของ กระบวนการที่นำไปสู่ข้อสรุป				
3.5 วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือและข้อเท็จจริงของ แหล่งข้อมูล				
4. ชั้นดีความสังเคราะห์	ปฏิบัติได้ ครบทุกข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
4.1 สรุปจากข้อมูลที่ให้ไว้อย่างถูกต้องสม เหตุผล				
4.2 คิดอย่างมีเหตุผลจากข้อสรุปที่มีอยู่แล้ว และสรุปเป็นประเด็นหรือกฎเกณฑ์ได้				
4.3 จำแนกข้อสรุปที่สัมพันธ์กับสถานการณ์ และข้อสรุปที่เป็นคุณลักษณะหรือคุณสมบัติ ทั่วไปของสถานการณ์				
4.4 สรุปปัญหาข้อโต้แย้งจากข้อมูลโดยใช้เหตุผล				
4.5 อธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของ ปัญหาหรือข้อโต้แย้งและสรุปเป็นเกณฑ์ได้				
5. ชี้นำเสนอผลงาน	ปฏิบัติได้ ครบทุกข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
5.1 นำเสนอผลงานการค้นคว้าได้อย่างชัดเจน				
5.2 วิเคราะห์ผลการค้นคว้าได้ตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้				
5.3 อธิบายผลการค้นคว้าประกอบสื่อการเรียนรู้				
5.4 เสนอผลการค้นคว้าได้ตามลำดับขั้นตอน				
5.5 ผลงานสำเร็จและถูกต้องตามระยะเวลาที่ กำหนดไว้				

แบบวัดการคิดวิจารณ์ญาณ

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	รายการประเมิน							
		1. การระบุประเด็นปัญหา	2. การรวบรวมข้อมูล	3. การวิเคราะห์ข้อมูล	4. การพิจารณาทางเด็ก	5. การลงความเห็น/ตัดสินใจ	รวม	ระดับ	ผ่าน / ไม่ผ่าน
		4	4	4	4	4	20		
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11 - 15	3 หมายถึง ดี
6 - 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

เกณฑ์การประเมินการคิดวิจารณ์ญาณ

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
1. การระบุประเด็นปัญหา	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ ทุกข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ 3 ข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ 2 ข้อ	คำตอบไม่ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ
1.1 กำหนดหรือ ระบุ ประเด็น สาระสำคัญ				
1.2 ทำความเข้าใจความหมายของ สาระสำคัญได้				
1.3 การนิยามความหมายของ สาระสำคัญได้				
1.4 วิเคราะห์ประเด็นที่สำคัญได้				
1.5 สรุปสาระสำคัญได้				
2. การรวบรวมข้อมูล	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ ทุกข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ 3 ข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ 2 ข้อ	คำตอบไม่ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ
2.1 เลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ประเด็นปัญหาข้อโต้แย้ง				
2.2 การแสวงหาที่มาของ แหล่งข้อมูลที่ต้องการ และชัดเจน				
2.3 การแยกแยะข้อมูลด้วยการจัด หมวดหมู่ข้อมูล				
2.4 แสวงหาความรู้ที่ทันสมัย				
2.5 ระบุรายละเอียดของข้อมูลได้				
3. การวิเคราะห์ข้อมูล	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ ทุกข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ 3 ข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ 2 ข้อ	คำตอบไม่ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ
3.1 วิจัยความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูล				
3.2 พิจารณาความเพียงพอของ ข้อมูล				
3.3 จำแนกความแตกต่างระหว่าง ข้อมูลที่ชัดเจนกับข้อมูลที่คลุมเครือ				

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
3.4 จำแนกข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น				
3.5 พิจารณาและตัดสินความขัดแย้งของข้อมูล				
4. การพิจารณาทางเลือก				
4.1 จัดระบบของข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผล	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบไม่ สะท้อนให้
4.2 การพิจารณาทางเลือกหลายๆทางในการแก้ปัญหา	เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ	เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ	เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ	เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ
4.3 ประเมินข้อมูลได้เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ	ทุกข้อ	3 ข้อ	2 ข้อ	
5. การลงความเห็นตัดสินใจ				
5.1 ตัดสินใจสรุปปัญหาหรือข้อโต้แย้งเมื่อมี เหตุผลเพียงพอ	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบไม่ สะท้อนให้
5.2 สรุปประเด็นจากข้อมูลเมื่อมีเหตุผลเพียงพอ	เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ	เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ	เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ	เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ
5.3 อธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัญหาหรือข้อโต้แย้งและสรุปเป็นเกณฑ์	ทุกข้อ	3 ข้อ	2 ข้อ	
5.4 พิจารณาเพิ่มเติมข้อมูลหรือเหตุผลใหม่ ถ้าสมมติเดิมไม่มีเหตุผล				
5.5 พิจารณาและตัดสินการนำข้อสรุปและหลักการไปประยุกต์ใช้				

แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน	จำนวน 10 ชั่วโมง
แผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง โบราณสถาน เวียงท่ากาน	จำนวน 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 4.3 เข้าใจความเป็นมา ของชนชาติไทย วัฒนธรรมไทย กฎมณเฑาะฏ มีความรัก ความภาคภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

ส 4.3 ม. 1/1 อธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย โดยสังเขป

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

นำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ศึกษาเรื่องราวของประวัติศาสตร์ไทยที่มีอยู่ในท้องถิ่นตนเองในสมัยใดก็ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลอธิบายเกี่ยวกับกลุ่ม โบราณสถานเวียงท่ากานได้
2. วิเคราะห์แผนผัง บริเวณของ โบราณสถานเวียงท่ากานได้
3. นำเสนอกลุ่ม โบราณสถานเวียงท่ากานได้

สาระสำคัญ

เวียงท่ากาน มีลักษณะเป็นเมืองล้อมรอบด้วยคูน้ำ-คันดิน รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างประมาณ 500 เมตร ยาวประมาณ 700 เมตร ปรากฏแนวคูเมือง 1 ชั้น กว้างประมาณ 10-12 เมตร และมีกำแพงดิน หรือคันดินล้อมรอบ 2 ชั้น ปัจจุบันเหลือสภาพคูน้ำ – คันดิน 3 ด้าน ยกเว้นด้านทิศตะวันออก ปัจจุบันกลุ่ม โบราณสถาน เวียงท่ากานเป็นเมืองโบราณ สามารถจัดกลุ่มและเขียนเป็นแผนผังได้ 6 กลุ่ม

สาระการเรียนรู้

ความรู้ความสามารถ

1. ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มโบราณสถานเวียงท่ากาน
2. วิเคราะห์การวางแผนผังโบราณสถานเวียงท่ากานเวียงท่ากาน
3. สรุปข้อมูลความรู้เกี่ยวกับ เวียงท่ากาน

ทักษะ/กระบวนการ/กระบวนการคิด

1. การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์
2. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน
3. มีวินัย

ภาระงาน/ชิ้นงาน

1. ใบงานที่ 1 เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 1.1 นักเรียนดูภาพปริศนาคำทายว่าเป็นรูปโบราณสถานที่ไหนให้นักเรียนทาย
- 1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดหัวข้อประเด็น

นักเรียนรวมกลุ่มๆ ละ 5 คน ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับ เรื่อง เวียงหรือภูไชย โดยเล่าประวัติความเป็นมาของเวียงหรือภูไชยให้นักเรียนฟังพอสังเขป เพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะศึกษาส่วนที่เกี่ยวข้องกับเวียงท่ากาน โดยให้นักเรียนบันทึก ลงสมุดในประเด็นดังนี้

1. การวางแผนผังเมือง เวียงท่ากานมีลักษณะที่เป็นจุดเด่นจุดด้อย อย่างไรบ้าง
2. กลุ่มเมืองโบราณสถานเวียงท่ากานมีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร

ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมข้อมูล

1. ครูซักถามนักเรียนในการค้นคว้าหาข้อมูลนั้นจำเป็นต้องสืบเสาะหาข้อมูล ที่น่าเชื่อถือได้ นักเรียนจะมีวิธีการอย่างไร ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปดังนี้

1. ห้องสมุดโรงเรียน
2. ห้องคอมพิวเตอร์
3. อินเทอร์เน็ต
4. สอบถามผู้รู้

2. ครูสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลที่นักเรียนร่วมกันสรุปนั้น ว่ามีข้อมูลใดที่น่าเชื่อถือมากกว่ากันระหว่างข้อมูลที่ผู้เรียนร่วมสมัยหรือมีประสบการณ์ตรงกับข้อมูลที่ผู้เรียนเรียบเรียงหรือเขียนขึ้นภายหลัง แล้วร่วมกันสรุปว่าข้อมูลใดน่าเชื่อถือบ้าง ให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

3. ครูเตรียมหนังสือหนังสือที่นักเรียนจะต้องใช้ในการค้นคว้าครั้งนี้ เช่น

1. หนังสือตำนานเมือง เวียงท่ากาน
2. หนังสือประวัติการตั้งถิ่นฐานของเวียงท่ากาน
3. หนังสือนครประวัติศาสตร์เวียงท่ากาน
4. หนังสือตำนานมูลศาสนา
5. ใบความรู้เรื่อง เวียงท่ากานในสมัยทริภุญไชย
6. ใบความรู้เรื่อง เวียงท่ากานในสมัยล้านนา

4. แจกใบงานที่ 1 ให้แต่ละกลุ่มค้นคว้าตามในใบงานจะมีประเด็นคำถามและกิจกรรมให้ปฏิบัติ โดยนักเรียนทำการบ้าน ส่งในชั่วโมงต่อไป

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์/สังเคราะห์

หลังจากนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ค้นคว้าหาข้อมูลแล้ว ครูนำนักเรียนอภิปรายถึงเกณฑ์ในการวัดความน่าเชื่อถือของข้อมูลมีอะไรบ้าง

1. ดูจากแหล่งที่มาของข้อมูลว่ามาจากแหล่งใด น่าเชื่อถือหรือไม่
2. ข้อมูลบางชนิดอาจมีข้อเท็จจริง และการตีความหมายของผู้เรียนผสมกันดังนั้น

ต้องพิจารณาให้ละเอียด รอบครอบ ว่ามีความน่าเชื่อถือได้โดยพิจารณาข้อมูลจากหลาย ๆ ข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง สรุปตรงกันหรือขัดแย้งกันอย่างไร ข้อมูลบางชนิดที่มีการค้นพบขึ้นมาใหม่ น่าจะเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือกว่า เพราะแสดงว่าได้มีการแก้ไขข้อมูลเป็นปัจจุบันและทันสมัยมากยิ่งขึ้น

3. ครูและนักเรียนได้เสนอข้อคิดเห็น เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา มีความน่าเชื่อถือเพียงใด โดยครูตั้งประเด็นคำถามดังนี้

- 3.1 ข้อมูลที่นักเรียน ได้ศึกษาค้นคว้ามาจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ แหล่งหรือไม่
- 3.2 ข้อมูลที่ร่วมกันสรุปนั้น ได้ตรงกันหรือมีความขัดแย้งกันหรือไม่ อย่างไร
- 3.3 นักเรียนจะทราบได้อย่างไรว่าข้อมูลนั้นมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด
- 3.4 สมาชิกในกลุ่ม ได้มีการปรึกษาความคิดเห็นสรุปถึงข้อมูลที่ค้นคว้าได้หรือไม่

ขั้นที่ 4 ขั้นตีความ/สังเคราะห์

ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตรวจสอบ วิเคราะห์ประเมินคุณค่าของหลักฐานว่า ข้อมูลที่ได้มาสนับสนุนประเด็นที่ตั้งไว้หรือไม่ ข้อมูลหลักฐานมีความขัดแย้งกัน ไม่สอดคล้อง ให้นักเรียนตัดสินใจว่าจะเลือกสิ่งใด ด้วยเหตุผลอะไร

ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน

เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มได้สรุปข้อมูลแล้วให้สรุปเป็นความรู้ แล้วทำเป็นรายงาน แล้วให้ส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

3. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมสรุป เรื่อง เวียงท่ากานสมัยทวารวดี ๕๐๐ ปี โดยสนทนาซักถาม แล้วให้นักเรียนสรุปลงในสมุดดังนี้

1. ลักษณะการวางผังเมืองเวียงท่ากาน
2. กลุ่มโบราณสถานที่ยังปรากฏหลักฐานในปัจจุบัน

4. ขั้นวัดผล

ครูสอบถามนักเรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับเวียงท่ากานในสมัยทวารวดี ๕๐๐ ปี แล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ครั้งที่ 3 เป็นการบ้านส่งในชั่วโมงต่อไป

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. Power Point รูปภาพเกี่ยวกับวิถีชีวิตสมัยทวารวดี ๕๐๐ ปีและสมัยล้านนา
2. หนังสือตำนานเมือง เวียงท่ากาน
3. หนังสือประวัติการตั้งถิ่นฐานของเวียงท่ากาน
4. หนังสือนครประวัติศาสตร์เวียงท่ากาน
5. ใบความรู้เรื่อง แผนผัง กลุ่มโบราณสถานเวียงท่ากาน
6. ข้อมูลอินเทอร์เน็ตเรื่อง กลุ่มโบราณสถานเวียงท่ากาน
7. แบบวัดการคิดวิจารณญาณชุดที่ 3

แหล่งเรียนรู้

1. สถานที่ โบราณสถานเวียงท่ากาน
2. ห้องสมุด
3. ห้องคอมพิวเตอร์
4. อินเทอร์เน็ต

การวัดผลประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. ตรวจสอบภาระชิ้นงาน	1. ใบงานที่ 1 เรื่อง โบราณสถาน	1. ระดับคุณภาพ 2
2. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้	เวียงท่ากาน 2. แบบการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้	ผ่านเกณฑ์ 2. ระดับคุณภาพ 2
3. สังเกตกระบวนการการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	3. แบบสังเกตกระบวนการการเรียนรู้ โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	ผ่านเกณฑ์ 3. ระดับคุณภาพ 2
4. ประเมินการคิด วิจารณ์	4. แบบประเมินการคิดวิจารณ์	ผ่านเกณฑ์ 4. ระดับคุณภาพ 2
5. ประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	5. แบบประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	ผ่านเกณฑ์ 5. ระดับคุณภาพ 1

ใบงานที่ 1

เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ค้นคว้าจากหนังสือเอกสารหรือแหล่งข้อมูล ซึ่งอธิบายถึง กลุ่มโบราณสถานเวียงท่ากาน โดยสรุปประเด็นคำถาม ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การวางผังเมืองกลุ่มโบราณสถาน เวียงท่ากานมีลักษณะที่เป็นจุดเด่นจุดด้อย อย่างไรบ้าง

ประเด็นที่ 2 กลุ่มเมืองโบราณสถานเวียงท่ากานมีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร

2. ทำรายงานจากการค้นคว้า เรื่อง กลุ่มโบราณสถานเวียงท่ากาน
3. เขียนแผนผังกลุ่ม โบราณสถานเวียงท่ากาน ประกอบรายงาน
4. วาดภาพที่ประทับใจมากที่สุดของโบราณสถานเวียงท่ากาน ประกอบรายงาน

แบบวัดการคิดวิจารณ์ญาณ ครั้งที่ 3

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความดังต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

ผังเมืองศรีบุญไทย

ผังเมืองศรีบุญไทย เมืองศรีบุญไทยมีผังเมืองคล้ายกับละโว้ ซึ่งเป็นรูปวงรีไม่สมมาตร ส่วนรูปแบบเมืองศรีบุญไทยเป็นรูปวงรี หรือเรียกว่ารูปหอยสังข์ ด้านทิศตะวันออกติดกับแม่น้ำปิง คือ ไข้แม่น้ำเป็นคูเมืองคล้ายกับเมืองลพบุรี ลักษณะรูปวงรีมีความได้เปรียบที่สะดวกต่อการปรับให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ โดยให้เมืองอยู่ติดกับแม่น้ำ คือ ไข้แม่น้ำเป็นคูเมืองด้านหนึ่งแล้ว ขุดคูเชื่อมต่อให้ล้อมรอบเวียง การสร้างแบบนี้ไม่ต้องใช้เทคนิควิทยาการมาก เมื่อเทียบกับเวียงรูปทรงเรขาคณิต ในสมัยต่อมา ผังเมืองศรีบุญไทยจึงกำหนดวางแกนหลักในแนวเหนือใต้ คือ แนวถนนอินทวงษศในปัจจุบัน แกนหลักอยู่ในแนว ตั้งแต่เริ่มจากประตูข้างสี่ด้านทิศเหนือผ่านกลางเมืองลงมาถึงประตูสี่ด้านทิศใต้ แกนนี้มีความสำคัญเสมือนสันหลังเมือง ซึ่งถือเป็นแกนแห่งอำนาจ สองข้างทางที่แนวแกนผ่านไปจะเป็นที่ตั้งสถานที่สำคัญ

เมืองลำพูนได้วางแผนผังให้มีแนวถนนซอยแยกจากแกนหลักและแกนรองในลักษณะเป็นตารางตามผังเมืองลำพูนวางแผนการใช้น้ำให้มีแหล่งน้ำหลัก คือน้ำแม่อยู่ทางทิศตะวันออก ส่วนบริเวณภายในเวียงอาศัยหนองน้ำ ร่องรอยในเวียงมีแหล่งน้ำอยู่สองแห่ง คือหนองน้ำจามเทวี อยู่หลังศาลากลางจังหวัดลำพูนและหนองคอกอยู่ด้านตะวันตกเฉียงใต้ กำแพงเมืองลำพูน เมื่อแรกสร้างเป็นกำแพงดิน ขนาดรอบกำแพงเมืองยาว 1,550 วา ในสมัยพญาแก้วหรือพระเมืองแก้ว (พุทธศักราช 2038- 2068) ได้ปรับแก้กำแพงดินเป็นกำแพงก่ออิฐทั้งหมด

(จากหนังสือประกอบการเรียน วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หน้า 42)

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างรอบคอบมีวิจารณญาณในการคิดและ
ตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. จากข้อมูลที่ปรากฏอะไรเป็นประเด็นปัญหาสำคัญ

.....

.....

.....

2. มีเหตุผลอะไรสนับสนุนความน่าเชื่อถือของข้อมูล

.....

.....

.....

3. จากการจัดระบบข้อมูลนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

.....

.....

.....

4. จากการสรุปข้อมูลนักเรียนคิดว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

5. นักเรียนสรุปประเด็นโดยประเมินจากข้อมูลได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

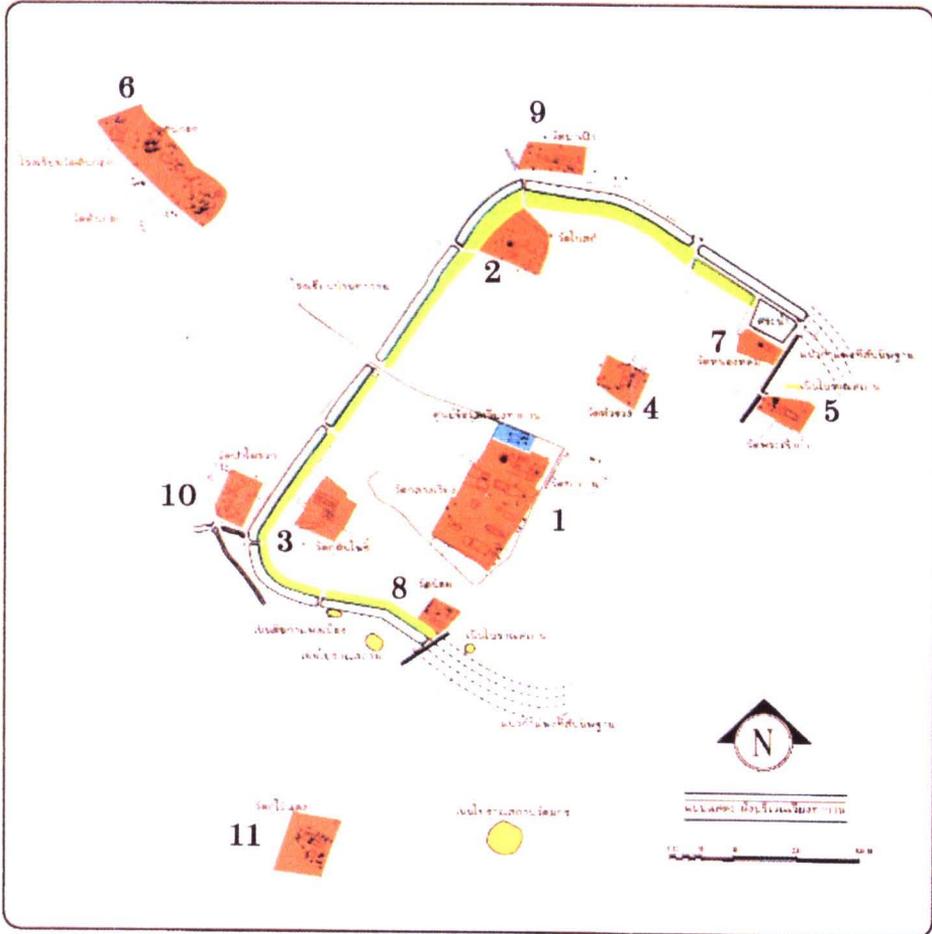
.....

แนวคำตอบ
แบบวัดการคิดวิจารณ์ญาณ ครั้งที่ 3

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างรอบคอบมีวิจารณ์ญาณในการคิด และตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. จากข้อมูลที่ปรากฏอะไรเป็นประเด็นปัญหาสำคัญ
รูปแบบผังเมืองหริภุญไชย
2. มีเหตุผลอะไรสนับสนุนความน่าเชื่อถือของข้อมูล
คูเมืองที่ยังหลงเหลืออยู่
3. จากการจัดระบบข้อมูลนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร
การก่อสร้างเมืองในสมัยโบราณ อาศัยแม่น้ำเป็นแนวป้องกันภัยจากศัตรู
4. จากการสรุปข้อมูลนักเรียนคิดว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด
น่าเชื่อถือ เพราะมีหลักฐานปรากฏชัดเจน
5. นักเรียนสรุปประเด็นโดยประเมินจากข้อมูลได้อย่างไรบ้าง
การเลือกทำเลที่ตั้งเมืองของคนในสมัยโบราณที่อาศัย สภาพภูมิประเทศ
เป็นแนวป้องกันภัยและเพื่อการคมนาคมที่สะดวก

ใบความรู้ ที่ 1
แผนผังกลุ่มโบราณสถานเวียงท่ากาน

1. วัดกลางเมือง	7. วัดหนองหล่ม
2. วัดอุโบสถ	8. วัดน้อย
3. วัดต้นโพธิ์	9. วัดป่าเป้า
4. วัดหัวข่วง	10. วัดป่าไผ่รวก
5. วัดพระเจ้าก้ำ	11. วัดคูไม้แดง
6. วัดต้นกอก	* ศูนย์ข้อมูล

โบราณสถานในเวียงท่ากาน

เวียงท่ากานปรากฏร่องรอยของโบราณสถานต่างๆมากมายมีทั้งที่บูรณะแล้วและยังไม่ได้
รับการบูรณะ ซึ่งโบราณสถานที่ได้รับการบูรณะแล้วที่สำคัญๆ แบ่งออกได้เป็น 6 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 “โบราณสถานกลางเมือง” ตั้งอยู่ใจกลางเวียง เป็นกลุ่มโบราณสถานที่มีขนาดใหญ่
ที่สุด มีเนื้อที่ประมาณ 14 ไร่ ในกลุ่มนี้ประกอบด้วยโบราณสถานที่สำคัญๆ คือ เจดีย์แปดเหลี่ยม
แบบหริภุญไชย และเจดีย์ทรงระฆังศิลปะแบบล้านนา นอกจากนี้ยังปรากฏโบราณสถาน โครงสร้าง
อีกหลายแห่ง เช่น ฐานเจดีย์ วิหาร อุโบสถ แนวกำแพง ภายในกลุ่มโบราณสถานแห่งนี้ได้มีการขุด
พบพระพุทธรูปสำริด พระพิมพ์ดินเผา ไหลหลายกรมสมัยราชวงศ์หยวน ปัจจุบันเจดีย์ทั้งสอง
องค์นี้ ได้ทำการขุดแต่งและบูรณะเมื่อประมาณปี พ.ศ.2531 โดยหน่วยศิลปากรที่ 4 ได้พบ
โบราณวัตถุที่สามารถกำหนดอายุของเจดีย์ทั้ง 2 องค์ได้ว่ามีอายุช่วงหริภุญไชยมาจนถึงล้านนา
โบราณสถานกลางเมืองนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1.1 ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของกลุ่ม ประกอบด้วย เจดีย์ วิหาร
แนวกำแพง และซุ้มประตูโขง

กลุ่มที่ 1.2 ตั้งอยู่ช่วงกลางใช้แนวกำแพงร่วมกับกลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย
วิหาร เจดีย์ อาคารขนาดเล็ก และศาลาโถง

กลุ่มที่ 1.3 ตั้งอยู่ทางทิศใต้ด้านซ้ายสุดของกลุ่ม มีพื้นที่มากที่สุดประกอบด้วย
กลุ่มของเจดีย์ วิหาร พระอุโบสถ อาคาร และเจดีย์ สำหรับบรรจุ
กระดูก

โบราณสถานกลุ่มนี้ กรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดขอบเขตโบราณสถาน
ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 96 ตอนที่ 160 ลงวันที่ 18 กันยายน 2522

กลุ่มที่ 2 “วัดพระอุโบสถ” ตั้งอยู่ด้านทิศเหนือของเมือง เรียกชื่อตามที่มีอุโบสถเก่าตั้งอยู่
หลังหนึ่งซึ่งร้างไปต่อมาชาวบ้านได้รื้อแล้วสร้างขึ้นใหม่โบราณสถานแห่งนี้ ประกอบด้วย

เจดีย์ระฆังบนฐานสี่เหลี่ยมแบบล้านนาอยู่ด้านหลังวิหารซึ่งหันหน้าไปทางทิศตะวันออก
ฐานอาคารล้อมรอบด้วยกำแพง มีซุ้มประตูด้านทิศตะวันออก อาขุอยู่ในสมัยล้านนาราวพุทธ
ศตวรรษที่ 21-22 (กรมศิลปากรดำเนินการบูรณะชุดแต่งเมื่อปี พ.ศ. 2531)

กลุ่มที่ 3 “วัดต้นโพธิ์” ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเมือง เชื่อกันว่าพญามังราย
โปรดให้นำต้นโพธิ์จากลังกามาปลูกที่วัดนี้ ปรากฏโบราณสถาน 4 แห่ง ประกอบด้วย

เจดีย์ประธานตั้งอยู่หลังวิหารซึ่งหันหน้าไปทางทิศตะวันออก อุโบสถ และอาคารสี่เหลี่ยม มีซุ้มประตูโจง และแนวกำแพงล้อมรอบ อายุอยู่ในสมัยล้านนา ศตวรรษที่ 19 -22 (กรมศิลปากร ดำเนินการบูรณะชุดแต่งเมื่อปี พ.ศ.2531)

กลุ่มที่ 4 “วัดหัวข่วง” ตั้งอยู่กลางเมืองก่อนไปทางทิศตะวันออก ประกอบด้วยเจดีย์ตั้งอยู่ ด้านหลังวิหารซึ่งหันหน้าไปทางทิศใต้ มีกำแพงล้อมรอบ กำหนดอายุอยู่ในสมัยล้านนาราวพุทธ ศตวรรษที่ 21-22 (กรมศิลปากรดำเนินการบูรณะชุดแต่งเมื่อปี พ.ศ.2531)

กลุ่มที่ 5 “วัดพระเจ้าก่า” ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เรียกชื่อตามที่ชาวบ้านพบพระพุทธรูป
 สำริดถูกเผาจนเป็นสีดำ ประกอบด้วยเจดีย์อยู่ด้านหลังวิหารตั้งอยู่บนฐานเดียวกัน (ฐานไพที)
 หันหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดอายุอยู่ในสมัยล้านนา ราวพุทธศตวรรษที่ 19 -22
 (กรมศิลปากรดำเนินการบูรณะเมื่อปี พ.ศ.2531)

กลุ่มที่ 6 “วัดต้นกอก” ตั้งอยู่นอกเวียงท่ากานทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยเจดีย์
 ทรงระฆังช่วงฐานขยายออก เพื่อสร้างเจดีย์แบบพม่าสวมครอบทับในสมัยที่พม่ายึดครองเชียงใหม่
 ได้แต่ยังสร้างไม่เสร็จ

เจดีย์ตั้งอยู่ด้านหลังวิหาร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ด้านเหนือเจดีย์ยังมีเนินวิหารและอาคารขนาดเล็ก กำหนดอายุอยู่ในช่วงสมัยล้านนา ราวพุทธศตวรรษที่ 20 -22

คูเมืองและกำแพงเวียงท่ากาน มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาวประมาณ 700 เมตร กว้างประมาณ 500 เมตร ประตูแนวคูเมือง 1 ชั้น กว้าง 7 - 8 เมตร และมีกำแพงดินโอบรอบ 2 ชั้น

ปัจจุบันเหลือสภาพแนวคูเมืองและกำแพงเมืองเพียง 3 ด้าน ยกเว้นด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ กำแพงเมืองนี้สร้างในสมัยทริภุญไชย และก่อสร้างเพิ่มเติมในสมัยล้านนา สำหรับประตูเมืองเวียงท่ากานมีอยู่ 5 ประตู ได้แก่

1. ประตูยางกวาง ตั้งอยู่กลางกำแพงเมืองทางด้านทิศเหนือ
2. ประตูปู่ห้อย ตั้งอยู่กลางกำแพงเมืองทางด้านทิศตะวันตก
3. ประตูหัวเวียง ตั้งอยู่กลางกำแพงเมืองทางด้านทิศตะวันออก
4. ประตูพญาเงี้ยว ตั้งอยู่มุมกำแพงเมืองทางด้านทิศ ตะวันออกเฉียงเหนือ
5. ประตูทิศตะวันออก ตั้งอยู่บริเวณวัดพระเจ้าก่า

นอกจากกลุ่มโบราณสถานทีกล่าวมาแล้ว ยังปรากฏซากเนินโบราณสถานภายในและนอกเมือง ซึ่งดำเนินการขุดแต่งในปี พ.ศ. 2543 อีกจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ วัดน้อย วัดหนองหล่ม วัดป่าเป้า วัดป่าไผ่รวก และวัดสันมะเคือ (กูไม้แดง) ส่วนโบราณสถานร้างแห่งอื่นที่ยังไม่ได้ขุดแต่งบูรณะ ได้แก่ วัดสันตันกอก (ใน) วัดหนองสระ วัดร้างมกร และโบราณสถานร้างในเขตบ้านสันกาวาพ จำนวน 4 แห่ง

แบบประเมินรายงาน เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
1	โบราณสถาน เวียงท่ากาน				
2	ลักษณะแหล่งสืบค้น/ หลักฐาน				
3	หลักฐานชั้นต้น/หลักฐานชั้นรอง				
4	ความน่าเชื่อถือ				
5	คุณค่าที่มีต่อชุมชน/ท้องถิ่น				
รวม					

เกณฑ์การให้คะแนน

การศึกษาและสืบค้นสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	4	คะแนน
การศึกษาและสืบค้นยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ให้	3	คะแนน
การศึกษาและสืบค้นยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
การศึกษาและสืบค้นมีข้อบกพร่องมาก	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11- 15	3 หมายถึง ดี
6- 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

เกณฑ์การประเมินการวาดภาพประทับใจ

ระดับคุณภาพ	คำอธิบาย
4 ดีมาก	วาดภาพที่ประทับใจได้สวยงาม เขียนชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับภาพและเขียนข้อความประทับใจของตนเองได้ชัดเจน
3 ดี	วาดภาพที่ประทับใจได้สวยงาม เขียนชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับภาพและเขียนข้อความประทับใจของตนเองได้
2 พอใช้	วาดภาพที่ประทับใจได้ เขียนชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับภาพและเขียนข้อความประทับใจของตนเองไม่ชัดเจน
1 ปรับปรุง	วาดภาพที่ประทับใจได้ เขียนชื่อเรื่องที่ไม่สอดคล้องกับภาพและเขียนข้อความประทับใจของตนเองไม่ชัดเจน

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

เรื่อง โบราณสถาน เวียงท่ากาน วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรม นักเรียน และบันทึก เครื่องหมาย \checkmark ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	พฤติกรรมการเรียนรู้							ผ่าน / ไม่ผ่าน
		1. การมีส่วนร่วมในการทำงาน	2. การสืบค้นข้อมูล	3. การแสดงความคิดเห็น	4. การจัดทำรายงาน	5. การนำเสนอผลงาน	รวม	ระดับ	
		4	4	4	4	4	20	4	
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11 - 15	3 หมายถึง ดี
6 - 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การมีส่วนร่วม ในการทำงาน	สมาชิกในกลุ่ม ทุกคนร่วมมือ ทำงาน	ร่วมมือในการ ทำงานเป็นส่วน ใหญ่	ร่วมมือในการ ทำงานบางส่วน	ขาดความร่วมมือ ในการทำงาน
2. การสืบค้นข้อมูล	ข้อมูลจากหลาย แหล่งถูกต้อง ชัดเจนตรง ประเด็น	ข้อมูลถูกต้อง ชัดเจนตรง ประเด็น	ข้อมูลถูกต้อง ชัดเจน เป็น บางส่วน	ข้อมูลไม่ตรง ประเด็น
3. การแสดง ความคิดเห็น	มีการแสดง ความคิดเห็นในทุก ประเด็นงาน ต่างๆ กระจายให้ สมาชิกทุกคนมี ความรับผิดชอบ	มีการแสดง ความคิดเห็นแต่ งานส่วนใหญ่ยังอยู่ที่ ผู้นำหรือสมาชิก บางคน	มีการแสดง ความคิดเห็น บางประเด็นแต่ งานส่วนใหญ่ยัง อยู่ที่ผู้นำหรือ สมาชิกบางคน	ไม่มีการแสดง ความคิดเห็นแต่ งานทั้งหมดอยู่ที่ ผู้นำหรือสมาชิก บางคน
4. การจัดทำ รายงาน	มีความคิด สร้างสรรค์ ตกแต่งสวยงาม สะอาด	มีความคิด สร้างสรรค์ ตกแต่งสวยงาม	ตกแต่งสวยงาม เป็นสะอาด	ไม่สร้างสรรค์ ตกแต่งไม่ สวยงาม
5. การนำเสนอ ผลงาน	รูปแบบนำเสนอ ตรงประเด็นและ น่าสนใจ	รูปแบบนำเสนอ น่าสนใจตรง ประเด็นเป็น ส่วนใหญ่	รูปแบบไม่ น่าสนใจแต่ตรง ประเด็น	รูปแบบไม่ น่าสนใจและไม่ ตรงประเด็น

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เรื่อง โบราณสถาน เวียงท่ากาน วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	พฤติกรรมกรเรียน							
		ใฝ่เรียนรู้ 1. ตั้งใจเพื่อพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรม	2.แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ	มุ่งมั่นในการทำงาน 1. ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน	2 ทำงานด้วยความขยันอดทน	มีวินัย ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ระเบียบ ข้อบังคับ	รวม	ผ่าน / ไม่ผ่าน	
		4	4	4	4	4	20		
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	3 หมายถึง ดีเยี่ยม
11 - 15	2 หมายถึง ดี
6 - 10	1 หมายถึง ผ่าน
1 - 5	0 หมายถึง ไม่ผ่าน

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 1 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน(0)
1. ใฝ่เรียนรู้ 1.1 ตั้งใจเพียร พยายามในการ เรียนและเข้าร่วม กิจกรรม	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจ ใส่และมีความ เพียร พยายามใน การเรียนรู้ มีส่วน ร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ ต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอก โรงเรียนเป็น ประจำ	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจ ใส่และมีความ เพียร พยายามใน การเรียนรู้ มีส่วน ร่วมในการ เรียนรู้และเข้า ร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ต่างๆ บ่อยครั้ง	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจใ้ใจใน การเรียน มีส่วน ร่วมในการ เรียนรู้และเข้า ร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ต่างๆเป็น บางครั้ง	ไม่ตั้งใจเรียน
1.2. แสวงหา ความรู้จากแหล่ง เรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่อ อย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ ความรู้ สามารถ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	ศึกษาค้นคว้า ความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและ ภายนอก โรงเรียน เลือกใช้สื่อได้อย่าง เหมาะสม มีการ บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นองค์ ความรู้ และ	ศึกษาค้นคว้า ความรู้จาก หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และ สารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและ ภายนอก โรงเรียน เลือกใช้สื่อได้ อย่างเหมาะสม มีการบันทึก ความรู้ วิเคราะห์	ศึกษาค้นคว้า ความรู้จาก หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และ สารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและ ภายนอก โรงเรียน เลือกใช้ สื่อได้อย่าง เหมาะสม มีการบันทึก ความรู้	ไม่ศึกษา ค้นคว้าหา ความรู้

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน(0)
	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย และ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	ข้อมูล สรุปเป็น องค์ความรู้ และ แลกเปลี่ยน เรียนรู้กับผู้อื่นได้		
2. มุ่งมั่นใน การทำงาน 2.1 ตั้งใจและ รับผิดชอบใน หน้าที่การงาน	ตั้งใจและ รับผิดชอบในการ ปฏิบัติหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จ มีการ ปรับปรุงและ พัฒนาการทำงาน ให้ดีขึ้นด้วยตนเอง	ตั้งใจและ รับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับ มอบหมายให้ สำเร็จ มีการ ปรับปรุงและ พัฒนาการ ทำงานให้ดีขึ้น	รับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับ มอบหมายให้ สำเร็จ มีการ ปรับปรุงการ ทำงานให้ดีขึ้น	ไม่ตั้งใจปฏิบัติ หน้าที่การงาน
2.2 ทำงาน ด้วยความขยัน อดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตาม เป้าหมายภายใน เวลาที่กำหนดไม่ ย่อท้อต่อปัญหา แก้ปัญหา อุปสรรคในการ ทำงาน และชื่น ชมผลงานด้วย ความภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความ ขยันอดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตาม เป้าหมายภายใน เวลาที่กำหนดไม่ ย่อท้อต่อปัญหา แก้ปัญหาอุปสรรค ในการทำงาน และ ชื่นชมผลงานด้วย ความภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความ ขยันอดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตาม เป้าหมายไม่ย่อ ท้อต่อปัญหาใน การทำงาน และ ชื่นชมผลงาน ด้วยความ ภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความ ขยันอดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตาม เป้าหมาย และ ชื่นชมผลงาน ด้วยความ ภาคภูมิใจ	ไม่ขยัน อดทน ในการทำงาน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน(0)
3. มีวินัย 3.1 ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียน และ สังคม	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ของครอบครัวและ โรงเรียน และ สังคม ไม่ละเมิด สิทธิของผู้อื่น ตรง ต่อเวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ในชีวิต ประจำวัน และ รับผิดชอบในการ ทำงาน	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียน และ สังคม ตรงต่อ เวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ใน ชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบ ในการทำงาน	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียน ตรงต่อ เวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ใน ชีวิตประจำวัน	ไม่ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียน

แบบสังเกตการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย \checkmark ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	รายการประเมิน							
		ขั้นกำหนดหัวข้อประเด็น	ขั้นรวบรวมข้อมูล	ขั้นวิเคราะห์ประเมินคุณค่า	ขั้นตีความ/สังเคราะห์	ขั้นนำเสนอผลงาน	รวม	ระดับ	ผ่าน/ไม่ผ่าน
		4	4	4	4	4	20	4	
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

เกณฑ์การประเมิน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การตัดสิน
คะแนนรวม 16 – 20	ระดับคุณภาพ = 4	พฤติกรรมอยู่ในระดับ ดีมาก
คะแนนรวม 11 – 15	ระดับคุณภาพ = 3	พฤติกรรมอยู่ในระดับ ดี
คะแนนรวม 6 – 10	ระดับคุณภาพ = 2	พฤติกรรมอยู่ในระดับ พอใช้
คะแนนรวม 1 – 5	ระดับคุณภาพ = 1	พฤติกรรมอยู่ในระดับ ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

เกณฑ์การประเมิน การเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
1. ขั้นกำหนดหัวข้อประเด็น				
1.1 ระบุหรือกำหนดประเด็นปัญหาข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือได้ชัดเจน	ปฏิบัติ ได้ครบ	ปฏิบัติ ได้	ปฏิบัติ ได้	ไม่ได้ ปฏิบัติ
1.2 จำแนกแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาที่มีความซับซ้อนออกเป็นส่วนย่อยที่สามารถเข้าใจ	ทุกข้อ	3 ข้อ	2 ข้อ	
1.3 จัดองค์ประกอบของประเด็นปัญหาให้เป็นลำดับขั้นตอน				
1.4 กำหนดสมมติฐานต่าง ๆ โดยอาศัยข้อมูลและข้อตกลงเบื้องต้น				
1.5 ตั้งสมมติฐานโดยการกำหนดสมมติฐานจากความสัมพันธ์เชิงเหตุผล				
2. ขั้นรวบรวมข้อมูล				
2.1 เลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาข้อโต้แย้ง	ปฏิบัติ ได้ครบ	ปฏิบัติ ได้	ปฏิบัติ ได้	ไม่ได้ ปฏิบัติ
2.2 จัดระบบข้อมูลโดยการแสวงหาที่มาของแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง	ทุกข้อ	3 ข้อ	2 ข้อ	
2.3 พิจารณาและตัดสินความขัดแย้งของข้อความและเสนอข้อมูล				
2.4 รวบรวมข้อมูลของปัญหาในประเด็นที่ขัดแย้งกัน				
2.5 จำแนกความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ชัดเจนกับข้อมูลที่คลุมเครือ				
3. ขั้นวิเคราะห์ ประเมินคุณค่า				
3.1 เลือกตัวอย่างของข้อมูลที่มีความเพียงพอและเชื่อถือได้ตลอดจนการจัดข้อมูลเป็นระบบระเบียบ				

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
3.2 การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล	ปฏิบัติได้ ครบทุกข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
3.3 จำแนกแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้กับ แหล่งข้อมูล ที่เชื่อถือไม่ได้				
3.4 พิจารณาตัดสินความสมเหตุสมผลของ กระบวนการที่นำไปสู่ข้อสรุป				
3.5 วิจัยถึงความน่าเชื่อถือและข้อเท็จจริงของ แหล่งข้อมูล				
4. ชั้นดีความลังคราะห์	ปฏิบัติได้ ครบทุกข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
4.1 สรุปลงจากข้อมูลที่ให้ไว้อย่างถูกต้องสม เหตุผล				
4.2 คิดอย่างมีเหตุผลจากข้อสรุปที่มีอยู่แล้ว และสรุปเป็นประเด็นหรือกฎเกณฑ์ได้				
4.3 จำแนกข้อสรุปที่สัมพันธ์กันกับสถานการณ์ และข้อสรุปที่เป็นคุณลักษณะหรือคุณสมบัติ ทั่วไปของสถานการณ์				
4.4 สรุปปัญหาข้อโต้แย้งจากข้อมูลโดยใช้เหตุผล				
4.5 อธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของ ปัญหาหรือข้อโต้แย้งและสรุปเป็นเกณฑ์ได้				
5. ชั้นนำเสนอผลงาน	ปฏิบัติได้ ครบทุกข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
5.1 นำเสนอผลงานการค้นคว้าได้อย่างชัดเจน				
5.2 วิเคราะห์ผลการค้นคว้าได้ตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้				
5.3 อธิบายผลการค้นคว้าประกอบสื่อการเรียนรู้				
5.4 เสนอผลการค้นคว้าได้ตามลำดับขั้นตอน				
5.5 ผลงานสำเร็จและถูกต้องตามระยะเวลาที่ กำหนดไว้				

แบบวัดการคิดวิจารณ์

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	รายการประเมิน								
		1. การระบุประเด็นปัญหา	2. การรวบรวมข้อมูล	3. การวิเคราะห์ข้อมูล	4. การพิจารณาทางเลือก	5. การลงความเห็น/ตัดสินใจ	รวม	ระดับ	ผ่าน / ไม่ผ่าน	
		4	4	4	4	4	20			
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11 - 15	3 หมายถึง ดี
6 - 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

เกณฑ์การประเมินการคิดวิจารณ์

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
1. การระบุประเด็นปัญหา				
1.1 กำหนดหรือ ระบุ ประเด็นสาระสำคัญ	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบไม่ สะท้อนให้
1.2 ทำความเข้าใจความหมายของสาระสำคัญได้	เห็นการคิด วิจารณ์ ทุกข้อ	เห็นการคิด วิจารณ์ 3 ข้อ	เห็นการคิด วิจารณ์ 2 ข้อ	เห็นการคิด วิจารณ์
1.3 การนิยามความหมายของสาระสำคัญได้				
1.4 วิเคราะห์ประเด็นที่สำคัญได้				
1.5 สรุปสาระสำคัญได้				
2. การรวบรวมข้อมูล				
2.1 เลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาข้อโต้แย้ง	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบไม่ สะท้อนให้
2.2 การแสวงหาที่มาของแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และชัดเจน	เห็นการคิด วิจารณ์ ทุกข้อ	เห็นการคิด วิจารณ์ 3 ข้อ	เห็นการคิด วิจารณ์ 2 ข้อ	เห็นการคิด วิจารณ์
2.3 การแยกแยะข้อมูลด้วยการจัดหมวดหมู่ข้อมูล				
2.4 แสวงหาความรู้ที่ทันสมัย				
2.5 ระบุรายละเอียดของข้อมูลได้				
3. การวิเคราะห์ข้อมูล				
3.1 วินิจฉัยความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบไม่ สะท้อนให้
3.2 พิจารณาความเพียงพอของข้อมูล	เห็นการคิด วิจารณ์ ทุกข้อ	เห็นการคิด วิจารณ์ 3 ข้อ	เห็นการคิด วิจารณ์ 2 ข้อ	เห็นการคิด วิจารณ์
3.3 จำแนกความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ชัดเจนกับข้อมูลที่คลุมเครือ				

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
3.4 จำแนกข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น				
3.5 พิจารณาและตัดสินความขัดแย้งของข้อมูล				
4. การพิจารณาทางเลือก				
4.1 จัดระบบของข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผล	คำตอบ สะท้อนให้เห็นการคิด วิจารณ์	คำตอบ สะท้อนให้เห็นการคิด วิจารณ์	คำตอบ สะท้อนให้เห็นการคิด วิจารณ์	คำตอบไม่ สะท้อนให้เห็นการคิด วิจารณ์
4.2 การพิจารณาทางเลือกหลายๆทางในการแก้ปัญหา	ทุกข้อ	3 ข้อ	2 ข้อ	
4.3 ประเมินข้อมูลได้เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ				
5. การลงความเห็นตัดสินใจ				
5.1 ตัดสินใจสรุปปัญหาหรือข้อโต้แย้งเมื่อมี เหตุผลเพียงพอ	คำตอบ สะท้อนให้เห็นการคิด วิจารณ์	คำตอบ สะท้อนให้เห็นการคิด วิจารณ์	คำตอบ สะท้อนให้เห็นการคิด วิจารณ์	คำตอบไม่ สะท้อนให้เห็นการคิด วิจารณ์
5.2 สรุปประเด็นจากข้อมูลเมื่อมีเหตุผลเพียงพอ	ทุกข้อ	3 ข้อ	2 ข้อ	
5.3 อธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัญหาหรือข้อโต้แย้งและสรุปเป็นเกณฑ์				
5.4 พิจารณาเพิ่มเติมข้อมูลหรือเหตุผลใหม่ ถ้าสมมติเดิมไม่มีเหตุผล				
5.5 พิจารณาและตัดสินการนำข้อสรุปและหลักการไปประยุกต์ใช้				

แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน	จำนวน 10 ชั่วโมง
แผนการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง มรดก เวียงท่ากาน	จำนวน 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 4.3 เข้าใจความเป็นมา ของชนชาติไทย วัฒนธรรมไทย กฎมณียุญา มีความรัก ความภาคภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

ส 4.3 ม. 1/1 อธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย โดยสังเขป

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

นำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ศึกษาเรื่องราวของประวัติศาสตร์ไทยที่มีอยู่ในท้องถิ่นตนเองในสมัยใดก็ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายเกี่ยวกับ โบราณสถาน โบราณวัตถุที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันได้
2. วิเคราะห์หลักฐาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ ของเวียงท่ากานได้
3. ระบุความสำคัญในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุของเวียงท่ากาน

สาระสำคัญ

โบราณสถานเวียงท่ากาน ทั้งที่เป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ เครื่องปั้นดินเผา และอื่นๆ ที่ปรากฏร่องรอยอยู่ในปัจจุบันนั้นเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญสามารถสืบค้นเรื่องราวความเป็นมาในอดีตของ โบราณสถานเวียงท่ากานได้เป็นอย่างดี

สาระการเรียนรู้

ความรู้ความสามารถ

1. ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลอธิบายเกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันได้

2. วิเคราะห์หลักฐาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ ของเวียงท่ากานได้
3. เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุของเวียงท่ากาน

ทักษะ/กระบวนการ/กระบวนการคิด

1. การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์
2. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน
3. มีวินัย

ภาระงาน/ชิ้นงาน

1. ใบงานที่ 1 เรื่อง มรดกเวียงท่ากาน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1.1 นักเรียนดูภาพปริศนาคำทายว่าเป็นรูปโบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่ไหนให้นักเรียนทาย มีใครรู้จักบ้าง ใครเคยเห็นไหม

1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดหัวข้อประเด็น

นักเรียนรวมเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน เพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะศึกษาส่วนที่เกี่ยวข้องกับเวียงท่ากาน โดยให้นักเรียนบันทึกลงสมุดในประเด็นดังนี้

1. ลักษณะเด่น ของโบราณสถาน โบราณวัตถุ ของเวียงท่ากานมีลักษณะอย่างไร
2. การพบร่องรอย หลักฐานที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีต ทำให้เกิดผลดี

อย่างไร

ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมข้อมูล

1. ครูซักถามนักเรียนในการค้นคว้าหาข้อมูลนั้นจำเป็นต้องสืบเสาะหาข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ นักเรียนจะมีวิธีการอย่างไร ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปดังนี้

1. แหล่งข้อมูลภายนอกโรงเรียน เช่น แหล่ง โบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์โบราณสถานเวียงท่ากาน

2. อินเทอร์เน็ต

3. สอบถามผู้รู้ ผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน

2. ครูสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลที่นักเรียนร่วมกันสรุปนั้น ว่ามีข้อมูลใดที่น่าเชื่อถือมากกว่ากันระหว่างข้อมูลที่ผู้เรียนร่วมสมัยหรือมีประสบการณ์ตรงกับข้อมูลที่ผู้เรียนเรียบเรียงหรือเขียนขึ้นภายหลัง แล้วร่วมกันสรุปว่าข้อมูลใดน่าเชื่อถือบ้าง ให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

3. ครูเตรียมหนังสือหนังสือที่นักเรียนจะต้องใช้ในการค้นคว้าครั้งนี้ เช่น

1. หนังสือตำนานเมือง เวียงท่ากาน

2. หนังสือประวัติการตั้งถิ่นฐานของเวียงท่ากาน

3. หนังสือนครประวัติศาสตร์เวียงท่ากาน

4. หนังสือตำนานมูลศาสนา

5. โบราณวัตถุเรื่องโบราณสถาน โบราณวัตถุของเวียงท่ากาน

4. แจกใบงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทำใบงานที่ 1 ครอบคลุมหมายงานให้นักเรียนไปค้นคว้าข้อมูลจากสถานที่จริงแล้วนำมาสรุปข้อมูลในชั่วโมงต่อไป

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ประเมินคุณค่า

หลังจากนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ค้นคว้าหาข้อมูลแล้ว ครูนำนักเรียนอภิปรายถึงเกณฑ์ในการวัดความน่าเชื่อถือของข้อมูลมีอะไรบ้าง

1. ดูจากแหล่งที่มาของข้อมูลว่ามาจากแหล่งใด น่าเชื่อถือหรือไม่เป็นข้อมูลประเภทใด

2. ข้อมูลบางชนิดอาจมีข้อเท็จจริง และการตีความหมายของผู้เรียนผสมกันดังนั้นต้องพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบ ว่ามีความน่าเชื่อถือได้โดยพิจารณาข้อมูลจากหลาย ๆ ข้อมูล จากหลาย ๆ แหล่ง สรุปตรงกันหรือขัดแย้งกันอย่างไร ข้อมูลบางชนิดที่มีการค้นพบ ขึ้นมาใหม่ น่าจะเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือกว่า เพราะแสดงว่าได้มีการแก้ไขข้อมูลเป็นปัจจุบันและทันสมัยมากยิ่งขึ้น

3. ครูและนักเรียนได้เสนอข้อคิดเห็น เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา มีความน่าเชื่อถือเพียงใด โดยครูตั้งประเด็นคำถามดังนี้

3.1 ข้อมูลที่นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้ามาจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ แหล่งหรือไม่

3.2 ข้อมูลที่ร่วมกันสรุปนั้นได้ตรงกันหรือมีความขัดแย้งกันหรือไม่ อย่างไร

3.3 นักเรียนจะทราบได้อย่างไรว่าข้อมูลนั้นมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

3.4 สมาชิกในกลุ่มได้มีการปรึกษาความคิดเห็นสรุปถึงข้อมูลที่ค้นคว้าได้

หรือไม่

ขั้นที่ 4 ขั้นตีความ/สังเคราะห์

ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตรวจสอบ วิเคราะห์ประเมินคุณค่าของหลักฐานว่า ข้อมูลที่ได้มาสนับสนุนประเด็นที่ตั้งไว้หรือไม่ ข้อมูลหลักฐานมีความขัดแย้งกัน ไม่สอดคล้อง ให้นักเรียนตัดสินใจว่าจะเลือกสิ่งใด ด้วยเหตุผลอะไร

ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน

เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มได้สรุปข้อมูลแล้วให้สรุปเป็นความรู้ แล้วทำเป็นรายงาน แล้วให้ส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

3. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมสรุปเรื่อง โบราณสถาน โบราณวัตถุเวียงท่ากาน โดยการสนทนา ซักถาม แล้วให้นักเรียนสรุปลงในสมุดดังนี้

1. โบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่สำคัญของเวียงท่ากานมีอะไรบ้าง
2. โบราณสถานเวียงท่ากาน โบราณวัตถุ กับการรักษาดูแลของชุมชนมีผลดี

อย่างไร

4. ขั้นวัดผล

ครูสอบถามนักเรียนเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับ โบราณสถาน โบราณวัตถุ เวียงท่ากาน ที่ยังปรากฏหลงเหลือให้เห็น แล้วให้นักเรียน ทำแบบฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ครั้งที่ 4 เป็นการบ้านส่งในชั่วโมงต่อไป

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. รูปภาพโบราณสถาน โบราณวัตถุ เวียงท่ากาน
2. หนังสือตำนานเมือง เวียงท่ากาน
3. หนังสือประวัติการตั้งถิ่นฐานของเวียงท่ากาน
4. หนังสือนครประวัติศาสตร์เวียงท่ากาน
5. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง โบราณสถาน โบราณวัตถุเวียงท่ากาน ที่ถูกค้นพบ
6. ข้อมูลอินเทอร์เน็ตเรื่อง โบราณสถาน โบราณวัตถุเวียงท่ากาน ที่ถูกค้นพบ
7. แบบวัดการคิดวิจารณญาณ ครั้งที่ 4

แหล่งเรียนรู้

1. สถานที่ โบราณสถานเวียงท่ากาน กลุ่มโบราณสถานเวียงท่ากาน

2. ห้องสมุด
3. ห้องคอมพิวเตอร์
4. อินเทอร์เน็ต

การวัดผลประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. ตรวจสอบภาระชิ้นงาน	1. ใบงานที่ 1 เรื่อง มรดก เวียงท่ากาน	1. ระดับคุณภาพ 2
2. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้	2. แบบการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้	ผ่านเกณฑ์
3. สังเกตกระบวนการการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	3. แบบสังเกตกระบวนการการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	2. ระดับคุณภาพ 2
4. ประเมินการคิดวิจารณ์	4. แบบประเมินการคิดวิจารณ์	ผ่านเกณฑ์
5. ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	5. แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	3. ระดับคุณภาพ 2
		ผ่านเกณฑ์
		4. ระดับคุณภาพ 2
		ผ่านเกณฑ์
		5. ระดับคุณภาพ 1
		ผ่านเกณฑ์

ใบงานที่ 1

เรื่อง มรดก เวียงท่ากาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ค้นคว้าจากหนังสือเอกสารหรือแหล่งข้อมูล ซึ่งอธิบายถึงลักษณะเด่น ของ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ของเวียงท่ากาน แล้วสรุปประเด็นคำถาม
 - ประเด็นที่ 1 ลักษณะเด่น ของ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ของเวียงท่ากาน มีลักษณะอย่างไร
 - ประเด็นที่ 2 การพบร่องรอย หลักฐานที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีต ทำให้เกิดผลดีอย่างไร
2. ให้ทำรายงานจากการค้นคว้า เรื่อง มรดก เวียงท่ากาน
3. เขียนแผนผังสรุป โบราณสถาน โบราณวัตถุ หลักฐานที่สำคัญ ของเวียงท่ากาน ประกอบการรายงาน

แบบวัดการคิดวิจารณ์ญาณ ครั้งที่ 4

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความดังต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

การศึกษาถึงลักษณะรูปแบบทางสถาปัตยกรรมสามารถใช้กำหนดอายุโบราณสถานได้ โดยอาศัยการศึกษาเปรียบเทียบ กับโบราณสถานแห่งอื่น ที่ได้รับการศึกษา วิเคราะห์ รวมทั้ง การกำหนดอายุแล้ว ซึ่งการจะกำหนดอายุโบราณสถานแต่ละแห่ง จะต้องใช้หลักฐานประกอบ หลายอย่างทั้งเอกสาร โบราณวัตถุ วรรณกรรมทางด้านรูปแบบ วัสดุโบสถ์ ก็สามารถกำหนดอายุได้ นอกจากนี้จะใช้ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเป็นตัวกำหนดแล้วยังได้อาศัยหลักฐานประเภท โบราณวัตถุ เป็นส่วนประกอบ อีกด้วยคือ พระพิมพ์ดินเผา เศษภาชนะดินเผา ซึ่งพบทั้ง โบราณวัตถุ ในสมัยทวารวดีและสมัยล้านนาและจากปริมาณความหนาแน่นของเศษภาชนะดินเผาที่พบส่วนใหญ่จะผลิตจากเตารวมทั้งรูปแบบสถาปัตยกรรม (เจดีย์) ก็บ่งชี้ได้ว่าโบราณสถานแห่งนี้ได้ก่อสร้าง และใช้เป็นพุทธสถานเมื่อประมาณพุทธศตวรรษ ที่ 21 ลงมา จนถึงประมาณพุทธศตวรรษที่ 23 ก่อนที่จะร้างเพราะพม่าตีเมืองเชียงใหม่

(เวียงท่ากาน 2 รายงานการขุดแต่งศึกษาและบูรณะโบราณสถานเวียงท่ากาน หน่วยศิลปากรที่ 4 เชียงใหม่ กองโบราณคดี พ.ศ. 2532)

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างรอบคอบมีวิจารณญาณในการคิดและ
ตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. จากข้อมูลที่ปรากฏอะไรเป็นประเด็นปัญหาสำคัญ

.....

.....

.....

2. มีเหตุผลอะไรสนับสนุนความน่าเชื่อถือของข้อมูล

.....

.....

.....

3. จากการจัดระบบข้อมูลนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

.....

.....

.....

4. จากการสรุปข้อมูลนักเรียนคิดว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

5. นักเรียนสรุปประเด็นโดยประเมินจากข้อมูลได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

แนวคำตอบ
แบบวัดการคิดวิจารณ์ญาณ ครั้งที่ 4

- คำชี้แจง** นักเรียนพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างรอบคอบมีวิจารณ์ญาณในการคิด และตอบคำถามดังต่อไปนี้
1. จากข้อมูลที่ปรากฏอะไรเป็นประเด็นปัญหาสำคัญ
การกำหนดอายุโบราณสถานได้
 2. มีเหตุผลอะไรสนับสนุนความน่าเชื่อถือของข้อมูล
โบราณสถานและ โบราณวัตถุ เครื่องปั้นดินเผา สถาปัตยกรรม
 3. จากการจัดระบบข้อมูลนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร
การวิวัฒนาการของการสร้างโบราณสถาน โบราณวัตถุ
 4. จากการสรุปข้อมูลนักเรียนคิดว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด
น่าเชื่อถือ เพราะมีร่องรอยหลักฐานปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน
 5. นักเรียนสรุปประเด็นโดยประเมินจากข้อมูลได้อย่างไรบ้าง
การศึกษาอายุของโบราณสถาน โบราณวัตถุ ได้จากการเทียบเคียง จากแหล่งอื่นได้
เป็นแนวป้องกันภัยและเพื่อการคมนาคมที่สะดวก

ใบความรู้ ที่ 1

เรื่อง มรดก เวียงท่ากาน

ในปี พ.ศ.2508 ได้ค้นพบเมืองเวียงท่ากานเป็นครั้งแรก โดยชมรมศึกษาวัฒนธรรม
โบราณคดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

เมื่อประมาณกลางปี พ.ศ. 2527 คณะอาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับหน่วยศิลปากรที่ 4 กองโบราณคดี ขุดหลุมทดสอบทางโบราณคดี
มีเป้าหมายเพื่อทำการศึกษา

ในปี 2528 หน่วยศิลปากรที่ 4 กองโบราณคดี ได้ขุดค้นทางโบราณคดี และศึกษาชั้นดิน
ทางโบราณคดีในตัวเมือง

ในปี พ.ศ.2531-2533 หน่วยศิลปากรที่ 4 เชียงใหม่ ได้ทำการขุดแต่งและบูรณะโบราณสถาน
พบร่องรอยวัฒนธรรมหริภุญไชยในเวียงท่ากาน ได้แก่

1. เจดีย์แปดเหลี่ยม โบราณสถานกลุ่มกลางเวียงมีเจดีย์สององค์ คือ เจดีย์ทรงแปดเหลี่ยม
เป็นหลักฐานเก่าแก่ที่อยู่ร่วมสมัยกับหริภุญไชย และเจดีย์ทรงระฆังศิลปะล้านนา

เจดีย์ทรงแปดเหลี่ยม

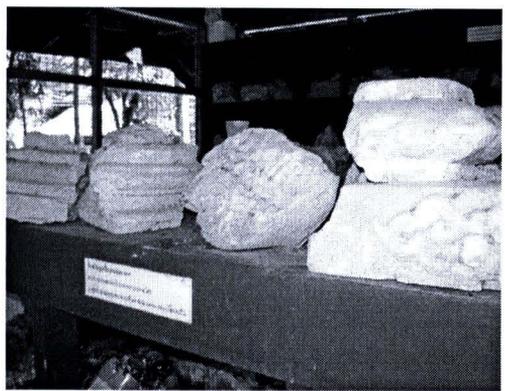

เจดีย์ทรงระฆังศิลปะล้านนา

กำหนดอายุโบราณสถานแห่งนี้โดยการพิจารณาจากโบราณวัตถุที่ได้ จึงกำหนดอายุตั้งแต่สมัยทวารวดีตอนปลายจนถึงสมัยล้านนา คือราวพุทธศตวรรษที่ 18 -22

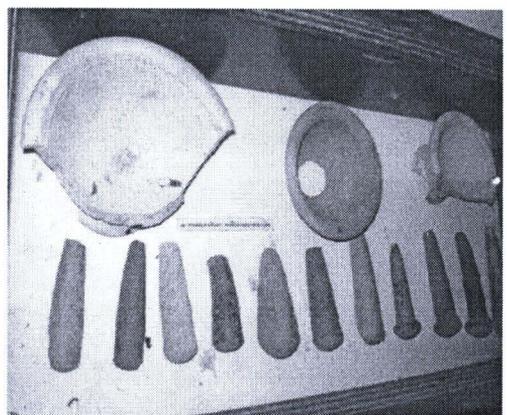
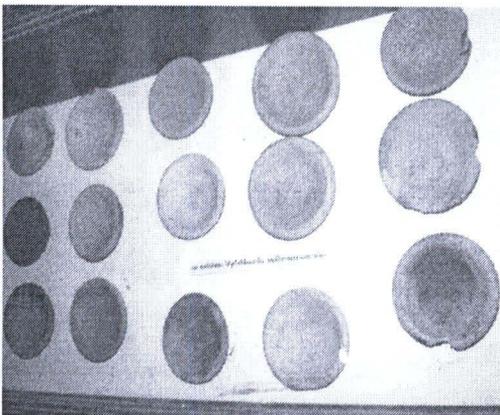
2. พระพิมพ์ดินเผาศิลปะทวารวดี ส่วนใหญ่พบจากการขุดค้นและขุดแต่งโบราณสถานในเวียงท่ากาน พระพิมพ์ดินเผาที่พบ ได้แก่ พระแผงห้าร้อยเป็นพระแผงขนาดใหญ่ และพระสามหอมเดี่ยว หรือพระสิบสอง (ศิลปะลพบุรี) กำหนดอายุราวกลางพุทธศตวรรษที่ 18

3. พระดินเผาประดับซุ้มอาคารศิลปะแบบทวารวดี พบจากการขุดแต่งโบราณสถานหลายแห่งในเวียงท่ากาน

ประติมากรรมที่พบส่วนใหญ่เป็นพระพุทธรูปปางประธานอภัยกำหนดอายุราวพุทธศตวรรษที่ 17- 18

4. ภาชนะดินเผาแบบทวารวดี ลักษณะเนื้อดินไม่เคลือบประเภทหม้อทรงกลมหรือรูปแบบไห

มีการตกแต่งลวดลายบริเวณปาก คอ บ่า และเชิงของภาชนะประเภทไห ลวดลายที่พบส่วนมากเป็นลายขูดขีดรูปสามเหลี่ยมลายเซะร่องเป็นเส้นขนาน ลายกดทับรูปวงกลมในกรอบเส้นคู่ขนาน ลายกดทับรูปสามเหลี่ยมเป็นต้น อายุราวพุทธศตวรรษที่ 17-18

ตามหลักฐานทางโบราณคดีที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่าเวียงท่ากานเป็นชุมชนโบราณที่มีความสืบเนื่องตั้งแต่สมัยทวารวดีไปจนถึงสมัยล้านนาและร่องรอยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ยังแสดงความสำคัญของเวียงท่ากานเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับหลักฐานลายลักษณ์ที่กล่าวถึงในสมัยรัชวงศ์มังรายได้จัดชุมชนเมืองท่ากานเป็นพินนา โดยรวมเมืองท่ากานและชุมชนรายรอบเป็นพินนา มีหมื่นท่ากานกินพินนา ในฐานะชุมชนใหญ่พินนาท่ากานได้สร้างความเข้มแข็งให้เมืองเชียงใหม่ เพราะปรากฏหลักฐานหมื่นท่ากานนำกำลังพินนาท่ากานร่วมขยายอำนาจไปกับกองทัพเชียงใหม่ในสมัยพระเจ้าติโลกราช

เมื่อสถานการณ์บ้านเมืองล้านนาแตกแยกพินนาท่ากานก็กระทบกระเทือนไปด้วย โดยเฉพาะเมื่อราชวงศ์มังรายสิ้นสลายลง เวียงท่ากานเป็นแหล่งเคลื่อนไหวกองกำลังเมืองอยู่ระยะหนึ่ง ในที่สุดเมืองท่ากานก็กลายเป็นเมืองร้างในปลายพุทธศตวรรษที่ 22

แบบประเมินรายงาน มรดก เวียงท่ากาน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
1	มรดก เวียงท่ากาน				
2	ลักษณะแหล่งสืบค้น/ หลักฐาน				
3	หลักฐานชั้นต้น/หลักฐานชั้นรอง				
4	ความน่าเชื่อถือ				
5	คุณค่าที่มีต่อชุมชน/ท้องถิ่น				
รวม					

เกณฑ์การให้คะแนน

การศึกษาและสืบค้นสมบูรณ์ชัดเจน	ได้	4	คะแนน
การศึกษาและสืบค้นยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ได้	3	คะแนน
การศึกษาและสืบค้นยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ได้	2	คะแนน
การศึกษาและสืบค้นมีข้อบกพร่องมาก	ได้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11- 15	3 หมายถึง ดี
6- 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การตัดสิน ได้ระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

เกณฑ์การประเมินการวาดภาพประทับใจ

ระดับคุณภาพ	คำอธิบาย
4 ดีมาก	วาดภาพที่ประทับใจได้สวยงาม เขียนชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับภาพและเขียนข้อความประทับใจของตนเองได้ชัดเจน
3 ดี	วาดภาพที่ประทับใจได้สวยงาม เขียนชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับภาพและเขียนข้อความประทับใจของตนเองได้
2 พอใช้	วาดภาพที่ประทับใจได้ เขียนชื่อเรื่องที่สอดคล้องกับภาพและเขียนข้อความประทับใจของตนเองไม่ชัดเจน
1 ปรับปรุง	วาดภาพที่ประทับใจได้ เขียนชื่อเรื่องที่ไม่สอดคล้องกับภาพและเขียนข้อความประทับใจของตนเอง

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

เรื่อง **มรดก เวียงท่ากาน** วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรม นักเรียน และบันทึก เครื่องหมาย \checkmark ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	พฤติกรรมการเรียนรู้							
		1. การมีส่วนร่วมในการทำงาน	2. การสืบค้นข้อมูล	3. การแสดงความคิดเห็น	4. การจัดทำรายงาน	5. การนำเสนอผลงาน	รวม	ระดับ	ผ่าน / ไม่ผ่าน
		4	4	4	4	4	20	4	
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11- 15	3 หมายถึง ดี
6- 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การมีส่วนร่วม ในการทำงาน	สมาชิกในกลุ่ม ทุกคนร่วมมือ ทำงาน	ร่วมมือในการ ทำงานเป็นส่วน ใหญ่	ร่วมมือในการ ทำงานบางส่วน	ขาดความร่วมมือ ในการทำงาน
2. การสืบค้นข้อมูล	ข้อมูลจากหลาย แหล่งถูกต้อง ชัดเจนตรง ประเด็น	ข้อมูลถูกต้อง ชัดเจนตรง ประเด็น	ข้อมูลถูกต้อง ชัดเจน เป็น บางส่วน	ข้อมูลไม่ตรง ประเด็น
3. การแสดง ความคิดเห็น	มีการแสดงความ คิดเห็นในทุก ประเด็นงาน ต่างๆ กระจายให้ สมาชิกทุกคนมี ความรับผิดชอบ	มีการแสดงความ คิดเห็นแต่งาน ส่วนใหญ่ยังอยู่ที่ ผู้นำหรือสมาชิก บางคน	มีการแสดง ความคิดเห็น บางประเด็นแต่ งานส่วนใหญ่ยัง อยู่ที่ผู้นำหรือ สมาชิกบางคน	ไม่มีการแสดง ความคิดเห็นแต่ งานทั้งหมดอยู่ที่ ผู้นำหรือสมาชิก บางคน
4. การจัดทำ รายงาน	มีความคิด สร้างสรรค์ ตกแต่งสวยงาม สะอาด	มีความคิด สร้างสรรค์ ตกแต่งสวยงาม	ตกแต่งสวยงาม เป็นสะอาด	ไม่สร้างสรรค์ ตกแต่งไม่ สวยงาม
5. การนำเสนอ ผลงาน	รูปแบบนำเสนอ ตรงประเด็นและ น่าสนใจ	รูปแบบนำเสนอ น่าสนใจตรง ประเด็นเป็น ส่วนใหญ่	รูปแบบไม่ น่าสนใจแต่ตรง ประเด็น	รูปแบบไม่ น่าสนใจและไม่ ตรงประเด็น

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เรื่อง มรดก เวียงท่ากาน วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย \checkmark ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อ- ชื่อนักเรียน	พฤติกรรมการเรียนรู้						
		ใฝ่เรียนรู้ 1. ตั้งใจพยายามในการ เรียนและเข้าร่วมกิจกรรม	2.แสวงหาความรู้จากแหล่ง เรียนรู้ต่างๆ	มุ่งมั่นในการทำงาน 1. ตั้งใจและรับผิดชอบใน หน้าที่การงาน	2 ทำงานด้วยความซื่อสัตย์	มีวินัย ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ	รวม	ผ่าน / ไม่ผ่าน
		4	4	4	4	4	20	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	3 หมายถึง ดีเยี่ยม
11 - 15	2 หมายถึง ดี
6 - 10	1 หมายถึง ผ่าน
1 - 5	0 หมายถึง ไม่ผ่าน

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 1 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน(0)
1. ใฝ่เรียนรู้ 1.1 ตั้งใจเพียร พยายามในการ เรียนและเข้าร่วม กิจกรรม	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจ ใส่และมีความ เพียร พยายามใน การเรียนรู้ มีส่วน ร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ ต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอก โรงเรียนเป็น ประจำ	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจ ใส่และมีความ เพียร พยายามใน การเรียนรู้ มีส่วน ร่วมในการ เรียนรู้และเข้า ร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ต่างๆ บ่อยครั้ง	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจใ้ใจใน การเรียน มีส่วน ร่วมในการ เรียนรู้และเข้า ร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ต่างๆเป็น บางครั้ง	ไม่ตั้งใจเรียน
1.2. แสวงหา ความรู้จากแหล่ง เรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่อ อย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ ความรู้ สามารถ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	ศึกษาค้นคว้า ความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและ ภายนอก โรงเรียน เลือกใช้สื่อได้อย่าง เหมาะสม มีการ บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นองค์ ความรู้ และ	ศึกษาค้นคว้า ความรู้จาก หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และ สารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและ ภายนอก โรงเรียน เลือกใช้สื่อได้ อย่างเหมาะสม มีการบันทึก ความรู้ วิเคราะห์	ศึกษาค้นคว้า ความรู้จาก หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และ สารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและ ภายนอก โรงเรียน เลือกใช้ สื่อได้อย่าง เหมาะสม มีการบันทึก ความรู้	ไม่ศึกษาค้นคว้าหา ความรู้

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน(0)
	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	ข้อมูล สรุปเป็นองค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นได้		
2. มุ่งมั่นในการทำงาน 2.1 ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นด้วยตนเอง	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น	รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น	ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงาน
2.2 ทำงานด้วยความขยันอดทน และพยายามให้งานสำเร็จตามเป้าหมายภายในเวลาที่กำหนดไม่ย่อท้อต่อปัญหาแก้ปัญหาอุปสรรคในการทำงาน และชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความขยันอดทน และพยายามให้งานสำเร็จตามเป้าหมายภายในเวลาที่กำหนดไม่ย่อท้อต่อปัญหาแก้ปัญหาอุปสรรคในการทำงาน และชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความขยันอดทน และพยายามให้งานสำเร็จตามเป้าหมายไม่ย่อท้อต่อปัญหาในการทำงาน และชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความขยันอดทน และพยายามให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย และชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	ไม่ขยัน อดทนในการทำงาน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน(0)
3. มีวินัย	ปฏิบัติตาม	ปฏิบัติตาม	ปฏิบัติตาม	ไม่ปฏิบัติตาม
3.1 ปฏิบัติตาม	ข้อตกลง กฎเกณฑ์	ข้อตกลง	ข้อตกลง	ข้อตกลง
ข้อตกลง	ระเบียบ ข้อบังคับ	กฎเกณฑ์	กฎเกณฑ์	กฎเกณฑ์
กฎเกณฑ์	ของครอบครัวและ	ระเบียบ	ระเบียบ	ระเบียบ
ระเบียบ	โรงเรียน และ	ข้อบังคับของ	ข้อบังคับของ	ข้อบังคับของ
ข้อบังคับของ	สังคม ไม่ละเมิด	ครอบครัวและ	ครอบครัวและ	ครอบครัวและ
ครอบครัวและ	สิทธิของผู้อื่น ตรง	โรงเรียน และ	โรงเรียน ตรงต่อ	โรงเรียน
โรงเรียน และ	ต่อเวลาในการ	สังคม ตรงต่อ	เวลาในการ	
สังคม	ปฏิบัติกิจกรรม	เวลาในการ	ปฏิบัติกิจกรรม	
	ต่างๆ ในชีวิต	ปฏิบัติกิจกรรม	ต่างๆ ใน	
	ประจำวัน และ	ต่างๆ ใน	ชีวิตประจำวัน	
	รับผิดชอบในการ	ชีวิตประจำวัน		
	ทำงาน	และรับผิดชอบ		
		ในการทำงาน		

แบบสังเกตการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	รายการประเมิน							
		ขั้นกำหนดหัวข้อประเด็น	ขั้นรวบรวมข้อมูล	ขั้นวิเคราะห์ประเมินคุณค่า	ขั้นตีความ/สังเคราะห์	ขั้นนำเสนอผลงาน	รวม	ระดับ	ผ่าน/ไม่ผ่าน
		4	4	4	4	4	20	4	
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

เกณฑ์การประเมิน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การตัดสิน
คะแนนรวม 16 – 20	ระดับคุณภาพ = 4	พฤติกรรมอยู่ในระดับ ดีมาก
คะแนนรวม 11 – 15	ระดับคุณภาพ = 3	พฤติกรรมอยู่ในระดับ ดี
คะแนนรวม 6 – 10	ระดับคุณภาพ = 2	พฤติกรรมอยู่ในระดับ พอใช้
คะแนนรวม 1 – 5	ระดับคุณภาพ = 1	พฤติกรรมอยู่ในระดับ ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

เกณฑ์การประเมิน การเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
1. ขั้นกำหนดหัวข้อประเด็น				
1.1 ระบุหรือกำหนดประเด็นปัญหาข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือได้ชัดเจน	ปฏิบัติ ได้ครบ ทุกข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
1.2 จำแนกแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาที่มีความซับซ้อนออกเป็นส่วนย่อยที่สามารถเข้าใจ				
1.3 จัดองค์ประกอบของประเด็นปัญหาให้เป็นลำดับขั้นตอน				
1.4 กำหนดสมมติฐานต่าง ๆ โดยอาศัยข้อมูลและข้อตกลงเบื้องต้น				
1.5 ตั้งสมมติฐานโดยการกำหนดสมมติฐานจากความสัมพันธ์เชิงเหตุผล				
2. ขั้นรวบรวมข้อมูล				
2.1 เลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาข้อโต้แย้ง	ปฏิบัติ ได้ครบ ทุกข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
2.2 จัดระบบข้อมูลโดยการแสวงหาที่มาของแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง				
2.3 พิจารณาและตัดสินความขัดแย้งของข้อความและเสนอข้อมูล				
2.4 รวบรวมข้อมูลของปัญหาในประเด็นที่ขัดแย้งกัน				
2.5 จำแนกความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ชัดเจนกับข้อมูลที่คลุมเครือ				
3. ขั้นวิเคราะห์ ประเมินคุณค่า				
3.1 เลือกตัวอย่างของข้อมูลที่มีความเพียงพอและเชื่อถือได้ตลอดจนการจัดข้อมูลเป็นระบบระเบียบ				

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
3.2 การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล	ปฏิบัติ ได้ครบ ทุกข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
3.3 จำแนกแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้กับ แหล่งข้อมูล ที่เชื่อถือไม่ได้				
3.4 พิจารณาตัดสินความสมเหตุสมผลของ กระบวนการที่นำไปสู่ข้อสรุป				
3.5 วิจัยความน่าเชื่อถือและข้อเท็จจริงของ แหล่งข้อมูล				
4. ชั้นดีความสังเคราะห์	ปฏิบัติได้ ครบทุก ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
4.1 สรุปจากข้อมูลที่ให้ไว้อย่างถูกต้องสม เหตุผล				
4.2 คิดอย่างมีเหตุผลจากข้อสรุปที่มีอยู่แล้ว และสรุปเป็นประเด็นหรือกฎเกณฑ์ได้				
4.3 จำแนกข้อสรุปที่สัมพันธ์กับสถานการณ์ และข้อสรุปที่เป็นคุณลักษณะหรือคุณสมบัติ ทั่วไปของสถานการณ์				
4.4 สรุปปัญหาข้อโต้แย้งจากข้อมูลโดยใช้เหตุผล				
4.5 อธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของ ปัญหาหรือข้อโต้แย้งและสรุปเป็นเกณฑ์ได้				
5. ชี้นำเสนอผลงาน	ปฏิบัติได้ ครบทุก ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
5.1 นำเสนอผลงานการค้นคว้าได้อย่างชัดเจน				
5.2 วิเคราะห์ผลการค้นคว้าได้ตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้				
5.3 อธิบายผลการค้นคว้าประกอบสื่อการเรียนรู้				
5.4 เสนอผลการค้นคว้าได้ตามลำดับขั้นตอน				
5.5 ผลงานสำเร็จและถูกต้องตามระยะเวลาที่ กำหนดไว้				

แบบวัดการคิดวิจารณ์ญาณ

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	รายการประเมิน								
		1. การระบุประเด็นปัญหา	2. การรวบรวมข้อมูล	3. การวิเคราะห์ข้อมูล	4. การพิจารณาทางเลือก	5. การลงความเห็น/ตัดสินใจ	รวม	ระดับ	ผ่าน / ไม่ผ่าน	
		4	4	4	4	4	20			
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11 - 15	3 หมายถึง ดี
6 - 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

เกณฑ์การประเมินการคิดวิจารณ์ญาณ

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
1. การระบุประเด็นปัญหา	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ ทุกข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ 3 ข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ 2 ข้อ	คำตอบไม่ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ
1.1 กำหนดหรือ ระบุ ประเด็น สาระสำคัญ				
1.2 ทำความเข้าใจความหมายของ สาระสำคัญได้				
1.3 การนิยามความหมายของ สาระสำคัญได้				
1.4 วิเคราะห์ประเด็นที่สำคัญได้				
1.5 สรุปสาระสำคัญได้				
2. การรวบรวมข้อมูล	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ ทุกข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ 3 ข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ 2 ข้อ	คำตอบไม่ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ
2.1 เลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ประเด็นปัญหาข้อโต้แย้ง				
2.2 การแสวงหาที่มาของ แหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง และชัดเจน				
2.3 การแยกแยะข้อมูลด้วยการจัด หมวดหมู่ข้อมูล				
2.4 แสวงหาความรู้ที่ทันสมัย				
2.5 ระบุรายละเอียดของข้อมูลได้				
3. การวิเคราะห์ข้อมูล	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ ทุกข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ 3 ข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ 2 ข้อ	คำตอบไม่ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ญาณ
3.1 วินิจฉัยความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูล				
3.2 พิจารณาความเพียงพอของ ข้อมูล				
3.3 จำแนกความแตกต่างระหว่าง ข้อมูลที่ชัดเจนกับข้อมูลที่คลุมเครือ				

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
3.4 จำแนกข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น				
3.5 พิจารณาและตัดสินความขัดแย้งของข้อมูล				
4. การพิจารณาทางเลือก				
4.1 จัดระบบของข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผล	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบไม่ สะท้อนให้
4.2 การพิจารณาทางเลือกหลายๆทางในการแก้ปัญหา	เห็นการคิด วิจารณ์	เห็นการคิด วิจารณ์	เห็นการคิด วิจารณ์	เห็นการคิด วิจารณ์
4.3 ประเมินข้อมูลได้เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ	ทุกข้อ	3 ข้อ	2 ข้อ	
5. การลงความเห็นตัดสินใจ				
5.1 ตัดสินใจสรุปปัญหาหรือข้อโต้แย้งเมื่อมี เหตุผลเพียงพอ	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบ สะท้อนให้	คำตอบไม่ สะท้อนให้
5.2 สรุปประเด็นจากข้อมูลเมื่อมีเหตุผลเพียงพอ	เห็นการคิด วิจารณ์	เห็นการคิด วิจารณ์	เห็นการคิด วิจารณ์	เห็นการคิด วิจารณ์
5.3 อธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัญหาหรือข้อโต้แย้งและสรุปเป็นเกณฑ์	ทุกข้อ	3 ข้อ	2 ข้อ	
5.4 พิจารณาเพิ่มเติมข้อมูลหรือเหตุผลใหม่ ถ้าสมมติเดิมไม่มีเหตุผล				
5.5 พิจารณาและตัดสินใจการนำข้อสรุปและหลักการไปประยุกต์ใช้				

แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน	จำนวน 10 ชั่วโมง
แผนการเรียนรู้ที่ 5	เรื่อง ภูมิปัญญา เวียงท่ากาน	จำนวน 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญ ของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆอย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด

ส 4.1 ม. 1/3 นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

นำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ศึกษาเรื่องราวของประวัติศาสตร์ไทยที่มีอยู่ในท้องถิ่นตนเองในสมัยใดก็ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายภูมิปัญญาของเวียงท่ากานที่มีต่อการพัฒนาการของชุมชนได้
2. วิเคราะห์ภูมิปัญญาของเวียงท่ากานที่มีต่อการพัฒนาการของชุมชนได้
3. ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของเวียงท่ากานได้

สาระสำคัญ

ผลการศึกษาโบราณสถานเวียงท่ากาน พบว่ามีลักษณะ ที่แสดงถึงความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับเวียงศรีบุญไชยและล้านนา ทั้งวิถีชุมชนความเป็นอยู่ ความเชื่อ สถาปัตยกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของทั้งสองอารยธรรมที่มีต่อเวียงท่ากาน มาจนถึงปัจจุบัน

สาระการเรียนรู้

ความรู้ความสามารถ

อิทธิพลของโบราณสถานเวียงท่ากานที่มีต่อชุมชนเวียงท่ากาน

ทักษะกระบวนการ

การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ศึกษาเรื่องราว เรื่อง อิทธิพลของโบราณสถานเวียงท่ากาน ที่มีต่อชุมชนในปัจจุบันได้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน
3. มีวินัย

ภาระงาน/ชิ้นงาน

ใบงานที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญา เวียงท่ากาน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.1 ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับวิถีชุมชนของเวียงท่ากานในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไรบ้าง ใครรู้จักคำขวัญประจำชุมชนเวียงท่ากานกล่าวว่อย่างไรบ้าง

1.2 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และเรื่องที่จะเรียน

2. ชี้นกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโบราณสถานเวียงท่ากาน โดยครูใช้คำถามกระตุ้นความคิดดังนี้

1. ในฐานะที่นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนักเรียนมีความรู้สึกต่อ โบราณสถานเวียงท่ากานอย่างไรบ้าง

2. เพราะเหตุใดนักเรียนจึงมีความรู้สึกเช่นนั้น

ขั้นที่ 1 ชี้นกำหนดหัวข้อประเด็น

นักเรียนรวมกลุ่มๆ ละ 5 คน เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ โบราณสถานเวียงท่ากานในปัจจุบัน เพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะศึกษา โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตั้งประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษาเพราะอะไรถึงตั้งประเด็นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแต่ละกลุ่มตั้งไว้ ดังนี้

1. ภูมิปัญญา เวียงท่ากานที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของวิถีชุมชนในปัจจุบันอย่างไร

2. ชุมชนมีบทบาทอย่างไร เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานเวียงท่ากานอย่างไรในปัจจุบัน

แจกใบงานที่ 1 ให้แต่ละกลุ่มค้นคว้าตามประเด็นปัญหาที่เลือกในใบงาน
จะมีประเด็นคำถามและกิจกรรมให้ปฏิบัติ โดยนักเรียนแบ่งงานกันทำ

ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมข้อมูล

1. ครูซักถามนักเรียนในการค้นคว้าหาข้อมูลที่เราต้องการตอบประเด็น
คำถามนั้นจำเป็นต้องสืบเสาะหาข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ได้นั้นนักเรียนจะมีวิธีการอย่างไรเพื่อที่จะได้
ข้อมูลที่ต้องการและเป็นความจริง ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่าการค้นคว้าหาข้อมูลมีหลายวิธี
จากหลายๆแหล่ง เช่น ห้องสมุด โรงเรียนวารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุ ชุมชน ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต
สอบถามผู้รู้ในสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนที่มีส่วนในการอนุรักษ์ ท้องถิ่นแหล่งข้อมูลภายนอกโรงเรียน
เช่น แหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์โบราณสถานเวียงท่ากาน

2. ครูแนะนำเอกสาร หนังสือที่นักเรียนในการค้นคว้า เช่น ใบความรู้เรื่อง
ผลการศึกษาโบราณสถานเวียงท่ากานเกี่ยวกับภูมิปัญญา เวียงท่ากาน

3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล ตามประเด็น
ที่เลือก ครูสอบถามข้อมูลที่นักเรียนร่วมกันสรุปนั้น ว่ามีข้อมูลใดที่น่าเชื่อถือมากกว่ากันระหว่าง
ข้อมูลที่ผู้เรียนร่วมสมัยหรือมีประสบการณ์ตรงกับข้อมูลที่ผู้เรียนเรียบเรียงหรือเขียนขึ้นภายหลัง
แล้วร่วมกันสรุปว่าข้อมูลใดน่าเชื่อถือบ้าง ให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ ประเมินคุณค่า

นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ค้นคว้าหาข้อมูลแล้ว ครูนำนักเรียนอภิปรายถึงเกณฑ์
ในการวัดความน่าเชื่อถือของข้อมูลมีอะไรบ้าง

1. ดูจากแหล่งที่มาของข้อมูลว่ามาจากแหล่งใด น่าเชื่อถือหรือไม่
2. ข้อมูลบางชนิดอาจมีข้อเท็จจริง และการตีความหมายของผู้เรียนผสม
กันดังนั้นต้องพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบ ว่ามีความน่าเชื่อถือได้โดยพิจารณาข้อมูลจากหลาย ๆ
ข้อมูล จากหลาย ๆ แหล่ง สรุปตรงกันหรือขัดแย้งกันอย่างไรข้อมูลบางชนิดที่มีการค้นพบ ขึ้นมา
ใหม่ น่าจะเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือกว่า เพราะแสดงว่า ได้มีการแก้ไขข้อมูลเป็นปัจจุบันและทันสมัย
มากยิ่งขึ้น

3. ครูและนักเรียนได้เสนอข้อคิดเห็น เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา
มีความน่าเชื่อถือเพียงใด โดยครูตั้งประเด็นคำถามดังนี้

3.1 ข้อมูลที่นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้ามาจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ
แหล่งหรือไม่

3.2 ข้อมูลที่ร่วมกันสรุปนั้น ได้ตรงกันหรือมีความขัดแย้งกันหรือไม่
อย่างไร

3.3 นักเรียนจะทราบได้อย่างไรว่าข้อมูลนั้นมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

3.4 สมาชิกในกลุ่มได้มีการปรึกษาความคิดเห็นสรุปถึงข้อมูลที่ค้นคว้าได้หรือไม่

ขั้นที่ 4 ขั้นตีความ/สังเคราะห์

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตรวจสอบ วิเคราะห์ประเมินคุณค่าของหลักฐานว่าข้อมูลที่ได้อ่านสนับสนุนประเด็นที่ตั้งไว้หรือไม่ ข้อมูลหลักฐานมีความขัดแย้งกันไม่สอดคล้องให้นักเรียนตัดสินใจว่าจะเลือกสิ่งใด ด้วยเหตุผลอะไร

ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน

เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มได้สรุปข้อมูลแล้วให้สรุปเป็นความรู้ ทำเป็นรายงานแล้วให้ส่งตัวแทนแต่ละกลุ่ม ออกมารายงานหน้าชั้น

3. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบททวน เรื่อง ผลการศึกษาโบราณสถานเวียงท่ากาน โดยการสนทนาซักถาม นักเรียนสรุปลงในสมุด

4. ขั้นวัดผล

ครูสอบถามนักเรียนเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับภูมิปัญญาเวียงท่ากาน หลังจากนั้นทำแบบฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ครั้งที่ 5 เป็นการบ้านส่งในชั่วโมงต่อไป

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือประวัติการตั้งถิ่นฐานของเวียงท่ากาน
2. หนังสือ นครประวัติศาสตร์เวียงท่ากาน
3. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญาและผลการศึกษาเวียงท่ากาน
4. วารสารเรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน
5. ข้อมูลเรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากานทางอินเทอร์เน็ต
6. แบบวัดการคิดวิจารณญาณ ครั้งที่ 5

แหล่งเรียนรู้

1. สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้นำการอนุรักษ์โบราณสถานเวียงท่ากาน
2. ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

การวัดผลประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
1. ตรวจสอบภาระชิ้นงาน	1. ใบงานที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญา	1. ระดับคุณภาพ 2
2. สังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้	เวียงท่ากาน 2. แบบการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้	ผ่านเกณฑ์ 2. ระดับคุณภาพ 2
3. สังเกตกระบวนการ การเรียนรู้โดยวิธีการทาง ประวัติศาสตร์	3. แบบสังเกตกระบวนการการเรียนรู้ โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	ผ่านเกณฑ์ 3. ระดับคุณภาพ 2
4. ประเมินการคิด วิจารณ์	4. แบบประเมินการคิดวิจารณ์	ผ่านเกณฑ์ 4. ระดับคุณภาพ 2
5. ประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	5. แบบประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	ผ่านเกณฑ์ 5. ระดับคุณภาพ 1

ใบงาน ที่ 1

เรื่อง ภูมิปัญญา เวียงท่ากาน

คำชี้แจง นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. ค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้แล้วตอบประเด็นคำถามตามประเด็นดังนี้
 ประเด็นที่ 1 ภูมิปัญญา เวียงท่ากานที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของวิถีชุมชน
 ในปัจจุบันอย่างไร
 ประเด็นที่ 2 ชุมชนมีบทบาทอย่างไรเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานเวียงท่ากาน
 ในปัจจุบัน
2. ให้ทำรายงานจากการค้นคว้า เรื่อง ภูมิปัญญา เวียงท่ากาน
3. เขียนแผนผังความคิด เรื่อง ภูมิปัญญา เวียงท่ากาน และการอนุรักษ์โบราณสถาน
 เวียงท่ากานประกอบการรายงาน

แบบวัดการคิดวิจารณ์ญาณ ครั้งที่ 5

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความดังต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

เรื่องการพิจารณาถึงยุคสมัย รูปแบบการก่อสร้างวัดนั้น ๆ ผู้ที่คิดทำการศึกษาไม่ควรใช้เฉพาะเพียงรูปแบบศิลปะ สถาปัตยกรรมภายนอก ที่อยู่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบันเท่านั้น เพราะมันอาจจะเป็นหลักฐาน ของการซ่อมแซมหรือสร้างในครั้งหลัง แต่ควรได้คำนึงถึงบันทึกเหตุการณ์ ในประวัติศาสตร์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักฐานร่องรอยของการสร้างทับซ้อนกันในระยะแรก ๆ ที่ปักช่อนตัวฝังอยู่ในสิ่งก่อสร้างนั้น ๆ เพราะเหตุที่สิ่งก่อสร้างต่างๆ นั้นย่อมทรุดโทรม เสียหาย อันเกิดจากความเสื่อมสลายของวัสดุ ก่อสร้าง ตกแต่งประดับในตัวมันเอง หรือกรณีที่เกิดจากภัยธรรมชาติ ซึ่งมีการซ่อมเสริมให้ใช้งานได้ดีกันอยู่เป็นประจำอยู่แล้ว ประกอบกับหลักฐานด้าน เอกสารที่กล่าวถึงด้วย เช่นเดียวกับในกรณีของเวียงท่ากาน ที่สิ่งก่อสร้างที่เป็นตัววัดร้างต่าง ๆ พบหลักฐานการซ่อมสร้างกันทับซ้อนทุกแห่ง เฉพาะอย่างยิ่งควรได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับ หลักฐาน โบราณวัตถุ โบราณสถาน ที่พบจากการขุดแต่ง เพื่อจะโยงไปได้ถึงช่วงระยะเวลาการ ก่อสร้าง อีกทั้ง โบราณสถาน หรือนิเวศวัตถุ (Ecofact) บางประเภท ที่สามารถนำไปตรวจพิสูจน์ อายุสมัยด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงการวิเคราะห์ชั้นดินการทับถมทาง โบราณคดี อันสามารถบอกได้ถึงประวัติพัฒนาการ การอยู่อาศัยของชุมชนในพื้นที่ได้อย่างชัดเจน

ที่มา : เอกสารแผ่นพับ เวียงท่ากาน เมืองโบราณสมัยศรีสุโขทัย – ล้านนา สำนักศิลปากรที่ 8 เชียงใหม่

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างรอบคอบมีวิจารณญาณในการคิดและ
ตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. จากข้อมูลที่ปรากฏอะไรเป็นประเด็นปัญหาสำคัญ

.....

.....

.....

2. มีเหตุผลอะไรสนับสนุนความน่าเชื่อถือของข้อมูล

.....

.....

.....

3. จากการจัดระบบข้อมูลนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

.....

.....

.....

4. จากการสรุปข้อมูลนักเรียนคิดว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

5. นักเรียนสรุปประเด็นโดยประเมินจากข้อมูลได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

แนวคำตอบ
แบบวัดการคิดวิจารณ์ญาณ ครั้งที่ 5

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาข้อมูลที่ได้รับอย่างรอบคอบมีวิจารณ์ญาณในการคิด และตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. จากข้อมูลที่ปรากฏอะไรเป็นประเด็นปัญหาสำคัญ
การกำหนดยุคสมัยของ โบราณสถาน
2. มีเหตุผลอะไรสนับสนุนความน่าเชื่อถือของข้อมูล
หลักฐานทาง โบราณสถานและ โบราณวัตถุมีการขุดค้นและพิสูจน์จากลักษณะของวัตถุ และวิธีการทางประวัติศาสตร์
3. จากการจัดระบบข้อมูลนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร
การกำหนดยุคสมัยของ โบราณสถานอาศัยหลักฐานจากหลายๆแหล่ง
4. จากการสรุปข้อมูลนักเรียนคิดว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด
น่าเชื่อถือ เพราะมีหลักฐานปรากฏชัดเจน
5. นักเรียนสรุปประเด็น โดยประเมินจากข้อมูลได้อย่างไรบ้าง
การสืบค้นข้อมูลต้องศึกษาจากหลักฐานหลายๆ แหล่งและพิสูจน์จากวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จึงจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง

ใบความรู้ ที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญา เวียงท่ากาน

นอกจากหลักฐานทางด้านเอกสาร ที่แสดงถึงความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดของเวียงท่ากานกับหริภุญไชยและล้านนาแล้วยังสามารถศึกษาถึงลักษณะเด่นของหริภุญไชยได้ก็คือ

1. ลักษณะของเมืองโบราณ การตั้งเมืองในสมัยหริภุญไชยมีข้อสังเกตได้ก็คือ ตัวเมืองมักจะตั้งอยู่ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ บนเนินดินสูงระหว่างระดับ 290–300 เมตร จากระดับน้ำทะเล ส่วนมากจะอยู่ใกล้กับลำน้ำปิง อันสามารถเดินทางไปยังเมืองลำพูนได้สะดวก ตัวเมืองมักจะมีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยม สร้างกำแพงเมือง 2 ชั้น และคูเมือง 1 ชั้น อยู่ตรงกลางระหว่างเมือง เมืองโบราณสมัยหริภุญไชย ในบริเวณรอบ ๆ ลำพูนมี 4 เมือง คือ เมืองลำพูน จังหวัดลำพูน , เวียงมโน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ และเวียงท่ากาน เมืองเหล่านี้ตั้งอยู่ห่างกันประมาณ 7–8 กิโลเมตร แต่ละเมืองพบหลักฐานทางโบราณคดีคล้ายกัน เมืองเหล่านี้ปัจจุบันถูกทำลายลงไปมาก คูน้ำ คันดินแทบจะไม่เหลือสภาพเดิมให้ศึกษาได้ แต่ที่เวียงท่ากานยังคงพอเหลือหลักฐานให้ศึกษาศิลปะหริภุญไชยได้เป็นอย่างดี เป็นที่น่าสังเกตว่าในหมู่บ้านรอบ ๆ เวียงท่ากานพบซากโบราณวัตถุสถานทั้งแบบหริภุญไชยและล้านนา เช่น บ้านใหม่ บ้านม่วง บ้านด้นกอก บ้านสันกอเก็ด และบ้านสันกาวาพ เป็นต้น ลักษณะการกระจายของศิลปะ วัฒนธรรมจากเวียงท่ากานไปยังหมู่บ้านเหล่านี้ น่าจะอยู่ในรูปของชุมชนขนาดเล็กที่ขึ้นตรงต่อเวียงท่ากาน และเวียงท่ากานก็ขึ้นตรงต่อลำพูนอีกทีหนึ่ง แต่ละหมู่บ้านตั้งอยู่บนที่ราบหรือบนเนินเตี้ย ๆ ล้อมรอบด้วยที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนาเพื่อที่จะส่งไปยังเวียงท่ากานหรือลำพูน

2. ศาสนา ในลำพูนนับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาทตามแบบเมืองทวารวดีในภาคกลาง สังเกตได้จากพระพุทธรูปและพระพิมพ์ดินเผา ใกล้เคียงกับที่พบในเมืองโบราณสมัยทวารวดีที่พบในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อมาประมาณพุทธศตวรรษที่ 17–18 อิทธิพลของขอมสมัยนครวัดและบายน ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อหริภุญไชย คือ ศาสนาพุทธนิกายมหายาน เข้ามาเผยแผ่ยังหริภุญไชย

3. สถาปัตยกรรม เอกลักษณะของสถาปัตยกรรมแบบหริภุญไชยที่เหลือหลักฐานจนทุกวันนี้ คือ สุวรรณจังโกฏิ เจดีย์และรัตนฆรเจดีย์ วัดกู่กุด (วัดจามเทวี) ที่มีหลักฐานทางด้านเอกสารระบุว่า สร้างขึ้นสมัยพระเจ้าอาทิตยราช ประมาณพุทธศตวรรษที่ 17 ลักษณะเด่นของเจดีย์ในสมัยนี้คือ นิยมสร้างเจดีย์เหลี่ยมซ้อนกันเป็นชั้น แต่ละชั้นมีซุ้มสำหรับประดิษฐานพระพุทธรูปยื่นปางประทานอภัยขนาดลดหลั่นกันขึ้นไป พระพุทธรูปที่ประดิษฐานภายในซุ้มมีอิทธิพลของศิลปะทวารวดีประมาณพุทธศตวรรษที่ 16–17 ผสมผสานกับศิลปะพื้นเมืองจนกลายมาเป็นเอกลักษณ์ของ

ตนเอง จากการขุดแต่ง โบราณสถานวัดกลางเมืองกลุ่ม 2 องค์เจดีย์เหลือแต่ฐานสี่เหลี่ยมซ้อนกันเป็นชั้นส่วนบนพังหมดแล้ว รอบ ๆ ฐานเจดีย์ขุดพบพระพุทธรูปดินเผาคล้ายกับที่พบใน โบราณสถานแถบลำพูน และชิ้นส่วนพระพุทธรูปดินเผาในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหริภุญไชย สามารถกำหนดอายุได้ประมาณพุทธศตวรรษที่ 17 – 18 แสดงว่าเจดีย์วัดกลางเมืองน่าจะมีรูปทรงคล้ายกับเจดีย์เหลี่ยมวัดกู่กุดลำพูน ถ้าองค์เจดีย์ไม่พังลงมาก็คงจะเป็นเจดีย์ศิลปะแบบหริภุญไชยอย่างแท้จริง เช่นเดียวกันกับเจดีย์เหลี่ยมที่เวียงกุมกาม อำเภอสารภี ที่มีลักษณะแบบ หริภุญไชย ที่มีการบูรณะเรื่อยมาจนถูกซ่อมแซมอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยพ่อค้าไม้ชาวพม่ามาซ่อมใหม่ให้มีลวดลายแบบพม่าแต่รูปทรงเดิมยังคงเป็นแบบหริภุญไชยอยู่

ส่วนเจดีย์วัดกลางเมืองกลุ่มที่ 1 ยังคงแสดงลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบหริภุญไชยอยู่บ้าง ถึงแม้จะถูกบูรณะให้เป็นแบบล้านนาในช่วงพุทธศตวรรษที่ 21

เจดีย์วัดต้นกอก ถูกสร้างครอบทับหลายครั้ง ฐานใหญ่ช่างพม่ามาสร้างไว้ในช่วงที่พม่าเข้ามาครองเมืองเชียงใหม่ในสมัยพระเจ้าบุเรงนอง เจดีย์องค์นี้เป็นแบบล้านนา มีอิทธิพลของสุโขทัยที่เข้ามาในสมัยพระเจ้าติโลกราชข้างในมีเจดีย์อยู่อีกองค์หนึ่งซึ่งอาจเป็นเจดีย์แบบหริภุญไชย อันแสดงให้เห็นว่ามีการบูรณะพุทธสถานต่อมาเรื่อย ๆ ตามความนิยมสมัยนั้น ๆ

สำหรับโบราณสถานอื่น ๆ ในเวียงท่ากานส่วนมากเป็นแบบล้านนาประมาณพุทธศตวรรษที่ 21 ลงมาซึ่งเป็นช่วงที่ล้านนามีความสงบสุขและมีความเจริญรุ่งเรือง

4. โบราณวัตถุ ที่เป็นเอกลักษณ์ของหริภุญไชย คือ พระพิมพ์ดินเผาแบบที่เรียกว่าพระสามพระสิบสอง และพระแผง(พระห้าร้อย) คติการสร้างพระพิมพ์ดินเผาสืบต่อมาจากทวารวดี ที่นิยมสร้างขึ้นเป็นพุทธบูชา มีอายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 17-18 ที่เวียงท่ากาน ได้ขุดพบพระพิมพ์แบบนี้เป็นจำนวนมาก และยังพบพระปางประทานอภัยสวมมงกุฎทรงเทริดทำด้วยสำริด ลักษณะของพระแบบนี้เป็นคติมหายานที่นิยมในสมัยราชวงศ์ปาละของอินเดีย ประมาณพุทธศตวรรษที่ 14-17 ซึ่งได้แพร่หลายเข้ามายังพม่า ไทย ในประเทศไทยเคยพบพระพุทธรูปแบบนี้ที่ลพบุรี และเวียงมโน ที่เวียงท่ากานเคยพบจำนวน 4 องค์ ปัจจุบันหายไปแล้ว พระพุทธรูปแบบนี้กำหนดอายุไว้ประมาณพุทธศตวรรษที่ 17 – 18

5. ภาชนะดินเผาที่พบที่เวียงท่ากาน

ภาชนะดินเผาที่พบที่เวียงท่ากาน สามารถจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ตามแหล่งผลิตดังนี้

- 5.1 ภาชนะดินเผาที่ผลิตจากแหล่งเตาในประเทศ
- 5.2 ภาชนะดินเผาที่ผลิตจากแหล่งเตาต่างประเทศ

ภาชนะดินเผาที่ผลิตจากแหล่งเตาในประเทศ

1. ภาชนะดินเผานิดไม่เคลือบ

1.1 เนื้อดินธรรมดา (Earthen Ware) เป็นภาชนะดินเผาประเภท ครก ถ้วยบดชา กระปุก ไห คนที คนโท อ่าง เป็นต้น เผาด้วยอุณหภูมิต่ำประมาณ 850–1,200 องศาเซลเซียส ส่วนใหญ่ผลิตจากเตาพื้นเมือง

1.2 เนื้อแกร่ง (Stone Ware) เป็นภาชนะดินเผาประเภท แจกันหรือน้ำตั้น ครก หม้อไห เผาด้วยอุณหภูมิ 1,200–1,300 องศาเซลเซียส ผลิตจากเตาสันกำแพง (อายุราวพุทธศตวรรษที่ 19–20), แหล่งเตาเวียงกาหลง (อายุราวพุทธศตวรรษที่ 19–22), แหล่งเตาเมืองลำปาง (อายุราวพุทธศตวรรษที่ 20–22), เตาพื้นเมืองและจากแหล่งเตาบ้านบางปูนจังหวัดสุพรรณบุรี

2. ภาชนะดินเผานิดเคลือบ พบภาชนะจากแหล่งผลิตหลายแห่ง ดังนี้

แหล่งเตาสันกำแพง (พุทธศตวรรษที่ 19–20)

แหล่งเตาสันทราย (พุทธศตวรรษที่ 21–22)

แหล่งเตาเวียงกาหลง (พุทธศตวรรษที่ 19 – 22)

แหล่งเตาเมืองลำปาง (พุทธศตวรรษที่ 20 – 22)

แหล่งเตापาน (พุทธศตวรรษที่ 20 – 22)

แหล่งเตาศรีสังขาลัย (พุทธศตวรรษที่ 21 – 22)

แหล่งเตาวังเหนือ (พุทธศตวรรษที่ 21 – 22)

จากการขุดแต่งพบภาชนะรูปทรงต่าง ๆ มีทั้ง จาน ชาม ประปุก ไห อ่าง คนที เชียงเทียน เป็นต้น ลักษณะการเคลือบมีเคลือบน้ำตาล เคลือบเขียวเคลาดอน เคลือบใส เขียนสีดำได้ เคลือบภาชนะดินเผาที่ผลิตจากแหล่งเตาต่างประเทศ มีดังนี้

1. เครื่องถ้วยจีน ได้แก่

สมัยราชวงศ์ซ่งภาคใต้ (พ.ศ. 1670 – 1822)

สมัยราชวงศ์หยวน (พ.ศ. 1823 – 1911)

สมัยราชวงศ์หมิง (พ.ศ. 1911 – 2187)

สมัยราชวงศ์ชิง (พ.ศ. 2187 – 2454)

พบภาชนะประเภทถ้วย ชาม จาน หม้อน้ำและเศษภาชนะส่วนหนึ่ง ที่สำคัญได้แก่ หม้อน้ำ สมัยราชวงศ์หยวน และกลุ่มชามลายคราม 11 ใบ และชามเขียนหลายสี 1 ใบ ผลิตในสมัยราชวงศ์หมิง

2. เครื่องถ้วยเวียดนาม พบเศษภาชนะประเภทจาน ชาม มีอายุในราวพุทธศตวรรษที่ 21 หรือร่วมสมัยกับราชวงศ์หมิง โบราณสถานกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดคือ กลุ่มวัดกลางเวียง พบหลักฐาน ศิลปะหรือรูปเคารพมากที่สุดและเป็นวัดที่สำคัญที่สุดด้วย ส่วนวัดอื่น ๆ เช่น วัดคูโบสถ วัดพระเจ้าคำ

วัดหัวข่วง วัดต้นโพธิ์ และวัดต้นกอก มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบล้านนา และถึงแม้ว่าหลักฐานทางด้าน โบราณวัตถุที่พบจะมีของสมัยทวารวดีด้วย แต่ก็พบปริมาณน้อยอาจเป็นไปได้ว่าโบราณสถานเหล่านั้นสร้างมาตั้งแต่สมัยทวารวดีแล้ว แต่ได้พังทลายไปจนไม่เหลือหลักฐานทางสถาปัตยกรรมอยู่เลย และได้ซ่อมแซมใช้เป็น พุทธสถานในช่วงสมัยล้านนา เพราะฉะนั้นเวียงท่ากานน่าจะมีระยะเวลาการอยู่อาศัยมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 17-24 หรือประมาณ 700 ปี

ชุมชนบ้านท่ากานกับการอนุรักษ์

ประชากรบ้านท่ากานส่วนใหญ่เชื้อสายไทลื้อ ที่เรียกตัวเองว่า “ชาวยอง” เนื่องจากอพยพมาจากเมืองยองในสหภาพพม่าเข้ามาอาศัยในบริเวณเวียงท่ากานเป็นระยะเวลากว่า 200 ปี เป็นชุมชนที่รักท้องถิ่น รักชาววัฒนธรรมประเพณีอย่างเคร่งครัดเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งที่อยู่อาศัยและของดีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมซึ่งมีอยู่ในพื้นที่ จึงรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง ในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ในการอนุรักษ์และพัฒนา มรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้ เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมจนได้รับ โล่จากสมเด็จพระรัตนราชสุทาสยามบรมราชกุมารี ในฐานะผู้สนับสนุน การอนุรักษ์ดีเด่นประจำปี พ.ศ. 2531 เนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทย

เวียงท่ากานปัจจุบันมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ชัดเจน ประกอบด้วย การอนุรักษ์ของชุมชนคนบ้านท่ากาน ต้นกอก ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานศิลปากร ได้บูรณะตกแต่ง อนุรักษ์ รักษาเพื่อเป็นสมบัติของแผ่นดินที่จะให้ลูกหลาน เยาวชน ประชาชนทั่วไป ได้ศึกษาอารยธรรมของเวียงท่ากานสืบต่อไป

เวียงท่ากานตั้งอยู่ที่บ้านท่ากาน หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ระยะทางจากเชียงใหม่ถึงโบราณสถานเวียงท่ากาน ประมาณ 31 กิโลเมตร ถึงศูนย์เวียงท่ากาน เป็นแหล่งศึกษาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังคำขวัญของเวียงท่ากานกล่าวไว้ว่า

คำขวัญเวียงท่ากาน

พระเพทแก้วเวียงแสนศักดิ์สิทธิ์

แดนเนรมิตวัดอุโบราณอันล้ำค่า

แหล่งเกษตรเชิงอนุรักษ์ล้วนดั่งริงตรา

งามล้ำค่าคู่เคียงเวียงท่ากาน

แบบประเมินรายงาน เรื่อง ภูมิปัญญาเวียงท่ากาน

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
		4	3	2	1
1	ภูมิปัญญา เวียงท่ากาน				
2	ลักษณะแหล่งสืบค้น/ หลักฐาน				
3	หลักฐานชั้นต้น/หลักฐานชั้นรอง				
4	ความน่าเชื่อถือ				
5	คุณค่าที่มีต่อชุมชน/ท้องถิ่น				
รวม					

เกณฑ์การให้คะแนน

การศึกษาและสืบค้นสมบูรณ์ชัดเจน	ได้	4	คะแนน
การศึกษาและสืบค้นยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ได้	3	คะแนน
การศึกษาและสืบค้นยังมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ได้	2	คะแนน
การศึกษาและสืบค้นมีข้อบกพร่องมาก	ได้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11- 15	3 หมายถึง ดี
6- 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การตัดสิน ได้ระดับคุณภาพ ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินผังความคิด

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน			
	4	3	2	1
1. การลงข้อมูล				
2. การใช้ภาษา				
3. การเลือกใช้ผังความคิด				
4. ความเชื่อมโยง				
5. นำเสนอผลงาน				
รวม				

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11- 15	3 หมายถึง ดี
6- 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์การประเมินผังความคิด

ประเด็น ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี (3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง (1)
1. การลงข้อมูล	ข้อมูลครบถ้วน ตามประเด็นที่ กำหนดและ ถูกต้อง	ข้อมูลครบถ้วน ตามประเด็นที่ กำหนดและถูกต้อง เป็นส่วนใหญ่	ข้อมูลไม่ครบ ตามประเด็น ที่กำหนดแต่ ถูกต้อง	ข้อมูลไม่ครบ และไม่ตรงตาม ประเด็นที่ กำหนด
2. การใช้ภาษา	ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจนไม่ผิด ไวยากรณ์ ทั้งหมด	ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจนและผิด ไวยากรณ์ ไม่เกิน 2 แห่ง	ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจนและผิด ไวยากรณ์ ไม่เกิน 4 แห่ง	ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจนและผิด ไวยากรณ์ เกิน 4 แห่ง
3. การเลือก ใช้ผังความคิด	รูปแบบเหมาะสม สอดคล้องกับ เนื้อหาสาระ น่าสนใจ	รูปแบบ เหมาะสม สอดคล้องกับ เนื้อหาสาระ	รูปแบบเหมาะสม สอดคล้องกับ เนื้อหาสาระเป็น ส่วนใหญ่	รูปแบบไม่ เหมาะสมและ ไม่สอดคล้อง กับเนื้อหาสาระ
4. ความ เชื่อมโยง	มีการใช้ สัญลักษณ์ (เส้น รูปภาพ เครื่องหมาย ลูกศร) ที่ช่วยให้ เห็นถึงความ เชื่อมโยงของ เนื้อหา ข้อความ ได้ชัดเจน ดูแล้ว เข้าใจง่าย	มีการใช้ สัญลักษณ์ (เส้น รูปภาพ เครื่องหมาย ลูกศร) ที่ช่วยให้ เห็นถึงความ เชื่อมโยงของ เนื้อหา ข้อความ ได้ชัดเจน	มีการใช้ สัญลักษณ์ (เส้น รูปภาพ เครื่องหมาย ลูกศร) ที่ช่วยให้ เห็นถึงความ เชื่อมโยงของ เนื้อหา ข้อความ ได้บางส่วน	มีการใช้ สัญลักษณ์ (เส้น รูปภาพ เครื่องหมาย ลูกศร) ที่ช่วยให้ เห็นถึงความ เชื่อมโยงของ เนื้อหา ข้อความ ได้น้อย
5. การนำเสนอ	ครบถ้วนตาม ประเด็นและ ตรงตามเวลาที่ กำหนดกำหนด	ครบถ้วนตาม ประเด็นและ ไม่ตรงตามเวลา ที่กำหนด	ไม่ครบถ้วนตาม ประเด็นแต่ตรง ตามเวลาที่ กำหนด	ไม่ครบถ้วนไม่ ตรงตามประเด็น

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

เรื่อง **ภูมิปัญญาเวียงท่ากาน** วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรม นักเรียน และบันทึก เครื่องหมาย \checkmark ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	พฤติกรรมการเรียนรู้								
		1. การมีส่วนร่วมในการทำงาน	2. การสืบค้นข้อมูล	3. การแสดงความคิดเห็น	4. การจัดทำรายงาน	5. การนำเสนอผลงาน	รวม	ระดับ	ผ่าน / ไม่ผ่าน	
		4	4	4	4	4	20	4		
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11 - 15	3 หมายถึง ดี
6 - 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การมีส่วนร่วม ในการทำงาน	สมาชิกในกลุ่ม ทุกคนร่วมมือ ทำงาน	ร่วมมือในการ ทำงานเป็นส่วน ใหญ่	ร่วมมือในการ ทำงานบางส่วน	ขาดความร่วมมือ ในการทำงาน
2. การสืบค้นข้อมูล	ข้อมูลจากหลาย แหล่งถูกต้อง ชัดเจนตรง ประเด็น	ข้อมูลถูกต้อง ชัดเจนตรง ประเด็น	ข้อมูลถูกต้อง ชัดเจน เป็น บางส่วน	ข้อมูลไม่ตรง ประเด็น
3. การแสดง ความคิดเห็น	มีการแสดงความ คิดเห็นในทุก ประเด็นงาน ต่างๆ กระจายให้ สมาชิกทุกคนมี ความรับผิดชอบ	มีการแสดงความ คิดเห็นในงาน ส่วนใหญ่ยังอยู่ที่ ผู้นำหรือสมาชิก บางคน	มีการแสดง ความคิดเห็น บางประเด็นแต่ งานส่วนใหญ่ยัง อยู่ที่ผู้นำหรือ สมาชิกบางคน	ไม่มีการแสดง ความคิดเห็นแต่ งานทั้งหมดอยู่ที่ ผู้นำหรือสมาชิก บางคน
4. การจัดทำ รายงาน	มีความคิด สร้างสรรค์ ตกแต่งสวยงาม สะอาด	มีความคิด สร้างสรรค์ ตกแต่งสวยงาม	ตกแต่งสวยงาม เป็นสะอาด	ไม่สร้างสรรค์ ตกแต่งไม่ สวยงาม
5. การนำเสนอ ผลงาน	รูปแบบนำเสนอ ตรงประเด็นและ น่าสนใจ	รูปแบบนำเสนอ น่าสนใจตรง ประเด็นเป็น ส่วนใหญ่	รูปแบบไม่ น่าสนใจแต่ตรง ประเด็น	รูปแบบไม่ น่าสนใจและไม่ ตรงประเด็น

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เรื่อง ภูมิปัญญาเวียงท่ากาน วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	พฤติกรรมกรเรียนรู้อ						
		ใ้เรียนรู้อ 1. ตั้งใจเพียรพยายามในการ เรียนและเข้าร่วมกิจกรรม	2.แสวงหาความรู้จากแหล่ง เรียนรู้อต่างๆ	มุ่งมั่นในการทำงาน 1. ตั้งใจและรับผิดชอบใน หน้าที่การงาน	2 ทำงานด้วยความขยันอดทน	มีวินัย ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ	รวม	ผ่าน / ไม่ผ่าน
		4	4	4	4	4	20	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	3 หมายถึง ดีเยี่ยม
11- 15	2 หมายถึง ดี
6- 10	1 หมายถึง ผ่าน
1 - 5	0 หมายถึง ไม่ผ่าน

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 1 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน(0)
1. ใฝ่เรียนรู้ 1.1 ตั้งใจเพียร พยายามในการ เรียนและเข้าร่วม กิจกรรม	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจ ใส่และมีความ เพียร พยายามใน การเรียนรู้ มีส่วน ร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ ต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอก โรงเรียนเป็น ประจำ	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจ ใส่และมีความ เพียร พยายามใน การเรียนรู้ มีส่วน ร่วมในการ เรียนรู้และเข้า ร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ต่างๆ บ่อยครั้ง	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจใส่ใจใน การเรียน มีส่วน ร่วมในการ เรียนรู้และเข้า ร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ต่างๆเป็น บางครั้ง	ไม่ตั้งใจเรียน
1.2. แสวงหา ความรู้จากแหล่ง เรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่อ อย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ ความรู้ สามารถ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	ศึกษาค้นคว้า ความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและ ภายนอก โรงเรียน เลือกใช้สื่อได้อย่าง เหมาะสม มีการ บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นองค์ ความรู้ และ	ศึกษาค้นคว้า ความรู้จาก หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และ สารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและ ภายนอก โรงเรียน เลือกใช้สื่อได้ อย่างเหมาะสม มีการบันทึก ความรู้ วิเคราะห์	ศึกษาค้นคว้า ความรู้จาก หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี และ สารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในและ ภายนอก โรงเรียน เลือกใช้ สื่อได้อย่าง เหมาะสม มีการบันทึก ความรู้	ไม่ศึกษา ค้นคว้าหา ความรู้

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน(0)
	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย และ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	ข้อมูล สรุปเป็น องค์ความรู้ และ แลกเปลี่ยน เรียนรู้กับผู้อื่นได้		
2. มุ่งมั่นใน การทำงาน 2.1 ตั้งใจและ รับผิดชอบใน หน้าที่การงาน	ตั้งใจและ รับผิดชอบในการ ปฏิบัติหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จ มีการ ปรับปรุงและ พัฒนาการทำงาน ให้ดีขึ้นด้วยตนเอง	ตั้งใจและ รับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับ มอบหมายให้ สำเร็จ มีการ ปรับปรุงและ พัฒนาการ ทำงานให้ดีขึ้น	รับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับ มอบหมายให้ สำเร็จ มีการ ปรับปรุงการ ทำงานให้ดีขึ้น	ไม่ตั้งใจปฏิบัติ หน้าที่การงาน
2.2 ทำงาน ด้วยความขยัน อดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตาม เป้าหมายภายใน เวลาที่กำหนดไม่ ย่อท้อต่อปัญหา แก้ปัญหา อุปสรรคในการ ทำงาน และชื่น ชมผลงานด้วย ความภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความ ขยันอดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตาม เป้าหมายภายใน เวลาที่กำหนดไม่ ย่อท้อต่อปัญหา แก้ปัญหาอุปสรรค ในการทำงาน และ ชื่นชมผลงานด้วย ความภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความ ขยันอดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตาม เป้าหมายไม่ย่อ ท้อต่อปัญหาใน การทำงาน และ ชื่นชมผลงาน ด้วยความ ภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความ ขยันอดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตาม เป้าหมาย และ ชื่นชมผลงาน ด้วยความ ภาคภูมิใจ	ไม่ขยัน อดทน ในการทำงาน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	ไม่ผ่าน(0)
3. มีวินัย 3.1 ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียน และ สังคม	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ของครอบครัวและ โรงเรียน และ สังคม ไม่ละเมิด สิทธิของผู้อื่น ตรง ต่อเวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ในชีวิต ประจำวัน และ รับผิดชอบในการ ทำงาน	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียน และ สังคม ตรงต่อ เวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ใน ชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบ ในการทำงาน	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียน ตรงต่อ เวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรม ต่างๆ ใน ชีวิตประจำวัน	ไม่ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียน

แบบสังเกตการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย \checkmark ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	รายการประเมิน							
		ขั้นกำหนดหัวข้อประเด็น	ขั้นรวบรวมข้อมูล	ขั้นวิเคราะห์ประเด็นคุณค่า	ขั้นตีความ/สังเคราะห์	ขั้นนำเสนอผลงาน	รวม	ระดับ	ผ่าน/ไม่ผ่าน
		4	4	4	4	4	20	4	
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

เกณฑ์การประเมิน

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การตัดสิน
คะแนนรวม 16 – 20	ระดับคุณภาพ = 4	พฤติกรรมอยู่ในระดับ ดีมาก
คะแนนรวม 11 – 15	ระดับคุณภาพ = 3	พฤติกรรมอยู่ในระดับ ดี
คะแนนรวม 6 – 10	ระดับคุณภาพ = 2	พฤติกรรมอยู่ในระดับ พอใช้
คะแนนรวม 1 – 5	ระดับคุณภาพ = 1	พฤติกรรมอยู่ในระดับ ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

เกณฑ์การประเมิน การเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
1. ขึ้นกำหนดหัวข้อประเด็น				
1.1 ระบุหรือกำหนดประเด็นปัญหาข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือได้ชัดเจน	ปฏิบัติ ได้ครบ	ปฏิบัติ ได้	ปฏิบัติ ได้	ไม่ได้ ปฏิบัติ
1.2 จำแนกแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาที่มีความซับซ้อนออกเป็นส่วนย่อยที่สามารถเข้าใจ	ทุกข้อ	3 ข้อ	2 ข้อ	
1.3 จัดองค์ประกอบของประเด็นปัญหาให้เป็นลำดับขั้นตอน				
1.4 กำหนดสมมติฐานต่าง ๆ โดยอาศัยข้อมูลและข้อตกลงเบื้องต้น				
1.5 ตั้งสมมติฐานโดยการกำหนดสมมติฐานจากความสัมพันธ์เชิงเหตุผล				
2. ขึ้นรวบรวมข้อมูล				
2.1 เลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาข้อโต้แย้ง	ปฏิบัติ ได้ครบ	ปฏิบัติ ได้	ปฏิบัติ ได้	ไม่ได้ ปฏิบัติ
2.2 จัดระบบข้อมูลโดยการแสวงหาที่มาของแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง	ทุกข้อ	3 ข้อ	2 ข้อ	
2.3 พิจารณาและตัดสินความขัดแย้งของข้อความและเสนอข้อมูล				
2.4 รวบรวมข้อมูลของปัญหาในประเด็นที่ขัดแย้งกัน				
2.5 จำแนกความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ชัดเจนกับข้อมูลที่คลุมเครือ				
3. ขึ้นวิเคราะห์ ประเมินคุณค่า				
3.1 เลือกตัวอย่างของข้อมูลที่มีความเพียงพอและเชื่อถือได้ตลอดจนการจัดข้อมูลเป็นระบบระเบียบ				

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
3.2 การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล	ปฏิบัติ ได้ครบ ทุกข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
3.3 จำแนกแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้กับ แหล่งข้อมูล ที่เชื่อถือไม่ได้				
3.4 พิจารณาตัดสินความสมเหตุสมผลของ กระบวนการที่นำไปสู่ข้อสรุป				
3.5 วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือและข้อเท็จจริงของ แหล่งข้อมูล				
4. ชั้นตีความสังเคราะห์	ปฏิบัติ ได้ครบ ทุกข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
4.1 สรุปจากข้อมูลที่ให้ไว้อย่างถูกต้องสม เหตุผล				
4.2 คิดอย่างมีเหตุผลจากข้อสรุปที่มีอยู่แล้ว และสรุปเป็นประเด็นหรือกฎเกณฑ์ได้				
4.3 จำแนกข้อสรุปที่สัมพันธ์กันกับสถานการณ์ และข้อสรุปที่เป็นคุณลักษณะหรือคุณสมบัติ ทั่วไปของสถานการณ์				
4.4 สรุปปัญหาข้อโต้แย้งจากข้อมูลโดยใช้เหตุผล				
4.5 อธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของ ปัญหาหรือข้อโต้แย้งและสรุปเป็นเกณฑ์ได้				
5. ชี้นำเสนอผลงาน	ปฏิบัติ ได้ครบ ทุกข้อ	ปฏิบัติ ได้ 3 ข้อ	ปฏิบัติ ได้ 2 ข้อ	ไม่ได้ ปฏิบัติ
5.1 นำเสนอผลงานการค้นคว้าได้อย่างชัดเจน				
5.2 วิเคราะห์ผลการค้นคว้าได้ตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้				
5.3 อธิบายผลการค้นคว้าประกอบสื่อการเรียนรู้				
5.4 เสนอผลการค้นคว้าได้ตามลำดับขั้นตอน				
5.5 ผลงานสำเร็จและถูกต้องตามระยะเวลาที่ กำหนดไว้				

แบบวัดการคิดวิจารณ์

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

เลขที่	ชื่อนักเรียน	รายการประเมิน							ระดับ	ผ่าน / ไม่ผ่าน
		1. การระบุประเด็นปัญหา	2. การรวบรวมข้อมูล	3. การวิเคราะห์ข้อมูล	4. การพิจารณาทางเลือก	5. การลงความเห็น/ตัดสินใจ	รวม			
		4	4	4	4	4	20			
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 20	4 หมายถึง ดีมาก
11 - 15	3 หมายถึง ดี
6 - 10	2 หมายถึง พอใช้
1 - 5	1 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนได้รับระดับคุณภาพตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

เกณฑ์การประเมินการคิดวิจารณ์

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
1. การระบุประเด็นปัญหา	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ ทุกข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ 3 ข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ 2 ข้อ	คำตอบไม่ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์
1.1 กำหนดหรือ ระบุ ประเด็น สาระสำคัญ				
1.2 ทำความเข้าใจความหมายของ สาระสำคัญได้				
1.3 การนิยามความหมายของ สาระสำคัญได้				
1.4 วิเคราะห์ประเด็นที่สำคัญได้				
1.5 สรุปสาระสำคัญได้				
2. การรวบรวมข้อมูล	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ ทุกข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ 3 ข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ 2 ข้อ	คำตอบไม่ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์
2.1 เลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ประเด็นปัญหาข้อโต้แย้ง				
2.2 การแสวงหาที่มาของ แหล่งข้อมูลที่ต้องการ และชัดเจน				
2.3 การแยกแยะข้อมูลด้วยการจัด หมวดหมู่ข้อมูล				
2.4 แสวงหาความรู้ที่ทันสมัย				
2.5 ระบุรายละเอียดของข้อมูลได้				
3. การวิเคราะห์ข้อมูล	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ ทุกข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ 3 ข้อ	คำตอบ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์ 2 ข้อ	คำตอบไม่ สะท้อนให้ เห็นการคิด วิจารณ์
3.1 วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูล				
3.2 พิจารณาความเพียงพอของ ข้อมูล				
3.3 จำแนกความแตกต่างระหว่าง ข้อมูลที่ชัดเจนกับข้อมูลที่คลุมเครือ				

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)
3.4 จำแนกข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น				
3.5 พิจารณาและตัดสินความขัดแย้งของข้อมูล				
4. การพิจารณาทางเลือก				
4.1 จัดระบบของข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผล	คำตอบ สะท้อนให้เห็นการคิด วิจารณ์	คำตอบ สะท้อนให้เห็นการคิด วิจารณ์	คำตอบ สะท้อนให้เห็นการคิด วิจารณ์	คำตอบไม่ สะท้อนให้เห็นการคิด วิจารณ์
4.2 การพิจารณาทางเลือกหลายๆทางในการแก้ปัญหา	ทุกข้อ	3 ข้อ	2 ข้อ	
4.3 ประเมินข้อมูลได้เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ				
5. การลงความเห็นตัดสินใจ				
5.1 ตัดสินใจสรุปปัญหาหรือข้อโต้แย้งเมื่อมี เหตุผลเพียงพอ	คำตอบ สะท้อนให้เห็นการคิด วิจารณ์	คำตอบ สะท้อนให้เห็นการคิด วิจารณ์	คำตอบ สะท้อนให้เห็นการคิด วิจารณ์	คำตอบไม่ สะท้อนให้เห็นการคิด วิจารณ์
5.2 สรุปประเด็นจากข้อมูลเมื่อมีเหตุผลเพียงพอ	ทุกข้อ	3 ข้อ	2 ข้อ	
5.3 อธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัญหาหรือข้อโต้แย้งและสรุปเป็นเกณฑ์				
5.4 พิจารณาเพิ่มเติมข้อมูลหรือเหตุผลใหม่ ถ้าสมมติเดิม ไม่มีเหตุผล				
5.5 พิจารณาและตัดสินการนำข้อสรุปและหลักการ ไปประยุกต์ใช้				

ภาคผนวก ง

- แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องโบราณสถานเวียงท่ากาน โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาการคิดวิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโรงวัว จังหวัดเชียงใหม่
- แบบประเมินความสอดคล้องแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องโบราณสถานเวียงท่ากาน โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาการคิดวิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโรงวัว จังหวัดเชียงใหม่

**แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน
โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาการคิดวิจารณ์ญาณ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโรงวัว จังหวัดเชียงใหม่**

ตอนที่ 1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสม ตามรายการประเมินที่กำหนด
ดังต่อไปนี้

ระดับ 3 หมายถึง	แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้นกำหนดความเหมาะสม
ในด้านมาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ
สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
เพื่อพัฒนาการคิดวิจารณ์ญาณ แหล่งการเรียนรู้ / สื่อการเรียนรู้
และการวัดและประเมินผล ได้เหมาะสมมาก
ระดับ 2 หมายถึง	แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้นกำหนดความเหมาะสม
ในด้านมาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ
สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
เพื่อพัฒนาการคิดวิจารณ์ญาณ แหล่งการเรียนรู้ / สื่อการเรียนรู้
และการวัดและประเมินผล ได้เหมาะสมปานกลาง
ระดับ 1 หมายถึง	แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้นกำหนดความเหมาะสม
ในด้านมาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ
สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
เพื่อพัฒนาการคิดวิจารณ์ญาณ แหล่งการเรียนรู้ / สื่อการเรียนรู้
และการวัดและประเมินผล ได้เหมาะสมน้อย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ตามรอย เวียงท่ากาน

.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง อารยธรรม เวียงท่ากาน

.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง โบราณสถาน เวียงท่ากาน

.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง มรดก เวียงท่ากาน

.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ภูมิปัญญา เวียงท่ากาน

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

**แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง
โบราณสถานเวียงท่ากานโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
เพื่อพัฒนาการคิดวิจารณ์ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**

คำชี้แจง

แบบประเมินครั้งนี้ เป็นแบบประเมินความสอดคล้อง ของแผนแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โบราณสถานเวียงท่ากาน โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาการคิดวิจารณ์ของ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโรงวัว จังหวัดเชียงใหม่ ขอความอนุเคราะห์ท่านพิจารณาความ สอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วทำเครื่องหมาย \surd ข้อละ 1 ระดับ โดยแต่ละข้อมีเกณฑ์ การพิจารณาให้เลือก 3 ระดับดังนี้

- + 1 หมายถึงแน่ใจว่ารายการมีเหมาะสม
- 0 หมายถึงไม่แน่ใจว่ารายการนั้น มีความเหมาะสม
- 1 หมายถึงแน่ใจว่ารายการนั้น ไม่เหมาะสม

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

นางนงลักษณ์ ชาติอินทร์

นักศึกษาศาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล

นางนงลักษณ์ ชาติอินทร์

วัน เดือน ปีเกิด

27 มิถุนายน 2507

ประวัติการศึกษา

2529

ครุศาสตรบัณฑิต (นาฏศิลป์) วิทยาลัยครูเชียงใหม่

สถานที่ทำงาน

โรงเรียนวัดโรงวัว

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

